

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет	Каразінський банківський інститут
Кафедра	Обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит в управлінні бізнес-процесами
Група: АО-21М	денна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

здобувача вищої освіти **Калиниченка Олега Андрійовича**

Кваліфікаційна магістерська робота
допущена до захисту рішенням кафедри
обліку та оподаткування

Протокол № 6 від «05» грудня 2024 р.

Завідувач кафедри
к.е.н., доцент

_____ **Р. О. Піскунов**

Науковий керівник
к.е.н., доцент

_____ **Ю. С. Пеняк**

м. Харків 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет	Каразінський банківський інститут
Кафедра	Обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит в управлінні бізнес-процесами

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри
обліку та оподаткування,**

к.е.н., доцент

Р.О. Піскунов

«26» вересня 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Калиниченко Олега Андрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА»

керівник роботи Пеняк Юлія Сергіївна, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «26» вересня 2024 року №4601-
5/3045

2. Строк подання студентом роботи «20» листопада 2024 року.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

У розділі 1 дослідити сутність, класифікацію та особливості обліку виробничих запасів; розглянути нормативно-правове забезпечення обліку і контролю виробничих запасів; узагальнити організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством.

У розділі 2 навести організаційно-економічну характеристику ТОВ «Intruder»; проаналізувати сучасний фінансовий стан досліджуваного товариства; ідентифікувати особливості обліку операцій з виробничими

запасами на підприємстві; здійснити аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами на ТОВ «Intruder»;

У розділі 3 охарактеризувати сучасні проблеми та запропонувати напрямки удосконалення обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві; сформулювати напрями вдосконалення системи внутрішньогосподарського контролю запасів на підприємстві; розробити моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Вибір здобувачем теми кваліфікаційної магістерської роботи
2	Затвердження плану і завдання кваліфікаційної магістерської роботи
3	Виконання кваліфікаційної магістерської роботи
4	Здача кваліфікаційної магістерської роботи керівнику
5	Підпис кваліфікаційної магістерської роботи у керівника
6	Подача кваліфікаційної магістерської роботи на кафедру для перевірки наявності запозичень з інших документів
7	Допуск завідувачем кафедри до захисту кваліфікаційної магістерської роботи
8	Захист кваліфікаційної магістерської роботи

5. Дата видачі завдання «26» вересня 2024 року.

Студент

підпис

О.А.Калиниченко
ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

Ю.С.Пеняк
ініціали, прізвище

РЕФЕРАТ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА»
КАЛИНИЧЕНКА ОЛЕГА АНДРІЙОВИЧА

Кваліфікаційна магістерська робота містить 109 сторінок, 13 таблиць, 17 рисунків, список літератури з 80 найменувань, 5 додатків.

Об'єктом дослідження є діюча обліково-аналітична система управління виробничими запасами з наявними господарськими операціями на ТОВ «Intruder».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення щодо удосконалення процесу внутрішньо-господарської системи управління запасами на підприємстві.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає в узагальненні теоретичних основ формування обліково-аналітичної системи управління виробничими запасами, розкриття сучасного обліково-аналітичного стану та господарської діяльності з використанням виробничих запасів на ТОВ «Intruder», а також пошуку напрямків удосконалення обліку та аналізу матеріальних цінностей в системі управління товариством на основі розробки нових та систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Завданнями кваліфікаційної магістерської роботи є: дослідити сутність, класифікацію та особливості обліку виробничих запасів; розглянути нормативно-правове забезпечення обліку і контролю виробничих запасів; узагальнити організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством; навести організаційно-економічну характеристику ТОВ «Intruder»; проаналізувати сучасний фінансовий стан досліджуваного товариства; ідентифікувати особливості обліку операцій з виробничими запасами на підприємстві; здійснити аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами; охарактеризувати сучасні проблеми та запропонувати напрямки удосконалення обліку запасів на досліджуваному підприємстві; сформулювати напрями вдосконалення системи внутрішньо-господарського контролю запасів на підприємстві; розробити моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві.

За результатами дослідження сформульовані теоретико-методологічні положення, які доведено автором щодо вдосконалення бухгалтерського обліку, внутрішньо-господарського контролю та управління виробничими запасами на ТОВ «Intruder».

Одержані результати можуть бути використані при розробці та впровадженні ефективної системи управління матеріалами за теоретико-методологічними та практичними положеннями для досліджуваного товариства «Intruder» та інших виробничих підприємств швейної галузі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ЕФЕКТИВНІСТЬ.

ABSTRACT
AT QUALIFICATION MASTER WORK
«ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF PRODUCTION
INVENTORY MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE»
KALYNYCHENKO OLEH ANDRIYOVYCH

The master's thesis contains 109 pages, 13 tables, 17 drawings, a list of literature on 80 titles, 5 applications.

The object of the study is the existing accounting and analytical system for managing production inventories and related business operations at LLC "Intruder".

The subject of the research is the theoretical and methodological aspects of improving the internal inventory management system at the enterprise.

The purpose of the qualification master's work is to summarize the theoretical foundations of the formation of an accounting and analytical system for managing production inventories, to analyze the current state of accounting and business operations involving production inventories at LLC "Intruder", and to identify areas for improving the accounting and analysis of material resources in the company's management system through the development of new and systematization of existing proposals on this topic.

The tasks of the qualification master's work are: investigating the nature, classification, and specifics of accounting for production inventories; reviewing the regulatory framework for accounting and control of production inventories; summarizing the organizational and methodological foundations for inventory analysis for the enterprise's management needs; providing an organizational and economic description of LLC "Intruder"; analyzing the current financial condition of the company; identifying the specifics of accounting for operations with production inventories at the enterprise; conducting analytical support for the production inventory management system; describing current problems and proposing directions for improving inventory accounting at the company; developing approaches to improve the internal control system for inventories; and designing models and methods for managing production inventories at the enterprise.

According to the results of the study, provisions that the author has proven regarding the improvement of accounting, internal control, and management of production inventories at LLC "Intruder".

The obtained results can be used in the development and implementation of an efficient inventory management system based on theoretical, methodological, and practical provisions for LLC "Intruder" and other manufacturing enterprises in the textile industry.

KEYWORDS: PRODUCTION INVENTORIES, MANAGEMENT SYSTEM, ACCOUNTING, EFFICIENCY.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1 Сутність, класифікація та особливості обліку виробничих запасів	11
1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю виробничих запасів	18
1.3 Організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством.....	26
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ...	36
2.1. Організаційно-економічна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ «Intruder».....	36
2.2. Сучасний стан та особливості обліку операцій з виробничими запасами на підприємстві	43
2.3. Аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами ТОВ «Intruder».....	51
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	62
3.1. Сучасні проблеми та напрямки удосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві	62
3.2. Напрями вдосконалення системи внутрішньогосподарського контролю запасів на підприємстві.....	72
3.3. Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві	83
Висновки до розділу 3	91
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	94
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	99
ДОДАТКИ.....	110

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами визначається важливою роллю запасів у забезпеченні безперервності виробничого процесу та ефективного використання ресурсів підприємства. В сучасних умовах нестабільності національного ринку та загострення конкуренції оптимізація управління запасами стає ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності компаній. Неефективне управління запасами може призвести до значних фінансових втрат через надлишок матеріальних ресурсів або їх нестачу, що загрожує порушенням виробничих планів і підвищенням витрат на зберігання.

Також важливою є роль обліково-аналітичного забезпечення, яке дозволяє оперативно отримувати точну інформацію про стан запасів, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. В умовах цифровізації та автоматизації бізнес-процесів впровадження сучасних систем обліку і аналізу виробничих запасів стає необхідним для досягнення ефективної логістики, скорочення витрат і підвищення прибутковості підприємства.

Теоретичною основою роботи є наукові праці вітчизняних вчених та фахівців з питань проблем та перспектив процесу обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами на вітчизняних підприємствах в умовах сучасності. На вирішення цього наукового завдання спрямували свої дослідження багато вітчизняних науковців.

Віддаючи належне внеску відомих вчених, слід відмітити, що недостатньо дослідженими залишаються питання щодо напрямів ефективного управління наявними матеріальними цінностями підприємства, пошуку напрямів вдосконалення системи внутрішньо-господарського контролю сировини та матеріалів, а також розробки методів та моделей якісного управління виробничих запасів на підприємстві. Значущість цього питання зумовила вибір теми, визначила мету, завдання, логіку та зміст дослідження.

Об'єктом дослідження є діюча обліково-аналітична система управління виробничими запасами з наявними господарськими операціями на ТОВ «Intruder».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення щодо удосконалення процесу внутрішньо-господарської системи управління запасами на підприємстві.

Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних основ формування обліково-аналітичної системи управління виробничими запасами, розкриття сучасного обліково-аналітичного стану та господарської діяльності з використанням виробничих запасів на ТОВ «Intruder», а також пошуку напрямків удосконалення обліку та аналізу матеріальних цінностей в системі управління товариством на основі розробки нових та систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються наступні *завдання*:

—дослідити сутність, класифікацію та особливості обліку виробничих запасів;

—розглянути нормативно-правове забезпечення обліку і контролю виробничих запасів;

—узагальнити організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством;

—навести організаційно-економічну характеристику ТОВ «Intruder»;

—проаналізувати сучасний фінансовий стан досліджуваного товариства;

—ідентифікувати особливості обліку операцій з виробничими запасами на підприємстві;

—здійснити аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами на ТОВ «Intruder»;

—охарактеризувати сучасні проблеми та запропонувати напрямки удосконалення обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві;

—сформувати напрями вдосконалення системи внутрішньо-господарського контролю запасів на підприємстві;

—розробити моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві.

У роботі було застосовано низку загальнонаукових та спеціальних *методів дослідження*, а саме:

—теоретичні: застосовано діалектичний метод для дослідження змін і взаємозв'язків у системі управління виробничими запасами підприємства; проаналізовано праці вітчизняних і зарубіжних науковців щодо обліково-аналітичного забезпечення управління запасами; вивчено чинну нормативну базу з метою дослідження підходів та правил обліку і аналізу виробничих запасів; узагальнено окремі аспекти обліково-аналітичного забезпечення та інтегровано в єдину систему шляхом використання методів аналізу та синтезу; застосовано індукцію і дедукцію для узагальнення випадків управління запасами та адаптації загальних принципів до конкретних умов підприємства; використано системний підхід для дослідження підприємства як комплексної системи управління запасами; проведено порівняльний аналіз різних методів оптимізації використання запасів для виявлення найбільш ефективних інструментів управління наявними матеріальними цінностями; теоретичне моделювання використано для створення актуальних моделей обліку та аналізу запасів, що можуть бути впроваджені на підприємстві.

—емпіричні: спостереження за діяльністю компанії для оцінки поточного стану системи управління виробничими запасами; збір і узагальнення об'єктивних даних щодо фінансової стійкості та платоспроможності компанії; проведення економічного аналізу для розрахунку основних показників ефективності управління запасами; використання математичного моделювання для прогнозування виробничих потреб та прийняття управлінських рішень стосовно запасів; складання графічних зображень для відображення результатів дослідження; аналіз бухгалтерських документів та управлінських звітів для перевірки правильності обліку запасів.

Особистий внесок та наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретико-методологічних засад та в розробці практичних рекомендацій

з удосконалення системи управління виробничими запасами на підприємствах. Основні положення результатів полягають в наступному:

вперше одержано:

—комплекс теоретико-методологічних положень автоматизованого бухгалтерського обліку господарських операцій руху виробничих запасів;

—модель модифікації облікової системи для вирішення організаційних та методичних завдань обліку виробничих запасів через спеціалізований модуль програмного забезпечення на базі 1С (BAS): Бухгалтерія.

удосконалено:

—підхід до шляхів здійснення нормування матеріальних цінностей, які підлягають передачі до повного циклу виробничого процесу підприємства;

—організаційно-методичний підхід до ефективного контролю за станом залишків запасів для основного виробництва, розроблення заходів щодо оперативного реагування на їх забезпечення.

дістало подальший розвиток:

—напрями вдосконалення механізму обліково-господарських операцій руху виробничих запасів та розробки ефективної системи електронного документообігу з метою належного управління оборотними активами суб'єкта господарської діяльності;

—аналіз впливу різних економічних чинників на управління запасами, що в майбутньому дозволить створити адаптивні стратегії для управління оборотними активами в умовах мінливого ринкового середовища.

Практичне значення отриманих теоретико-методологічних та практичних положень з розробки та вдосконалення системи управління виробничими запасами сформовано до рівня конкретних рекомендацій, які можуть впроваджуватися для поліпшень процесів управління виробничою діяльністю національних підприємств. Результати дослідження можуть бути використані на досліджуваному товаристві «Intruder» та інших виробничих підприємствах швейної галузі.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні положення кваліфікаційної магістерської роботи доповідались на Міжнародній науково-практичній конференції: «Сучасний стан, проблем та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем», на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» та в Фаховому електронному науково-практичному журналі «Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління» [70-72].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, класифікація та особливості обліку виробничих запасів

Запаси, як основний компонент ресурсного забезпечення підприємства, виступає одним з найважливіших елементів загальної структури оборотних активів та являється основою виробничого циклу будь-якого суб'єкта господарської діяльності. Однією з умов підтримання виробничого процесу на оптимальному рівні є постійне забезпечення частини оборотних коштів у матеріальній формі запасів [1]. Так, сформований безперервний цикл поповнення виробничих запасів гарантує безперервність, сталість та ритмічність діяльності підприємства, що позитивно впливає на його економічний стан. Саме тому від організації та ведення обліку запасів залежить точність визначення прибутку, фінансового стану, конкурентоспроможності на ринку та загальних результатів діяльності підприємства.

Термін «запаси» визначають як резерв матеріальних ресурсів, що не використовуються для поточної діяльності підприємства та призначенні саме на забезпечення виробничого процесу. Як правило, запаси є найбільш важливою і значущою частиною активів підприємства, посідають особливе місце в його майні, регулюють структуру витрат підприємства в різних сферах діяльності, визначають результати господарської діяльності підприємства і надають інформацію про його фінансове становище [2].

Розгляд економічної сутності досліджуваного визначення виявляє низку суперечностей щодо трактування терміну «виробничі запаси» серед вітчизняних науковців. Розглянемо наявні наукові підходи, які представлені на сьогодні в економічних публікаціях за допомогою таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення термінології «виробничих запасів» вітчизняними науковцями

№	Автор	Визначення
1	Мовчанюк А.В. [3]	виробничі запаси – сплачені споживачем сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, що не вступили ще у виробничий процес
2	Мазур Д.Г. [4]	виробничі запаси – це матеріальні ресурси, що знаходяться на складах фірми (сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, що комплектують вироби, паливо і пальне, тара і тарні матеріали, запасні частини для ремонту, інструменти та ін.), призначені для виробничого споживання, але що ще не поступили у виробництво
3	Гавриличенко Є.В. [5]	під виробничими запасами розуміють засоби виробництва, що надійшли на підприємство і ще не використовуються у виробничому процесі
4	Тесак О.В. [6]	виробничі запаси являють собою сукупність усіх матеріалів, які має підприємство, частина оборотних засобів підприємства, які ще не включені у процес виробництва, але надійшли на робочі місця
5	Ткаченко О.С., Шендрик К.А. [7]	під виробничими запасами розуміють матеріальні цінності, що знаходяться на складі підприємств виробничої сфери і призначені для подальшого використання; товарні запаси – матеріальні цінності, які знаходяться на складі, але призначені для продажу, але обидва види запасів представляють собою складські запаси
6	Артюх О., Задніпряна А. [8]	Виробничі запаси – матеріали, паливо, запасні частини, насіння, корма, а також малоцінні і швидкозношувані предмети. Виробничі запаси беруть участь у виробництві і використовуються впродовж операційного циклу

Джерело: систематизовано автором

З представленої таблиці вбачаємо розгляд виробничих запасів, опираючись на точку зору Мовчанюк А.В., як витрати товариства щодо придбання таких та фактично нівелює визначення запасів частиною оборотних активів [3].

Інший вітчизняний економіст Мазур Д.Г. розглядає виробничі витрати безпосередньо через сукупність конкретних видів сировини без зазначення термінів використання та джерела надходження [4].

Своє визначення «виробничих запасів» Гавриличенко Є.В. пропонує вважати ще невикористаними засобами виробництвами в процесі основної діяльності. На нашу думку, таке визначення являється занадто узагальненим, яке не надає можливості чіткого відокремлення виробничих запасів у загальній структурі активів суб'єкта господарської діяльності [5].

Так само визначення Тесак О.В. є досить обмеженим за відбором поставлених критеріїв класифікації, оскільки зазначає виробничі засоби як

частину оборотних активів у запланованому виробництві, що не надійшли до процесу виробництва [6].

Визначення Ткаченко О.С. та Шендрик К.А. подібні тлумаченню Мазура щодо відсутності вказівок терміну застосування матеріалів та джерел надходжень, бо вважають виробничими запасами саме наявні матеріали у місцях зберігання підприємства [7].

Найбільш чітким визначенням виробничих запасів серед наведених наукових діячів вважаємо тлумачення від Артюх О. та Задніпряни А., оскільки вказано терміни використання та місце зберігання останніх. Проте недоліком залишається відсутність рекомендацій щодо джерел відшкодування витрат на їх придбання [8].

Результати дослідження показують, що багато науковців не включають до складу виробничих запасів малоцінні швидкозношуванні предмети та незавершене виробництво як складову предметів праці. Тому ми вважаємо, що трактування терміну «виробничих запасів» як облікову категорії повинно включати такі важливі аспекти, як встановлення термінів, напрямків використання та джерел відшкодування вартості виробничих запасів.

Спираючись на результати дослідження наукових робіт різних вітчизняних авторів можна сформулювати наступне узвгльнене визначення, що виробничі запаси – це сукупність наявних на підприємстві предметів праці у матеріальному вигляді сировини, будівельних матеріалів, палива, напівфабрикатів власного виробництва та купівельних, запасних частин, тари й пакувальних матеріалів, що становлять основу матеріальної складової продукту підприємства, надають їй необхідної якості та застосовуються у виробничому процесі протягом одного циклу і вважається частиною матеріальних ресурсів підприємства. Запропоноване визначення «виробничих запасів» підкреслює матеріально-виробничий та витратний характер даної категорії, водночас виокремлюючи їх із загальної маси матеріальних ресурсів організації визначаючи джерело відшкодування нарахovanної вартості.

Надання визначення виробничих запасів, а також порядок обліку та надання оцінки містить собі Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», відповідно до якого запаси – це активи, що:

- утримуються з метою споживання продукції під час виробничого процесу, в управлінні організацією, виконанні робіт та наданні інших послуг;
- перебувають у стані незавершеного виробництва для подальшої реалізації як продукт виробництва;
- зберігаються з метою подальшого перепродажу за умовою основної діяльності [9].

В умовах економічних реформ класифікація набуває особливого значення при обліку матеріально-виробничих запасів у зв'язку з необхідністю отримання точної та достовірної інформації. Недосконалість системи бухгалтерського обліку призводить до неповного та несвоєчасного отримання фінансової звітності та супутньої інформації. Значні часові розриви між отриманням обліково-економічної інформації та її використанням перешкоджають підвищенню економічної ефективності підприємств. Неправильна організація бухгалтерського обліку призводить до плутанини, збільшенню витрат на утримання бухгалтерського персоналу, створює умови для розкрадання найважливіших активів та інших видів шахрайства. У зв'язку з цим важливого значення набуває розгляд класифікації виробничих засобів, адже від точності їх визначення залежить й ефективність розподілу та використання.

Основа класифікації виробничих запасів закріплена законодавчо у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [10]. Класифікація за обліковими складовими на рахунку 20 «Виробничі запаси» відображено більш детально на рис. 1.1.

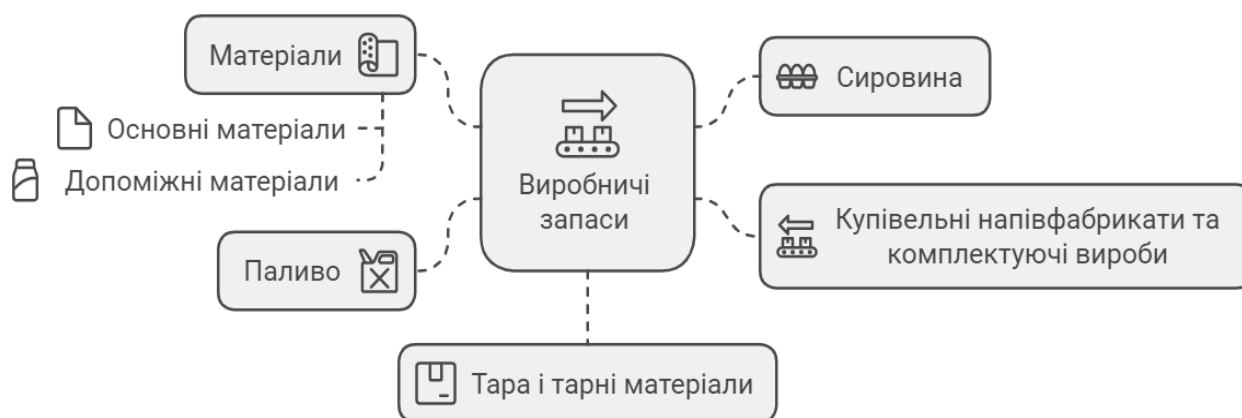

Рис. 1.1. Класифікація запасів за рахунком 20 «Виробничі запаси»

Джерело: систематизовано автором на підставі [10]

Малоцінні та швидкозношуванні предмети, які використовуються впродовж одного року або протягом звичайного операційного циклу не більше року, рахуються як окрема група запасів [9]. Запаси класифікуються як оборотні активи, оскільки вони можуть бути конвертовані в грошові кошти протягом року або операційного циклу. Оборотні засоби – це фінансово-економічна категорія, що виходить з відносин між товарами і грошима, закону вартості та існування організації підприємницької діяльності.

Матеріали поділяють на основні та допоміжні залежно від того, як їх включають до собівартості продукції. Основні матеріали – це ті, які складають основу продукту. Допоміжні матеріали – це матеріали, що використовуються в процесах виробництва та управління, до них належать паливо, тара й пакувальні матеріали, будівельні матеріали тощо. Паливо виділяється в окремі інвентарні групи залежно від його економічного значення та питомих витрат.

Тара та пакування – це оборотні матеріальні активи, що використовуються при виробництві та ремонті тари. До тари також належать предмети, що використовуються для пакування і транспортування.

Запасні частини – це оборотні активи, призначені для використання під час ремонту, реконструкції, капітального або гарантійного ремонту обладнання та машин на замовлення третіх осіб.

Напівфабрикати – це сировина і матеріали, що пройшли певні стадії обробки, але ще не є готовою продукцією. Напівфабрикати відіграють ту саму роль, що й основні матеріали при виробництві продукції.

Товарно-матеріальні запаси – це товари, придбані підприємством для перепродажу. У цьому випадку підприємство зазвичай не вносить істотних змін у їхню фізичну форму, і вони вже є готовою продукцією на момент придбання в постачальника.

Запаси включають у себе всі матеріальні цінності, що належать організації на певну дату, незалежно від їх місцезнаходження. Водночас на території, що належить підприємству, можуть перебувати предмети, що належать іншим фізичним або юридичним особам. Такі об'єкти не вважаються запасами підприємства.

Наукова база класифікації має неабияке значення у процесі виваженої організації обліку виробничих запасів. У таблиці 1.2. зібрано та впорядковано ознаки, за якими слід класифікувати досліджувану категорію [11].

Таблиця 1.2

Класифікаційні ознаки виробничих запасів

№	Класифікації запасів за ознаками	Характеристика ознаки
1	за призначенням і причинами утворення	– постійні (частина виробничих і товарних запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між двома)
		– сезонні (запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи при сезонному транспортуванні)
2	за місцем знаходження	– складські (запаси, що знаходяться на складах підприємства)
		– у виробництві (запаси, що знаходяться в процесі обробки)
		– в дорозі (продукція, що відвантажена споживачу, і ще ним не отримана, знаходиться в дорозі)
3	за рівнем наявності на підприємстві	– нормативні (запаси, що відповідають запланованим обсягам запасів, необхідним для забезпечення безперебійної роботи підприємства)
		– понаднормові (запаси, що перевищують їх нормативну кількість)

Закінчення таблиці 1.2

4	за наявністю на початок і кінець звітного	– початкові (величина запасів на початок звітного періоду)
		– кінцеві (величина запасів на кінець звітного періоду)
5	відносно до балансу	– балансові (запаси, що є власністю підприємства і відображаються в балансі)
		– позабалансові (запаси, що не належать підприємству, і знаходяться у нього через певні обставини)
6	за ступенем ліквідності	– ліквідні (виробничі та товарні запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів)
		– неліквідні (виробничі та товарні запаси, які неможливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів)
7	за походженням	– первинні (запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягали обробці на даному підприємстві)
		– вторинні (матеріали та вироби, що після первинного використання можуть застосовуватися вдруге у виробництві, тобто відходи виробництва та споживання продукції)
8	за обсягом	– вільні (запаси, що знаходяться у надлишку на підприємстві)
		– обмежені (запаси, що знаходяться в обмеженій кількості на підприємстві)
9	за сферою використання	– у сфері виробництва (запаси, що знаходяться у процесі виробництва, тобто виробничі запаси, незавершене виробництво)
		– у сфері обігу (запаси, що знаходяться у сфері обігу, тобто готова продукція, товари)
		– у невиробничій сфері (запаси, що не використовуються у виробництві)
10	за структурою і складом	– запаси виробничі (предмети та засоби праці) (запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів власного виробництва, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів, палива, запчастин, тари і тарних матеріалів, МШП)
		– запаси незавершеного виробництва (предмети праці) (частина продукції, що не пройшла всіх стадій обробки та не прийнята відділом технічного контролю (ВТК))
		– запаси готової продукції (продукти праці) (продукція, закінчена виробництвом, що прийнята ВТК і знаходиться на складі)
		– запаси товарні (продукти праці) (товари, що знаходяться у сфері обігу, а також продукція, що знаходиться в дорозі)

Джерело: узагальнено автором на підставі [11]

У вищенаведеній таблиці хоча узагально та представлено обширний спектр ознак, за якими слід класифікувати виробничі запаси, проте кожний суб'єкт господарської діяльності повинен самостійно визначати класифікацію запасів в

залежності від структури, галузевої діяльності, стадій та технології в процесі виробництва, а також обраної облікової політики.

Слід зазначити, що матеріальні запаси можуть визначатися як власність підприємства або враховуватись на зберігання за договором контрагента, якщо останнє регламентовано його діяльністю. Діючим законодавством передбачено забезпеченість запасів в організації кількома способами:

- пряме придбання запасів;
- у результаті передачі від іншої юридичної або візичної особи;
- через виробництво підприємством у власних інтересах;
- надходити як внески до статутного капіталу організації [12].

Таким чином, виробничі запаси – це сукупність наявних на підприємстві предметів праці у матеріальному вигляді, які становлять основу складової продукту підприємства та застосовуються у виробничому процесі протягом одного циклу і вважається частиною матеріальних ресурсів підприємства. Запаси посідають важливе місце не лише в оборотному майні компанії, а й у структурі її витрат, оскільки є основним компонентом визначення собівартості виготовленої продукції. Враховуючи це, важливого значення у достовірності визначення виробничих запасів приділяють класифікації, оскільки від точності визначення класифікації залежить і правильність використання. У результаті дослідження було зібрано та впорядковано ознаки, за якими слід класифікувати досліджувану категорію в розрізі як основних класифікаційних груп, так і за галузевими особливостями основної діяльності підприємств.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю виробничих запасів

Сировина, матеріали та паливно-енергетичні ресурси є важливими складовими національного багатства, тому в рамках комплексу завдань з формування належної системи бухгалтерського обліку та управління фінансами важливо сформувати повну і достовірну облікову інформацію про наявність,

оцінку та вибуття виробничих запасів в кожній організації з чіткою організацією внутрішнього контролю за їх збереженням для подальшого використання у виробництві.

Порядок ведення обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах регламентується цілою низкою нормативно-правових актів, які виконують регуляторну функцію обов'язкового дотримання суб'єктом господарської діяльності єдиних правил бухгалтерського обліку, що гарантує і захищає потреби користувачів інформації обліку, забезпечуючи точність та повноту даних.

Державна політика у сфері бухгалтерського обліку та управління в Україні реалізується Міністерством фінансів України, Національним банком України, Національним казначейством України, міністерствами, відомствами та іншими центральними органами управління в межах їх статутних повноважень. Порядок та способи обліку виробничих запасів встановлюється різними установами в межах їхньої компетенції та виражається на п'яти рівнях, що становить основу нормативної бази обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах (рис. 1.2).

Відповідно до наведеної схеми на першому рівні регулювання знаходиться МСБО 2 «Запаси», що надає українським компаніям, які використовують міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, детальну інформацію про визнання та оцінку запасів під час їх надходження та використання.

На другому рівні розташовані Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», які визначають мету, структуру та принципи формування фінансової звітності, зокрема, під час формування інформації про виробничі запаси, а також вимоги до визнання та розкриття цього елемента [13]. Цю топологічну область доповнюють ще два вітчизняні стандарти обліку – П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 16 «Витрати». В них зазначаються методологічні засади формування інформації про бухгалтерські запаси, а також передбачено методи оцінювання та обліку запасів в організації,

розкриття інформації у фінансовій звітності та операції, які безпосередньо пов'язані з рухом запасів [9, 14].

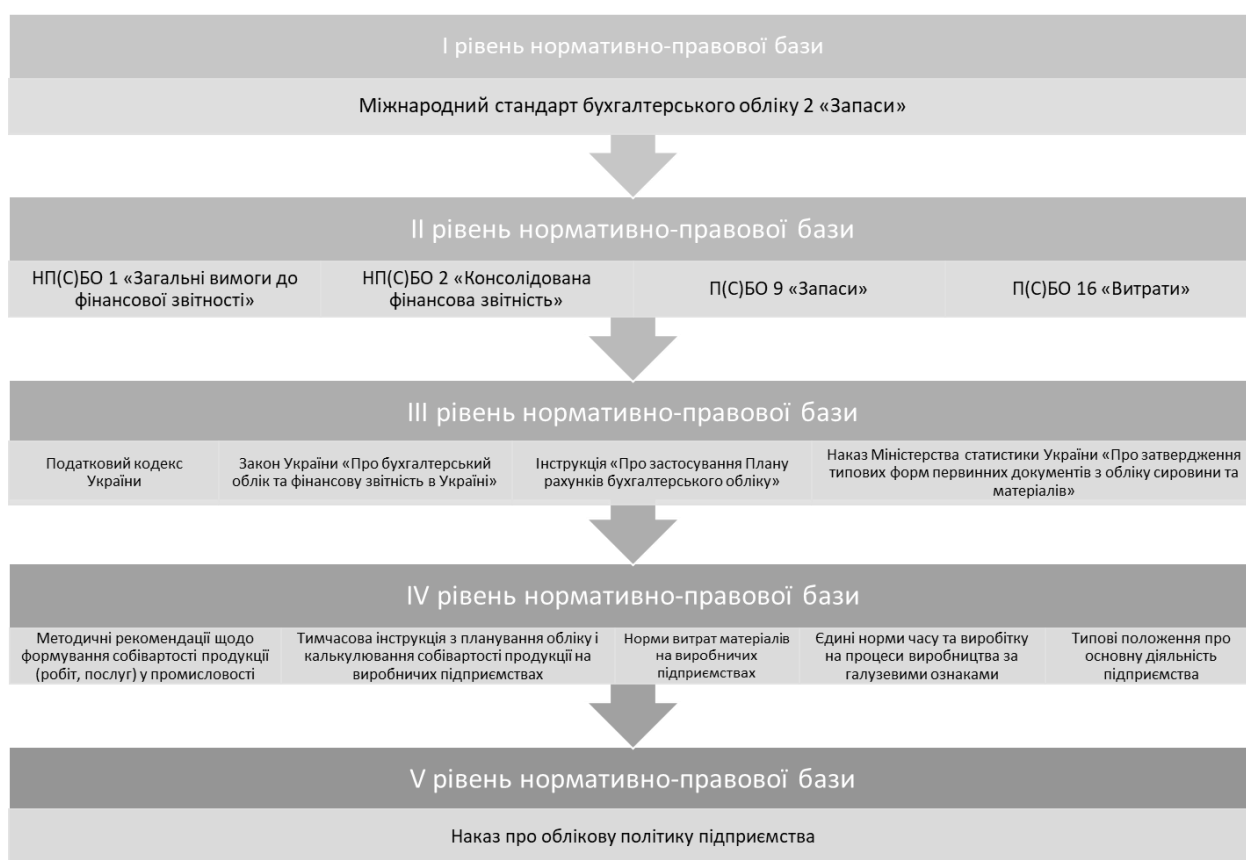

Рис. 1.2. Законодавчо-нормативне забезпечення ведення обліку виробничих запасів

Джерело: узагальнено автором на підставі [15]

Нормативно-правове регулювання на третьому рівні виконує Податковий кодекс України, який встановлює порядок оподаткування ПДВ придбання та реалізації запасів, способи оцінки запасів під час їх вибуття, а також застосовує обмеження з питань включення вартості запасів до витрат при обчисленні податкової бази для цілей податку на прибуток. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлює нормативно-правову, організаційну базу бухгалтерського обліку та фінансової звітності, зокрема щодо матеріальних запасів, порядок складання основних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, а також обов'язки підприємств, які здійснюють

матеріальні запаси, включаючи відображення залишків матеріальних запасів у бухгалтерському балансі [16].

На четвертому рівні регулювання проваджується Методичними рекомендаціями стосовно визначення собівартості продукції або послуг стосовно організації та ведення бухгалтерського обліку за певними сферами діяльності. Документ, який розробляють галузеві міністерства з урахуванням специфіки видів діяльності поєднує накопичаний досвід з вимогами ринкової економіки, містить інформацію щодо організації планування, обліку та калькулювання собівартості товарної продукції [17].

Для розв'язання проблеми гармонізації діючої нормативно-правової бази залишається необхідним розробити на міністерському рівні галузеві інструкції, однакове застосування яких можливе для підвідомчих та відомчо-непідпорядкованих підприємств. Дані інструкції необхідні для доповнення Методичних рекомендацій з формування собівартості виробничої продукції, робіт або послуг у діяльності вітчизняних підприємств.

Щодо інформації, яка міститься в методичних рекомендаціях з питань визначення собівартості продукції, то слід зазначити, що в документі відсутня класифікація за наступними ознаками:

- техніко-економічне призначення – основні чи опосередковані;
- однорідність – однофакторні чи комбіновані;
- призначення – виробничі чи невиробничі.

Розподіляти витрати за наведеними критеріями особливо важливо при плануванні та аналізі витрат, оскільки наявна класифікація витрат за економічними факторами і статтями відображено з погляду тільки одного критерію видів виробничих витрат. Набір складових витрат визначається лише переліком у грошовому вираженні витрат за їхнім видом, що визначає цільову величину витрат. Для статей витрат одні витрати формуються за типом, інші – за складовими статтями (кілька елементів). При цьому один елемент може бути сформований кількома статтями витрат. Така класифікація витрат у Положенні належним чином не визначена.

З урахуванням галузевої специфіки підприємства можливе розроблення міністерствами галузевих інструкцій з організації обліково-планових завдань. За відсутності таких галузевих нормативних документів на багатьох вітчизняних підприємствах з повним циклом виробництва використовують у своїй діяльності «Тимчасові інструкції з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції», що свідчить про наявність невідповідностей у нормативній базі четвертого рівня [18].

З метою належним чином організованої системи обліку та контролю на підприємстві слід користуватися п'ятим рівнем нормативної бази. Ключовим документом цього рівня є Наказ про облікову політику підприємства, що являє собою сукупність принципів, методів та процедур щодо формування внутрішньої системи витрат, зокрема на виробництво. Фактично облікова політика має визначати методологію обліку окремих операцій і відображати деталі процедур організації обліку та здійснення контролю [19].

Таким чином, на підставі аналізу основних нормативних документів, що регулюють порядок обліку виробничих запасів підприємств за різними галуззями, було визначено, що найповнішу інформацію розкрито в П(С)БО № 9 «Запаси» та МСФЗ № 2 «Запаси». В обох документах викладено ключові питання обліку, що стосуються окремих топологічних галузей обліку, проте є невідповідності, зокрема, відмінності в порядку оцінки виробничих запасів відповідно до вимог ПЗБО та МСФЗ.

Оцінювання запасів на момент їх надходження відбувається шляхом визначення собівартості або вартості придбання. Первісну вартість запасів визначають в залежності від способу їх надходження в компанію. При перебуванні підприємством на спрощеній системі оподаткування можливе здійснення оцінки оприбуткованих виробничих запасів за цінами постачальника. Також можливе оцінювання отриманих запасів згідно до цін у договорі, якщо відповідно до умов останнього підприємству надійшли запаси у тимчасове користування. У загальному, товарно-матеріальні запаси надходять такими способами:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- виробництво;
- передача засновником компанії (учасником) із внесенням достатнього капіталу;
- безоплатна передача;
- обмін на інші запаси [20].

Коли підприємство приймає запаси, їх вартість визначається наступним чином (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Способи формування первісної вартості виробничих запасів

№	Спосіб надходження	Визначення порядку формування первісної вартості
1	У разі придбання	Собівартість запасів, яка складається з фактичних витрат на їх придбання (п.9 П(С)БО 9 «Запаси»)
2	Виготовлені власним виробництвом	Собівартість їх виробництва визначається за П(С)БО 16 «Витрати» (п.10 П(С)БО 9 «Запаси»). Формується на стадії виробництва
3	Внесені до статутного капіталу	Погоджена засновниками підприємства справедлива вартість запасів з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника (п.11 П(С)БО 9 «Запаси»)
4	Безоплатно отримані	Справедлива вартість запасів з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника (п. 12 П(С)БО 9 «Запаси»)
5	Придбані в результаті обміну на подібні активи	Оприбутковуються за балансовою вартістю переданих запасів. Якщо балансова вартість перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду (п. 13 П(С)БО 9 «Запаси»)
6	Оприбутковані в результаті обміну на неподібні активи	Справедлива вартість отриманих запасів (п. 13 П(С)БО 9 «Запаси»)

Джерело: узагальнено автором на підставі [21]

Принцип обліку за історичною (фактичною) собівартості надає пріоритет оцінці запасів компанії на основі понесених витрат у процесі виготовлення та придбання. Для достовірного визначення первісної вартості матеріальних запасів слід враховувати, що всі витрати з їх оприбуткуванням повинні включатися в розрахунок первісної вартості. Витрати, які необхідно включати до первісної

вартості виробничих запасів зазначені в таблиці нижче разом із тими, що можуть виникнути в момент їх придбання (рис. 1.3).

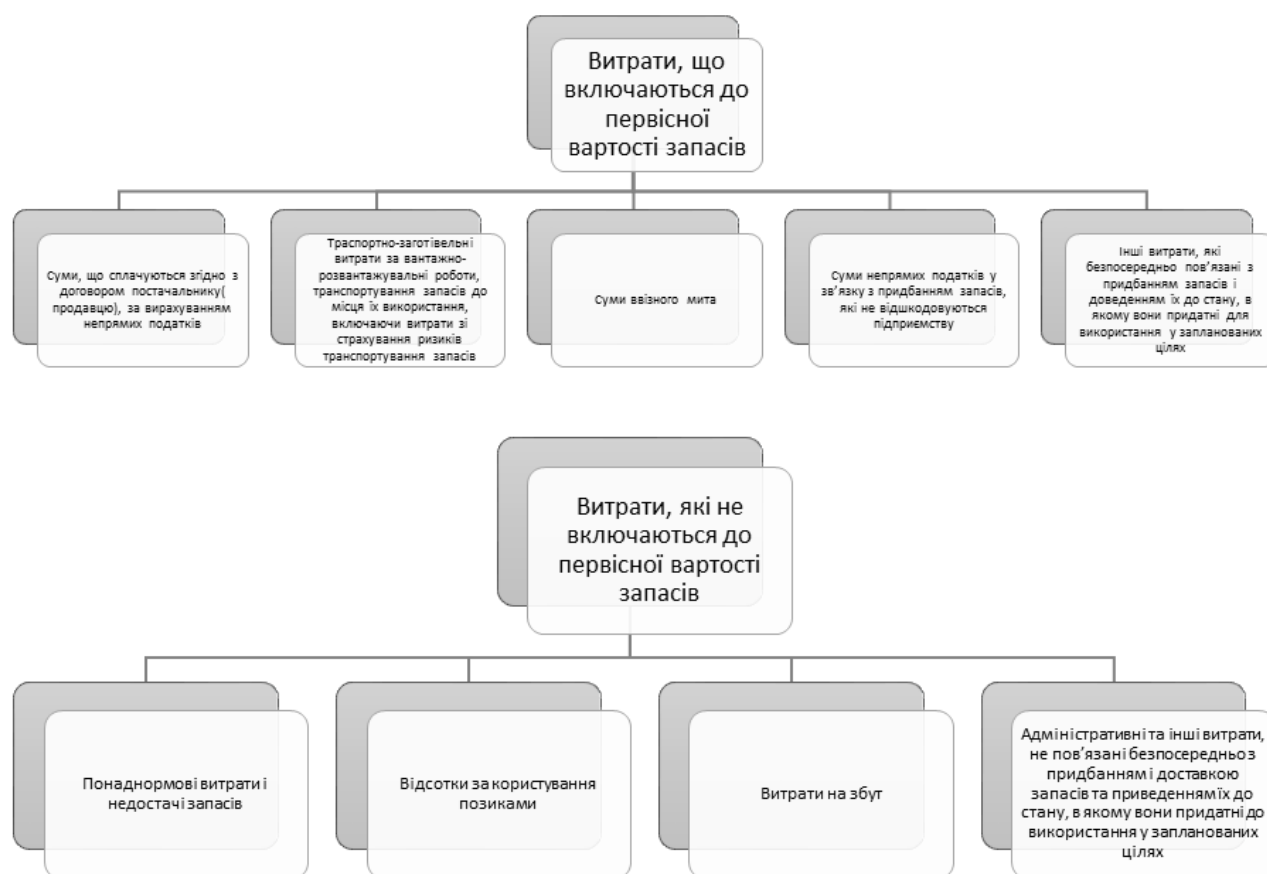

Рис. 1.3. Понесені витрати в процесі надходження запасів

Джерело: систематизовано автором на підставі [22]

Методи оцінки виробничих запасів у процесі вибуття, які використовують більшість вітчизняних підприємств, надає П(С)БО 9. Надані національними стандартами методи оцінки вибуття запасів передбачають значну свободу вибору, оскільки заснований з урахуванням різних передбачень про рух вартості, зокрема:

FIFO – на даний час являється найпоширенішим методом серед вітчизняних підприємств. Даний метод використовується для оцінки вибуття запасів в тій послідовності, у якій вони надійшли. Інакше кажучи, при списанні запасів першими завжди списуються ті, які насамперед оприбутковували за фактично отриманою та відображеною в обліку вартістю.

Метод середньозваженої вартості – розраховує вартість одиниці оприбуткованого запасу на основі середньої ціни. Розрахунок проводиться для кожної одиниці номенклатурної групи.

Метод ідентифікованої вартості – цей метод підходить компаніям з невеликими виробничими потужностями, оскільки його ефективність полягає у застосуванні щодо спеціальних замовлень, проектів і невеликих партій товару. Він враховує фактичну собівартість кожної конкретної одиниці запасу.

Метод нормативної собівартості – цей метод зазвичай використовується при умові стабільних цін на запаси. В такому випадку відхилення між нормативною і фактичною собівартістю сировини не є суттєвими й амортизуються в момент придбання сировини. Сума, на яку фактична собівартість запасів перевищує нормативну собівартість, включається до собівартості продажів у звітному році.

Метод оцінки за продажною ціною – передбачає використання ціни продажу товарів з метою визначення балансової вартості запасів. Даний метод корисний лише у тих випадках, коли відсутність точних даних про закупівельну або виробничу собівартість ускладнює застосування інших методів оцінки [23].

Слід зазначати, що наведені у національному стандарті методи оцінки обліку вибуття є обов'язковою частиною ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів, проте підприємство в праві за власним розсудом обрати найбільш доцільний спосіб оцінки вибуття запасів.

Отже, в процесі дослідження нормативно-правової бази обліку і контролю виробничих запасів визначено потребу щодо вирішення питань узгодженості нормативно-правових документів на всіх її рівнях. Необхідною залишається забезпеченість основних складових систем обліку виробничих запасів в сучасних умовах з урахуванням сфери основної діяльності та особливості організаційно-технологічно процесу виробництва вітчизняних підприємств, адже правова основа обліку регламентує оцінку виробничих запасів, формування їх вартості відпуску та списання.

1.3. Організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством

Основною метою будь-якого підприємства є сталий розвиток та максимізація прибутку як результат своєї діяльності, реалізація якої можлива лише за ефективної системи управління. З метою належного функціонування необхідно забезпечувати точність та своєчасність облікової інформації та відповідного аналітичного опрацювання для неї.

Ефективне управління виробничими запасами забезпечує безперебійність усього виробничого циклу, адже запаси оприбутковуються з метою закриття виробничих потреб основної діяльності підприємства, що потребує постійного забезпечення необхідної кількості певних видів запасів. Однак у міру збільшення запасів зростає вартість на їх зберігання, що фактично означає утримання фінансових коштів та не дає змогу їх реінвестувати в інші активи. Управління виробничими запасами є складним комплексом заходів, ефективність яких досягається шляхом проведення відповідної фінансової політики управління [24]. Так фінансова політика містить аналіз обсягу, складу та динаміки використанні запасів у запланованому періоді, визначення цільових показників формування запасів та кількісних потреб, а також наявних фінансових ресурсів, необхідних для перерахування на придбання запасів, оптимізація поточних витрат на утримання запасів, що власне матиме відображення як результат на фінансових рахунках.

Рішення управління з питань виробничих запасів розробляються та приймаються з метою зменшення витрат організації, пов'язаних із вирішенням питань зі створенням умов належного зберігання, відпуск у виробництво та логістики (транспортування). Процес скорочення цих витрат виражається в постійному обліку та управлінні запасами [25].

Система регулювання обліку та аналізу запасів призначена для виконання наступних важливих завдань в діяльності підприємства:

- моніторинг, оцінювання та прогнозування поточної платоспроможності;

- розрахунок необхідного рівня основних матеріальних запасів на майбутнє виробництво;

- визначення за аналізом відхилень рівень запасів від еталонних і планових значень до фактичних;

- проведення аналітичного розрахунку прибутків і збитків в процесі провадження нової системи управління виробничими запасами [26].

Сьогодні багато компаній не приділяють достатньої уваги управлінню запасами. Вища ланка управління при визначенні потреб у запасах недооцінює або переоцінює необхідну кількість матеріальних активів. Причина даної проблеми полягає в неадекватно організованій системі обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами. Заходи, які необхідні для більш гнучкої організації обліково-аналітичного забезпечення відображено на схемі (рис. 1.4).

Застосування наведених заходів поліпшення організації обліково-аналітичного забезпечення дає змогу з більшою точністю розраховувати первісну вартість запасів та їх вартість під час передення до виробничого циклу, визначати вартість витрат незавершеного виробництва, а також достовірно визначати залишки матеріальних запасів для фінансової звітності.

Для належного функціонування такої системи необхідний добре розроблений, складний і взаємопов'язаний інструментарій обліку та аналізу виробничих запасів, що враховує вплив різноманітних чинників на рівень запасів з дотриманням усіх вимог ринкової економіки [27].

Отже, перед управлінською ланкою організації постає проблема додержання ефективності контролю за рухом та здійснення аналізу матеріально-виробничих запасів. Аналіз виробничих запасів суб'єкта господарської діяльності проводиться задля одержання інформації про оцінку стану запасів (матеріалів та сировини), їх придатності для виробничого процесу або потреб ринку, а також товарної продукції та виявлення залишків незавершеного виробництва, формування додаткових резервів.

Рис. 1.4. Заходи для поліпшення організації обліково-аналітичного забезпечення виробничими запасами

Джерело: узагальнено автором на підставі [27]

Розглянемо етапи аналізу виробничих запасів:

1) оцінка поточного стану запасів – для цього використовують методи динамічного поелементного або агрегатного аналізів, а також розрахунок показника оборотності матеріальних запасів;

2) групування запасів за номенклатурними одиницями з додержанням розбивки за якісними ознаками окремим елементів і витрат на цей вид запасів. Такий розподіл дає змогу виділити окремі найважливіші групи запасів, які попадають в категорію часто застосовуваних в основному виробництві або мають певні складнощі обміну та транспортування;

3) здійснення аналізу товарно-матеріальних цінностей за групами найменувань – це надає можливість здійснювати всеохоплюючу перевірку актуальної наявності запасів, слідкувати за їх станом, аналізувати процес

надходження та вибуття, а також перевіряти якість роботи функціональних підрозділів, які несуть відповідальність за певний вид запасів;

4) оптимізація стану виробничих запасів на підприємстві – встановлення та забезпечення оптимального рівня якості матеріалів та сировини для збереження конкурентоспроможності компанії, виключення можливості їх простою та зменшення необґрунтованих втрат на зберігання надлишку запасів [28].

У цьому випадку під оптимізацією розуміють спрямоване управлінське рішення на питання скорочення запасів сировини і матеріалів, а також на визначення кількості запасів.

Проведення оптимізації відбувається в порядку наступних етапів:

—визначення чинників, що мають вплив на рівень запасів підприємства. До таких чинників відносяться постачальники, покупці та загалом усі контрагенти організації, хто приймає участь у формуванні попиту та визначення динаміки запасів, а також механізм управління останніми на підприємстві.

—оцінка ступеня і характеру впливу факторів на забезпечення виробничими запасами основної діяльності підприємства;

—мінімізування допуску розрахункових втрат, які виникли через випадкові фактори;

—виявлення проблемних зон – усунувши знайдені понаднормові втрати сировини та матеріалів можна досягти скорочення необхідних обсягів запасів;

—дослідження питань технологічних процесів та створення організаційних заходів з метою зниження вживання виробничих запасів [29].

Додержання даних етапів оптимізації виробничих запасів на підприємстві дає змогу оптимізувати рівень сировини та матеріалів, визначивши мінімальні втрати, викликані нестачею або надлишком запасів внаслідок змін як зовнішніх умов, так і внутрішніх потрясінь виробничого циклу. При умові виявлення значних резервів стратегічно важливих матеріальних ресурсів – необхідно прийняти відповідне управлінське рішення, при умові відсутності або недостатності необхідних резервів – терміново приступити до аналізу відповідних видів сировини.

Загалом, виробничі запаси поділяються на економічну та технічну групи. В економічній класифікації запаси розподіляються залежно від їхньої важливості у виробничому циклі. У зв'язку з великими обсягами запасів, що використовуються великими компаніями, доцільніше використовувати технічну групу, яка дає змогу розбити запаси на додаткове класифікування за типажем, сортом, розмірною сіткою та найменуванням.

Для забезпечення раціонального ведення бухгалтерського обліку всі виробничі запаси мають розподілятися на більш детальні угруповування за аналітичними рахунками, що додатково дозволить поліпшити контроль за наявністю, пересортуванням та списанням у разі обліку великої кількості найменувань матеріальних цінностей [30]. Нижче наведено приклади таких угруповань (рис. 1.5.).

Кожному найменуванню, сорту і розміру матеріалу має бути присвоєно постійний код, який проставляють у всіх документах, пов'язаних з обліком матеріальних цінностей. Цей код також використовується в аналітичному обліку. В обліку матеріалів використовуються такі коди:

- місце зберігання (склад, цех, сховище);
- матеріально відповідальна особа;
- група виробничих запасів;
- центр витрат;
- вид діяльності [31].

Відображення узагальненої інформації за аналітичними рахунками відбувається в оборотно-сальдових відомостях. Важливість введення аналітичних рахунків полягає в контролі процесів зберігання і руху, оцінки та інвентаризації запасів. Собівартість вироблених запасів визначається на основі показників аналітичного обліку. Це пов'язано з тим, що показники аналітичного обліку забезпечують найвищу ступінь точності розрахунків, що лежать в основі грошового оцінювання сировини та матеріалів.

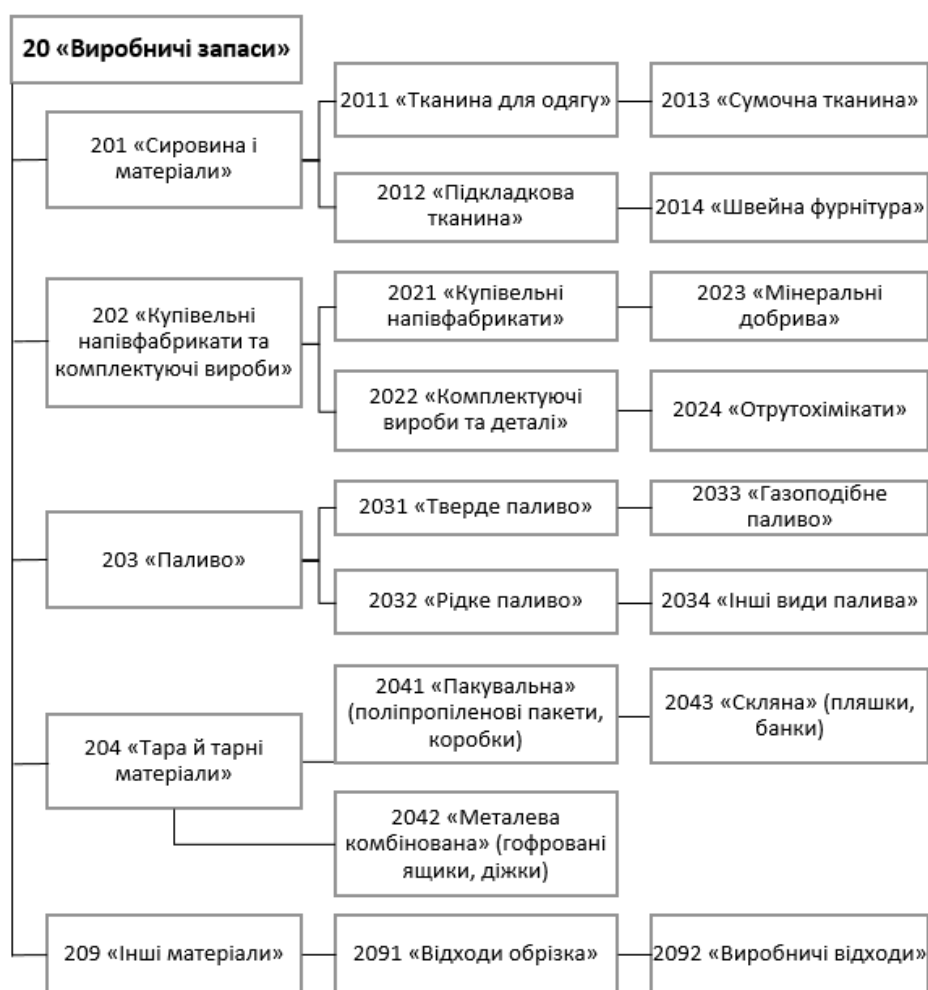

Рис. 1.5. Групування виробничих запасів в розрізі аналітичного обліку

Джерело: систематизовано автором на підставі [32]

Рациональність організації системи бухгалтерського обліку матеріальних запасів забезпечується точним документуванням обліково-господарських операцій за використання первинної документації. Документальне оформлення операцій з товарно-матеріальними цінностями залежить від того, на які потреби відпускаються запаси – за плануванням, за виробничою необхідністю, у цехах або відділах, за адміністративною чи іншою необхідністю.

Основними документами є прибуткові акти, лімітно-забірні карти, накладні на відпуск товарів і матеріалів, накладні на внутрішні переміщення матеріальних цінностей, податкові накладні, прибуткові ордери, рахунки-фактури та торгово-транспортні накладні [33]. Чітка організація бухгалтерського обліку категорії

запасів на промислово-виробничих організаціях складається з робочих інструкцій, документування та графіку руху носіїв обліково-аналітичної інформації (рис. 1.6).

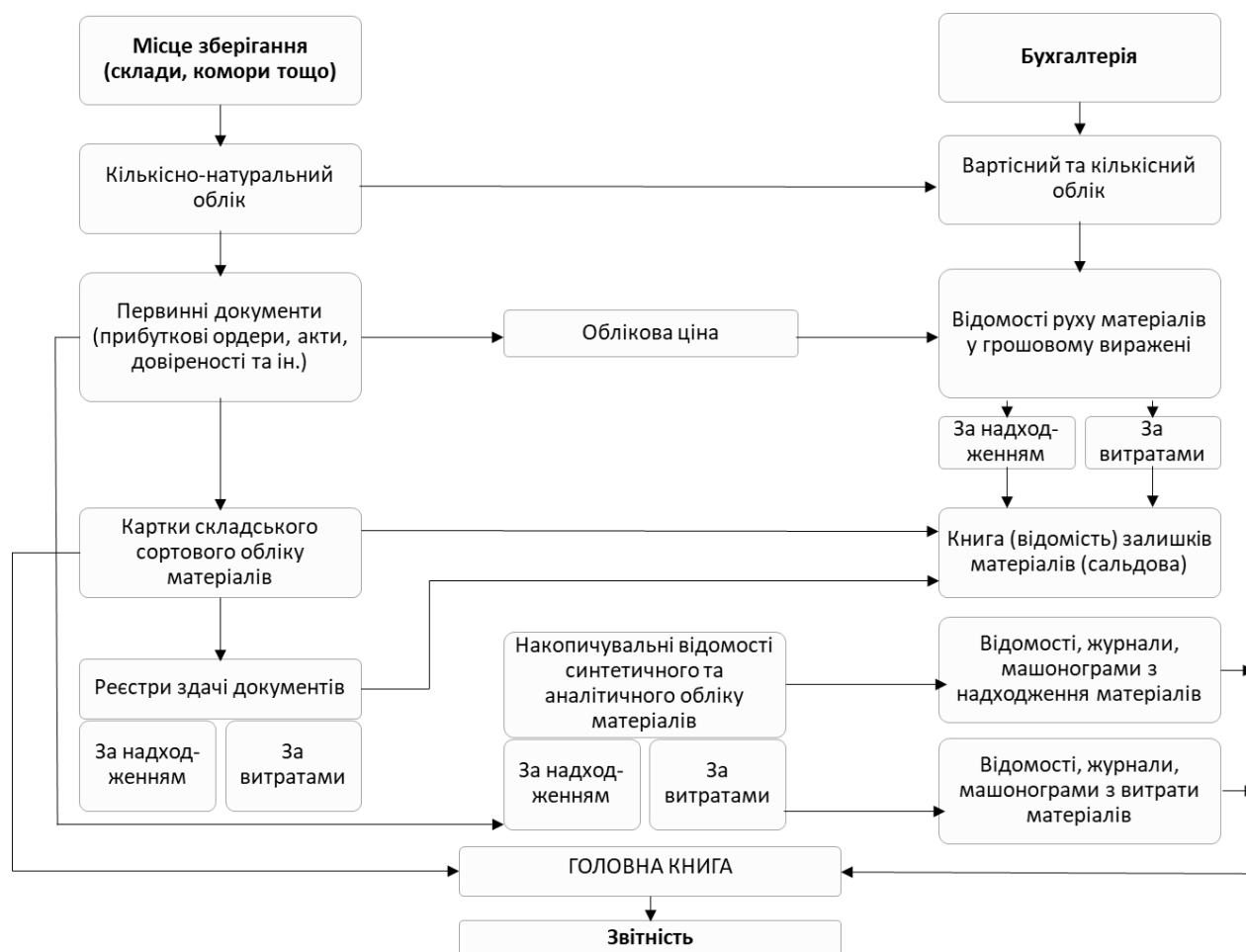

Рис. 1.6. Схема організації обліку виробничих запасів

Джерело: сформовано автором

За дотриманням порядку наведеного руху облікової інформації щодо виробничих запасів підприємства маємо змогу у будь-який час достовірно визначати первісну вартість оприбуткованих запасів та понесених витрат під час їх списання до виробництва, відобразивши кінцеві залишки на носіях бухгалтерської звітності.

Також слід приділяти підвищену увагу дотриманню норм запасів, упровадженню попередніх і поточних ефективних форм контролю за витрачанням виробничих запасів, достовірності обліку переміщення запасів незавершеного виробництва та комплектуючих. Бухгалтерська інформація повинна містити дані

нормативних витрат матеріальних цінностей від етапу закупівлі до списання у виробництво з метою виявлення резервів економії виробничих витрат, дотримання раціонального використання запасів та зменшення норми витрат, що матиме вплив на собівартість виготовленої продукції [34].

Існують певні вимоги до правильності складання аналітичних рахунків:

—для визначення кількості аналітичних рахунків важливими є потреби підприємства, вид і специфіка його діяльності;

—для обліку матеріальних цінностей слід використовувати натуральну вартість запасів;

—аналітичний облік має вестися у відомості або картці;

—на кінець звітного періоду важливо проводити звірку інформації за синтетичними та аналітичними рахунками бухгалтерського обліку.

Актуальними залишаються проблеми створення та впровадження системи управління виробничими запасами з урахуванням специфіки основної діяльності організації та вдосконалення аналітичного обліку матеріальних активів, що має забезпечувати:

—формування більш чіткої інформації з деталізацією облікової інформації про зберігання та рух сировини та матеріалів;

—можливість зробити висновки, які сприятимуть підвищенню прибутковості компанії та прискоренню оборотності інвестованого капіталу;

—забезпечення управлінської ланки компанії інформацією про структуру матеріальних цінностей, обсяги виробничого процесу та продажів з метою прийняття своєчасних управлінських рішень [35].

Таким чином, організаційно-аналітичне забезпечення обліку і контролю виробничих запасів посідає важливе місце в господарсько-виробничій частині компанії, в оцінці економічної діяльності її потенціалу. Ефективна організація управління матеріальними цінностями надає можливості до значного скорочення операційного та виробничого циклів підприємства, знизити витрати на зберігання сировини, що дозволяє вивільнити та реінвестувати частину оборотного капіталу.

У результаті проведеного дослідження вбачаємо, що система обліково-аналітичного забезпечення управління запасами відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємства, в оцінці його економічного потенціалу. Ефективне управління запасами надає можливість значно скоротити операційний і виробничий цикл, що сприяє скороченню витрат, пов'язаних зі зберіганням виробничих запасів, та дозволяє вивільнити частину оборотних коштів.

Висновки до розділу 1

В першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто дослідження сучасних підходів вітчизняних науковців щодо визначення сутності, класифікації та особливостей обліку виробничих запасів. Узагальнене визначення виробничих запасів представляє собою сукупність наявних на підприємстві предметів праці у матеріальному вигляді, які становлять основу складової продукту підприємства та застосовуються у виробничому процесі протягом одного циклу і вважається частиною матеріальних ресурсів підприємства.

Основа класифікації виробничих запасів закріплена законодавчо у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій. У результаті дослідження було зібрано та впорядковано ознаки, за якими слід класифікувати досліджувану категорію в розрізі як основних класифікаційних груп, так і за галузевими особливостями основної діяльності підприємств.

Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю виробничих запасів на вітчизняних підприємствах регламентується цілою низкою нормативно-правових актів, які виконують регуляторну функцію обов'язкового дотримання суб'єктом господарської діяльності єдиних правил бухгалтерського обліку. Порядок та способи обліку виробничих запасів встановлюється різними установами в межах їхньої компетенції та виражається на п'яти рівнях, що становить основу нормативної бази обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах.

Організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством посідають важливе місце в господарській діяльності підприємства. Ефективне управління матеріальними цінностями забезпечується проведенням спеціальної фінансової політики, що включає в себе аналіз складу, обсягів і динаміки оборотності виробничих запасів, а також визначення мети та потреби їх формування.

Однією з ключових проблем, яка є перешкодою в питаннях обліку сировини та матеріалів для керівників вітчизняних підприємств це створення та впровадження системи управління виробничими запасами з урахуванням специфіки основної діяльності організації та вдосконалення аналітичного обліку матеріальних активів.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ «Intruder»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Intruder» спеціалізується на серійному та за індивідуальним замовленням пошитті усіх видів одягу зі тканин для чоловіків і жінок, окрім хутряного 14.1. Також під замовлення виготовляє військову амуніцію та професійний одяг для окремих спецслужб України. Займається роздрібною торгівлею, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет 14.97 [36].

Товариство веде свій початок від заснування 17.10.2018 у місті Харків. ТОВ «Intruder» є невеликим підприємством, а його загальна кількість співробітників налічує всього сорок п'ять осіб. Підприємство перебуває на третій групі спрощеної системи оподаткування, оскільки обсяги обороту є досить невеликими обрано система оподаткування значно полегшує існування та загальний фінансовий стан. Така пільга дозволяє послабити податковий тиск, уникнути відтоку капіталу та перенаправити його на розширення спектру своєї діяльності. Товариством було обрано ставку єдиного податку у розмірі 5% від доходу.

Основною метою проведення аналізу фінансового стану підприємства є визначення необхідних дій щодо забезпечення стабільного, безперебійного процесу виробництва одягу та його збуту із максимально можливим рівнем рентабельності, своєчасністю виконання своїх обов'язків перед контрагентами, власними працівниками та державою. Досягнення зазначеного результату можливе тільки за дотриманням умови постійності оцінювання фінансового стану товариства, необхідного для своєчасного прийняти вірних управлінських рішень на зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищі.

З метою об'єктивного оцінювання фінансового стану підприємства здійснимо аналіз за допомогою комплексної системи показників, які здатні всебічно проаналізувати та дати детальну характеристику останнього. У ході даного аналізу можливе використання найрізноманітніших прийомів та методів. Проте ми використаємо лише частину, які залежать від конкретних цілей (показників) аналізу. До основних показників аналізу фінансового стану належать:

- коефіцієнти рентабельності, які визначають ефективність використання товариством власних активів у процесі господарської діяльності та залучення власного капіталу;

- показник абсолютної ліквідності, необхідний для оцінювання поточних активів товариства з метою покриття поточних зобов'язань;

- коефіцієнт загальної платоспроможності, що характеризує можливість у своєчасному погашенні кредиторської заборгованості;

- показники трудової забезпеченості та плинності кадрів, який дозволяє оцінити ступінь ефективності використання робочого часу співробітників товариства, контролювати матеріальні витрати виробництва;

- натуральні і вартісні показники виробничого процесу [37].

Для розрахунку основних показників діяльності ТОВ «Intruder» було обрано та вивантажено річну фінансову звітність підприємства за останні три роки, яку із-за повноти інформації та об'ємності представлено у Додатках А та Б.

Для початку проведемо розрахунок показників рентабельності, які містять інформацію про прибутковість підприємства. Серед показників рентабельності виділяють три основні статті дослідження: рентабельність продажу, активів та капіталу. Для розрахунку скористаємося даними із Додатків А та Б для відображення їх у таблиці нижче із визначенням коефіцієнтів рентабельності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розрахунок рентабельності продажів, активів та капіталу

ТОВ «Intruder» за 2021-2023 pp., тис. грн

Досліджуванні показники	Рік			Абсолютне відхилення відносно 2023 (+,-)	
	2021	2022	2023	2021	2022
Чистий прибуток підприємства	7976,5	6562,2	5457,4	-2519,1	-1104,8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	15420,0	16930,2	15010,0	-410,0	-1920,2
Загальна сума оборотних активів	7428,6	8492,0	9898,0	+2469,4	+1406,0
Загальна сума капіталу	8494,4	9107,4	10193,0	+1698,6	+1085,6
Рентабельність продажу (%)	51,7	38,76	36,4	-15,3	-2,36
Рентабельність активів (%)	107,4	77,3	55,1	-52,3	-22,2
Рентабельність капіталу (%)	93,9	72,1	53,5	-40,4	-18,6

Джерело: розроблено автором

За проаналізований період вбачаємо негативну тенденцію рентабельності продажу, яка в порівнянні з минулим роком зменшилася на 2,36% та на 15,3% до 2021 р. Також маємо негативні результати зменшення коефіцієнтів рентабельності активів та капіталу протягом останнього року на 22,2% і 18,6% відповідно. Отримані результати свідчать про наявні проблеми здійснення управлінських рішень щодо чіткого розподілу у виробничому процесі капіталу та ефективного застосування власних активів. Також значне зменшення коефіцієнту рентабельності продажу з 2021 року свідчить про зниження отриманих доходів від продажу та збільшення витрат виробництва.

Не менш важливими показниками підприємства вважаються коефіцієнти ліквідності, необхідних для розрахунку достатності активів на покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт має бути в межах 1. Якщо менше 1, то підприємство може частково погасити зобов'язання, якщо менше 0, то підприємство вважається банкрутом. Задля розрахунку ознак платоспроможності та можливих проблемних причин їх здійснення скористаємося даними другого розділу активу та третього з пасиву бухгалтерських форм балансу за останні два роки. Проведені розрахунки відображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Дослідження показників ліквідності ТОВ «Intruder»

за 2021-2023 рр., тис. грн

Досліджуванні показники	Рік			Абсолютне відхилення відносно 2023 (+,-)	
	2021	2022	2023	2021	2022
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	5423,6	6109,5	7053,8	+1630,2	+944,3
Дебіторська заборгованість	715,0	1313,7	1830,9	+1115,9	+517,2
Запаси	1250,0	1015,8	947,2	-302,8	-68,6
Всього ліквідних активів	7388,6	8439,0	9831,9	+2443,3	+881,7
Поточні зобов'язання	1218,3	1337,4	1508,0	+289,7	+170,6
Коефіцієнти ліквідності:					
— абсолютний	4,45	4,57	4,68	+0,23	+0,11
— поточний (проміжної ліквідності)	6,06	6,31	6,51	0,45	+0,2
— загального покриття	0,16	0,16	0,15	-0,1	-0,1

Джерело: розроблено автором

За проаналізований період спостерігається тенденція до збільшення коефіцієнтів ліквідності у середньому: абсолютний коефіцієнт зріс на 0,17 (0,23 в порівнянні до 2021 року та на 0,11 до 2022-го), поточний – на 0,32 (зріс на 0,2 та 0,45 відповідно до 2021 та 2022 років). Лише коефіцієнт загального покриття незначно знизився на 0,1. Коефіцієнти ліквідності свідчать про можливість підприємства погасити короткострокові борги і швидко перетворювати активи на грошові кошти. Дані аналізу свідчать про незначні поліпшення показників ліквідності в останній рік. Отримані результати забезпечені значним приростом грошових коштів на підприємстві протягом останніх трьох років та складають 1287,25 тис.грн. Що стосується негативних результатів, то маємо тенденцію щодо збільшення обсягів поточних зобов'язань та зменшення обсягу запасів протягом останнього року на 68,6 тис.грн. Збільшення суми дебіторської заборгованості є незначним негативним показником. Загалом, абсолютний коефіцієнт ліквідності знаходиться в межах нормативного значення (0,11), проте залишається необхідність в зменшенні обсягів поточних зобов'язань для виходу з нетсійкого фінансового становища.

Фінансова стійкість підприємства також визначається спроможністю забезпечити себе запасами, вчасно розраховуватися із контрагентами, аби не допустити невиправданої заборгованості. Можливість підприємства розраховуватися за зобов'язаннями визначають показники платоспроможності. Здійснені розрахунки показників платоспроможності та їх порівняння за обидва звітні роки наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Визначення та порівняння коефіцієнту платоспроможності
на ТОВ «Intruder» за 2021-2023 pp., тис. грн

Досліджувані показники	Рік			Абсолютне відхилення відносно 2023 (+,-)	
	2021	2022	2023	2021	2022
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	5423,6	6109,5	7053,8	+1630,2	+944,3
Готова продукція	327,4	345,0	398,8	+71,4	+53,8
Дебіторська заборгованість	8,0	29,00	39,00	+31	+10,0
Разом платіжних засобів	5759,0	6483,5	7491,6	+1732,6	+1008,1
Разом платіжних зобов'язань	1218,3	1337,4	1508,0	+289,7	+170,6
Коефіцієнт платоспроможності	4,73	4,85	4,97	+0,24	+0,12
Перевищення:					
— платіжних засобів	4540,7	5146,1	5983,6	+1442,9	+837,5
— платіжних зобов'язань	—	—	—		—

Джерело: розроблено автором

Як видно з аналізу відхилень, за досліджуваний рік кількість грошових коштів збільшилась на 944,3 тис. грн. протягом останнього року та на 1630,2 тис. грн. до 2021-го, а готова продукція у середньому зросла на 62,6 тис. грн., що свідчить про збільшення обсягів її продажу за проаналізований період. Також відбулось незначне збільшення дебіторської заборгованості, що має негативні, проте не критичні наслідки у діяльності підприємстві. Розмір платіжних зобов'язань збільшився на 170,6 тис. грн. протягом останнього року. Коефіцієнт платоспроможності на 2021 рік становив 4,73, на 2022 рік – 4,85, а на 2023 – 4,97. Якщо коефіцієнт більше 1, то це означає, що підприємство може відновити свою платоспроможність протягом півроку, тобто погасити усі заборгованості за

рахунок активів. Тобто, за останній роки хоч і відбулося погіршення стану підприємству, проте можливе його покращення за рахунок збільшення виготовлення готової продукції та зменшення платіжних зобов'язань.

Головним ресурсом господарсько-виробничої діяльності підприємства являються його співробітники. Сучасні динамічні умови ринкової економіки вимагають достатньої кількості висококваліфікованих співробітників та ефективного управління. Тому важливим показником при аналізі фінансового стану є забезпеченість трудовими ресурсами (Рис. 2.1).

Рис. 2.1. Співробітники товариства за структурними підрозділами ТОВ «Intruder», 2023 р.

Джерело: розроблено автором

З наведених даних можна вбачати збільшену кількість працівників вищої ланки управління, адже ТОВ «Intruder» є суб'єктом малого підприємництва, тому відсутня необхідність в його керівництві одразу трьома особами. В фінансово-економічному відділі прослідковується нестача кадрів та відсутність касира. Також необхідно додатково найняти швачок у кількості 3-5 осіб, в залежності від їх кваліфікації, аби забезпечити належне виконання плану пошивних робіт

власного цеху. За фактично використаним часу та обсягу виконаних робіт спостерігається надлишок працівників на відділі збуту. Останнє викликано недостатньою кваліфікацією більшості співробітників програмним забезпеченням типу CRM.

Керуючись кількістю співробітників за структурними підрозділами, їх кваліфікацією та проблемними ділянками розподілу трудового ресурсу запропонована та наведено на рисунку 2.2 порівняльну діаграму необхідної кількості співробітників з фактичною.

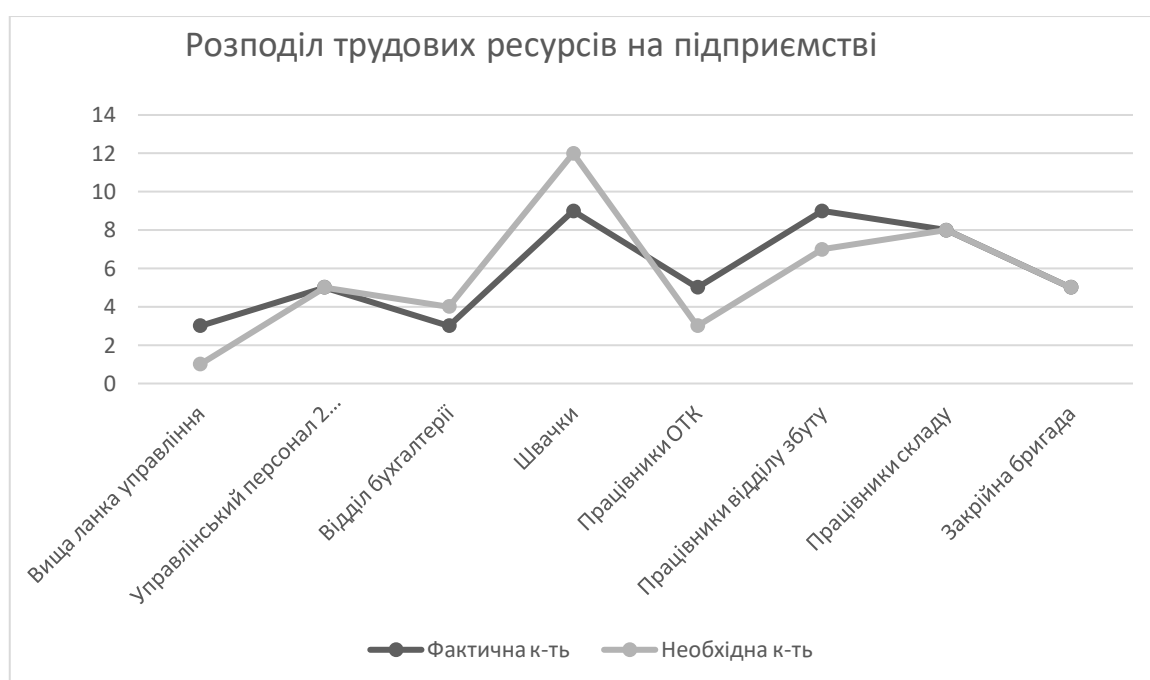

Рис. 2.2. Порівняльна характеристика забезпеченості трудовими ресурсами підрозділи ТОВ «Intruder», 2023 р.

Джерело: розроблено автором

При розрахунку показника забезпеченості товариства трудовими ресурсами було враховано специфіку виробничого процесу, оскільки вагому частку робіт пошиву одягу надають швейні цехи контрагентів, а забезпеченість їх продукцією незавершеного виробництва відбувається за рахунок закрійного відділу.

Отже, ТОВ «Intruder» є товариством, яке спеціалізується на пошитті одягу та займається роздрібною торгівлею. Веде початок своєї діяльності від 17.10.2018

у місті Харків та вважається малим підприємством. Підсумовуючи розрахунки досліджених основних показників фінансового стану підприємства можна вбачати позитивні тенденції щодо його функціонування з виконанням усіх виявлених вимог. Перш за все, необхідно розраховуватися із постачальниками та контрагентами, аби зменшити обсяг кредиторської заборгованості. Необхідним є також збільшення обсягу випуску продукції власного виробництва. Велика частка незадіяних грошових коштів свідчить про неефективність їх використання. Не менш важливим є забезпечення підприємства трудовими ресурсами та оптимальний розподіл навантаження поміж його підрозділів.

2.2. Сучасний стан та особливості обліку операцій з виробничими запасами на підприємстві

Найважливішою частиною здійснення виробничо-господарської діяльності кожного підприємства – є облік виробничих запасів. Належним чином організований взаємообмін інформації про наявність та рух матеріальних цінностей, мають вирішальне значення в управлінні виробничої діяльності товариства. Бухгалтерський облік запасів характерний повним використанням останніх у виробничому процесі повною мірою, тому постійно повинні забезпечуватися новими поповненнями матеріальних цінностей для кожного нового виробничого циклу або переділу. На частку списаних матеріальних запасів припадає близько 70-80% виробничих витрат, а в деяких технологічно розвинутих процесах цей показник сягає 90%. У зв'язку з цим підвищена увага надається бухгалтерському запасів, оскільки основні його завдання полягають у здійсненні контролю своєчасності, повноти надходження та належного відображення матеріальних цінностей на складах компанії.

З метою правильної організації обліку надходження та вибуття запасів необхідним було їх розподілення на класифікаційні групи, що посприяло раціональному процесу виробництва на всіх його стадіях. Групування включає певні виробничі ознаки та має наступний вигляд:

- матеріали, що безпосередньо входять до складу готової продукції (основна тканина (верхня), підкладка, фурнітура, пакувальні матеріали);
- запаси, які вже пройшли певний етап виготовлення або обробки, можуть бути проданими або використовуватися у наступних етапах (коміри, цілі напівфабрикати та складові цілої номенклатури (окремо від костюму куртка або штани), манжети тощо);
- малоцінні та швидкозношувані предмети, які безпосередньо відносяться до виробничого процесу (лекала, леза для закрійної бригади, маркери, голки тощо);
- об'єкти незавершеного виробництва, які закуплено для подальшого перепродажу або виготовлення продукції власного виробництва [38].

Від способу надходження виробничих запасів на місця зберігання підприємства залежить і спосіб їх відображення. Так, надходження від певного постачальника відбувається відповідно до укладеного з ним договору поставки, що передбачає найменування, кількість, строки, ціни та спосіб доставки матеріальних ресурсів. Інше відображення господарських операцій матиме надходження матеріальних активів, вироблених у виробничому цеху під час їх повернення на місця зберігання, списання відходів виробництва, а також надлишки або недостачі основних та допоміжних засобів виробничого процесу в результаті проведеної інвентаризації [39]. Усі перераховані операції, які пов'язані з рухом матеріальних цінностей, мають бути оформлені відповідною первинною документацією та рознесені в облікові регістри наявної єдиної інформаційної бази на підприємстві. Приклади бухгалтерських записів господарських операцій відображення руху виробничих запасів за 2023 рік наведено в Додатку В.

Для раціональної організації руху надходження і передачі до місць зберігання на складі підприємством назначені відповідальні особи за підрозділами. Кожний відповідає підписом у належному документі та слідкує за своєчасністю виконання зазначених операцій. Для оприбуткування торгово-матеріальних цінностей на підприємстві використовується прибутковий ордер форми М-4 (Додаток Д). Він містить інформацію про придбані матеріальні

цінності, фактичну дату прийому та відповідальну особу із підписом. Якщо документ був не належно оформлений, то він визнається недійсним. Для зберігання та переміщення запасів товариство використовує картки складського обліку, із зазначеними характеристиками відповідної номенклатури, місць її зберігання, дату створення та контрольний підпис відповідального за здійснення операції співробітника складу.

Ведення синтетичного обліку залишків та переміщення матеріальних цінностей регламентує в нашій країні регламентується відповідно до діючою Інструкцією про застосування Плану рахунків. Так, для синтетичного обліку запасів використовують другий клас Плану рахунків «Запаси»:

1. Рахунок 20 «Виробничі запаси» – для узагальнення руху сировини і матеріалів необхідних для виробництва;
2. Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» – для обліку руху та наявність МШП на місцях зберігання.

Ведення аналітичного обліку матеріальних цінностей здійснюється за номенклатурою або за однорідними групами з використанням карток складського обліку. Картки складського обліку зберігають в картотеці за кожною технічною групою запасів, які співставлені до заведеного прайс-листа відповідної номенклатурної групи та за кожним видом окремо. Кожна група матеріальних активів виокремлюється за типом, якістю, країною поставки, видом і розміром. Автоматизація складського обліку дозволяє присвоїти номенклатурний номер кожному сорту, номеру та найменуванню, аби належним чином записати реєстр даних модуля з номенклатурними прайс-листами, який додатково зазначає одиницю виміру та облікову ціну виробничого запасу [40].

Отже, у такий спосіб на рахунках другого порядку відображаються МШП та виробничі запаси за їх видами, а за номенклатурними номерами відкриваються аналітичні рахунки. Кореспонденція рахунків обліку із надходження та вибуття запасів на підприємстві наведена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Кореспонденція із надходженням та вибуттям запасів
на ТОВ «Intruder», II квартал 2024 р.

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Відвантажено тканину постачальниками на основний склад: Котон чорний, 200 м	2012	6311	36 450,00
2				
	Придбання швейної фурнітури підзвітною особою:			
	- липучка діаметром 2,5 см, 200 м	2015	372	600,00
	- резинка діаметром 2 см, 150 м	2015	372	510,00
	- шнурок відрізний, 500 м	2015	372	1 615,00
	- центральна застібка блискавка (90 см), 50 шт	2015	372	850,00
3	Оприбуткування напівфабрикатів крою демісезонної куртки із закрійного підрозділу	2013	25	25 440,00
4	Списання МШП у виробництво цеху № 2	233	221	315,00
5	Відпущено у закрійний підрозділ тканину: Котон чорний, 200 м	231	2012	36 450,00
6	Відображена втрата від браку рулону тканини: Саржа піксель, 50 м	375	2012	9 600,00
7	Відображена сума проданої партії фурнітури покупцям	361	712	5 114,00
8	Відображені розрахунки за податковими зобов'язаннями на суму ПДВ з проданої партії	712	6411	1 022,8
9	Перерахована до Державного бюджету сума ПДВ	6411	311	1 022,8

Джерело: розроблено автором

Необхідним також є правильний порядок оцінки обліку запасів, оскільки належне оцінювання являється важливою передумовою в точності формування фінансових показників підприємства. На ТОВ «Intruder» операції з надходження виробничих запасів мають своє відображення за первісною вартістю. Відповідно до П(С)БО 9 первісною вартістю придбаних за певну плату запасів є собівартість, що включає наступні фактичні витрати:

- сум, що сплачуються відповідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;
- сум ввізного мита;

– сум непрямих податків, які пов'язанні з придбанням запасів та не відшкодовуються підприємству;

– транспортно-заготівельних витрат;

– інші витрати, які безпосередньо пов'язані із придбанням запасів [9].

Як правило, на підприємстві відбувається закупівля запасів одразу за декількома ознаками класифікаційних груп, тому виникає необхідність у правильному розподілі транспортно-заготівельних витрат. Згідно з НП(С)БОДС 123 існує два методи обліку ТЗВ:

1. ТЗВ включаються з усіма витратами, понесеними на їх придбання, до складу первісної вартості придбання запасів;

2. ТЗВ відображаються на окремому субрахунку, якщо вони пов'язані з доставкою кількох найменувань, груп та видів запасів [41].

Товариством було визначено використання обох цих методів з розподілом до кваліфікаційних груп запасів. Так, для придбання МШП використовуємо перший метод, а для обліку виробничих запасів, сировини та матеріалів – другий метод, із використанням окремих субрахунків до кожного із запасів. Розподіл суми за окремими субрахунками відбувається пропорційно вартості цінностей у кінці звітного місяця. Здійснення розподілу витрат відбувається на основі розрахунків середнього відсотку ТЗВ та визначається за формулою:

$$\text{Сер. \% ТЗВ} = \frac{(\text{ТЗВ}_{\text{поч}} + \text{ТЗВ}_{\text{міс}}) \times 100\%}{(\text{ВЗ}_{\text{поч}} + \text{ВЗ}_{\text{міс}})} \quad (2.1)$$

де, $\text{ТЗВ}_{\text{поч}}$ – залишок транспортно-заготівельних витрат на початок місяця;

$\text{ТЗВ}_{\text{міс}}$ – оборот транспортно-заготівельних витрат за дебетом на кінець місяця;

$\text{ВЗ}_{\text{поч}}$ – наявні виробничі запаси на початок місяця;

$\text{ВЗ}_{\text{міс}}$ – оборот виробничих запасів за дебетом на кінець місяця.

Необхідна для списання сума ТЗВ за місяць визначається за наступною формулою і має такий вигляд:

$$\text{ТЗВ}_{\text{сп}} = \text{ВЗ}_{\text{міс}} \times \text{Сер. \% ТЗВ} \quad (2.2)$$

$\text{ТЗВ}_{\text{сп}}$ – транспортно-заготівельні витрати, які необхідно списати;

$VZ_{\text{міс}}$ – запаси, що вибули за місяць;

Сер. % ТЗВ – показник середнього відсотку ТЗВ [42].

Використання вищенаведеного методу зумовлене досить частим придбанням товарно-матеріальних цінностей. Основною перевагою над іншими методами є розподіл витрат в кінці звітного місяця, проте значним недоліком залишається низька точність обліку витрат.

Облік відпуску матеріальних цінностей у процес виробництва на підприємстві вважається однією із найскладніших ділянок облікової роботи, оскільки на цьому етапі підприємство залучає більшість своїх оборотно-матеріальних активів та використовує інші його фактори, пов'язані з витратами, які опісля втілюються у пошитій товарній продукції. У процесі виробництва виробничі запаси перетворюються у готову продукцію, яка потребує точний розрахунок собівартості та чітке управління витратами, адже є ключовим фактором основної діяльності будь-якого виробничого підприємства і регулюється П(С)БО 16 «Витрати».

На товаристві використовується попередільний метод формування собівартості. Цей метод передбачає облік витрат за окремими процесуальними стадіями виробничого процесу та за окремим підрозділами, частіше із контрагентами. Зведений облік витрат на досліджуваному підприємстві реалізовано у напівфабрикатному форматі. Напівфабрикат є продуктом окремих технологічних фаз поміж швейних цехів та закрійних бригад, що має пройти декілька стадій обробки перед виготовленням самої готової продукції. Використання напівфабрикатів при калькулюванні витрат на виробництво зумовлене наявністю великого асортименту напівфабрикатів власного виробництва та їх застосуванням на різних цехах. Для застосування напівфабрикатного варіанта було вирішено застосовувати рахунок 25 «Напівфабрикати» [43].

Витрати всередині переділу обліковуються за видами продукції, загальновиробничі – у цілому по виробництву з розподілом між переділами.

Собівартість визначається щодо кожного переділу, а за видами продукції всередині переділу – коефіцієнтним способом калькулювання.

Прямі витрати, що формують собівартість продукції, обліковуються за статтями витрат, які включають собівартість окремих завершених технологічних процесів на швейних цехах та вартість напівфабрикатів крою, виготовленого у попередньому цеху або закрійній дільниці. У зв'язку з цим собівартість продукції, виробленої кожним наступним цехом, складається з її власної собівартості. При цьому калькуляція собівартості кінцевої стадії переробки складає собівартість готової продукції. Відображення у бухгалтерському обліку записів калькуляції після кожного переділу дозволяє визначити та контролювати фактичну виробничу собівартість напівфабрикатів із цеху до цеху. Приклад записів щодо калькуляції витрат виробництва напівфабрикатів крою наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Відображення калькуляції витрат на рахунках бухгалтерського обліку на
ТОВ «Intruder», II квартал 2024 р.

Рахунок 23 «Виробництво»				
Дебет			Кредит	
Статті витрат	Норматив	Відхилення (+/-)	Показник	Сума, грн.
1. Виробничі запаси:	24 020,50	+61,50	Нормативна собівартість н/ф крою військових штанів 100 од. на закрійному підрозділі	25 850,50
Котон мультикам, 150 м	15 187,50	-12,50		
Підкладковий фліс, 121 м	8 833,00	+74		
2. Нараховано заробітну плату закрійній бригаді	1 500,00	—		
3. Відрахування ЄСВ із заробітної плати (22 %)	330,00	—		
Разом	25 850,50	+61,50		
Рахунок 25 «Напівфабрикати»				
Дебет			Кредит	
Нормативна собівартість н/ф крою військових штанів 100 од. на закрійному підрозділі	25 850,50		Передача н/ф крою військових до швейного цеху № 1	25 850,50

Джерело: розроблено автором

При такому відображенні руху напівфабрикатів із закрійної дільниці до швейного цеху після кожного переділу забезпечується більший контроль за

використанням виробничих запасів та МШП, які складають собівартість виготовлених напівфабрикатів на різних стадіях обробки.

У вищенаведеній таблиці видно, що облік понесених матеріальних цінностей та господарських операцій оприбуткування напівфабрикатів із закрійної дільниці для подальшого переміщення до власного швейного цеху супроводжується наступними бухгалтерськими записами: Дт 231 – Кт 201 – списання сировини у виробництво, Дт 25 – Кт 231 (232) – оприбуткування крою із закрійної дільниці; Дт 231 (232) – Кт 25 – передача крою до подальшої обробки у власне виробництво.

Слід також зауважити, що витрати на виробництво включаються до собівартості готової продукції того звітного періоду, до якого вони безпосередньо відносяться. Теж саме стосується втрати від браку, які відображаються в обліку у тому звітному періоді, в якому їх виявлено. Повний операційний цикл виробничого процесу та всі витрати, понесені під час його здійснення, структуровано та наведено у Додатку Д.

Наведені в додатку витрати на виробництво товарної продукції доповнюють нормативною собівартістю браку, нестач та залишків (НЗВ), а також загальновиробничих витрат. Усі перераховані витрати підсумовуються та розподіляються із нормативною собівартістю усієї виготовленої продукції за прямими витратами у кінці звітного місяця. Розрахунок собівартості готової продукції за всіма понесеними витратами за місяць наведено у формулі 2.3:

$$C_{\phi} = H_{\Pi} + B - Б \pm П - H_{\kappa} \quad (2.3)$$

де C_{ϕ} – фактична собівартість товарної продукції за звітний місяць;

H_{Π} – НЗВ на початок місяця за нормативною оцінкою;

B – витрати на виробництво за звітний місяць, обліковані на рахунку 23 «Виробництво»;

$Б$ – собівартість остаточного браку за нормативною оцінкою;

$П$ – нормативна собівартість нестач (-) або надлишків (+) НЗВ;

H_{κ} – НЗВ на кінець місяця за нормативною оцінкою [44].

Таким чином, облік руху виробничих запасів на підприємстві супроводжується обов'язковим формуванням первинної документації та поставленими за кожним підрозділом співробітниками, які несуть матеріальну відповідальність за дотриманням вимог і посадових інструкцій щодо їх оприбуткування та переміщення. Зберігання та облік цінностей відбувається за розподілом на класифікаційні групи. Відповідно до П(С)БО 9 запаси обліковуються за первісною вартістю. Розрахунок ТЗВ виробничих запасів, сировини і матеріалів складається на кінець звітного місяця за середнім відсотком, МШП – за первісною.

Більш чіткому контролю руху запасів та належному розрахунку понесених витрат на етапі кожного переділу та переміщенні напівфабрикатів між дільницями сприяє ведення рахунку 25 «Напівфабрикати», який збирає та узагальнює інформацію щодо понесених витрат на кожному технологічному процесі окремо. На кінець звітного місяця за допомогою функціоналу програмного забезпечення автоматично розподіляються усі понесені витрати у виробництві разом із непрямыми витратами і визначається собівартість готової продукції.

2.3. Аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами ТОВ «Intruder»

Процес управління виробничими запасами на підприємстві являється важливою передумовою забезпечення довготривалого та ефективного функціонування підприємства, оскільки від якості організації залежатиме безперервність виробничого процесу, фінансова стійкість, конкурентоспроможність та репутація суб'єкта господарської діяльності. Визначною ланкою в системі управління товариством залишається система обліково-аналітичного управління запасами. Дана система призначена забезпечувати інформаційно-господарську діяльність між структурними підрозділами товариства із врахування як зовнішніх, так і внутрішніх факторів впливу на нього. Головною особливістю обліково-аналітичного забезпечення

виступає ознака безперервності, яка покликана підвищувати ефективність управління шляхом своєчасного надання достовірних показників звітності.

Аналітично-облікове забезпечення системи управління виробничими запасами представляє собою комплекс інструментів і методів, які дозволяють підприємству ефективно контролювати, аналізувати та оптимізувати запаси для забезпечення безперервного виробничого процесу. Воно відіграє ключову роль у прийнятті рішень щодо управління запасами, допомагаючи знизити витрати, підвищити продуктивність і запобігти нестачі чи надлишку запасів [45].

Ухвалення управлінських рішень у сфері запасів спрямоване на зменшення витрат підприємства, що пов'язані зі зберіганням, транспортуванням та використанням матеріалів. Оптимізація цих витрат досягається за допомогою постійного контролю і обліку запасів [46].

Система обліково-аналітичного забезпечення управління матеріальними ресурсами має вирішувати низку важливих завдань:

- моніторинг, оцінка та прогнозування ліквідності і платоспроможності підприємства;
- встановлення оптимального рівня запасів;
- виявлення та аналіз відхилень фактичних запасів від планових показників;
- аналіз вигід і збитків при запровадженні нових систем управління запасами [47].

Основними елементами обліково-аналітичного забезпечення управління матеріальними цінностями підприємства є:

- збір та обробка облікових даних;
- класифікація та групування запасів;
- прогнозування потреб у запасах;
- моніторинг оборотності матеріальних цінностей;
- оптимізація замовлень сировини та матеріалів;
- автоматизація господарських операцій обліку запасів.

Використання наведених аналітичних методів дозволяє прогнозувати потреби у виробничих запасах, своєчасно виявляти проблеми і приймати обґрунтовані управлінські рішення, що сприяє стабільному функціонуванню підприємства в умовах мінливого ринку.

Для ефективної роботи системи обліково-аналітичного управління запасами потрібен розроблений і комплексно інтегрований інструментарій для обліку та аналізу виробничих запасів, який враховує вплив різних чинників на їхній рівень і відповідає вимогам ринкової економіки. Таким чином, загальна система управління підприємством стикається з необхідністю забезпечення ефективного контролю за рухом запасів та їх аналізу.

Забезпечення ефективного управління запасами включає наявність повної та достовірної інформації про обсяги запасів, їхнє переміщення, витрати і терміни поставки. Господарські операції, пов'язані з рухом виробничих запасів, відображаються в бухгалтерському обліку через їх суцільне та безперервне документування, що фактично є способом фіксування та реєстрації операцій у первинних бухгалтерських документах [48].

Кожна операція, що стосується руху запасів, документується згідно з встановленими вимогами, яка забезпечує юридичну силу цих документів. Якість оформлення документів безпосередньо впливає на повноту і точність показників обліку та звітності. Відповідальність за своєчасність складання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, а також за достовірність відображених у них даних несуть особи, які їх склали та підписали. Схема документообігу досліджуваного товариства наведена на рисунку 2.3.

Отже, накопичення облікової інформація руху виробничих запасів на підприємстві оформлюються відповідними документами типових форм, які регламентуються Державною службою статистики України (ДССУ) та іншими органами центральної виконавчої влади. При оформленні наведених документів бухгалтерського обліку товариство дотримується чітких вимог оформлення та заповнення полів обов'язкових реквізитів, що передбачено діючим нормативно-правовим актам.

Ключову роль у забезпеченні ефективного управління виробничими запасами відіграє їх класифікація, яка дозволяє впорядкувати процеси обліку, контролю та аналізу матеріальних цінностей. Завдяки чіткому поділу запасів за різними ознаками підприємство може ефективно контролювати їх використання, мінімізувати витрати і уникати надмірного або недостатнього накопичення матеріалів.

Рис. 2.3. Схема документообігу руху виробничих запасів на ТОВ «Intruder»

Джерело: систематизовано автором на підставі [49]

Класифікація дозволяє виділити запаси за важливістю, вартістю, строком зберігання та іншими показниками. Товариством «Intruder» використовується система класифікації виробничими запасами за АВС-аналізом, які дозволяють досліджаному підприємству зосередити увагу на найважливіших і найцінніших

запасах (категорія «А»), приділяючи менше ресурсів на контроль менш важливих позицій (категорія «С»), що допомагає значному заощадженню витрат та підвищенню ефективності управління ресурсами [50].

Класифікація за ABC-аналізом необхідна для підвищення прогнозування потреб у матеріалах для кожного виду запасів, оскільки дозволяє визначити матеріальні цінності з великим попитом та відділити їх від запасів із менш жорсткими критеріями поповнення.

Розглянемо застосування даного методу прогнозування закупівлі виробничих запасів на прикладі даних досліджуваного підприємства за 2023 рік. Для початку необхідно зібрати інформацію про сировину за призначенням, обсягом та річною вартістю (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Наявні виробничі запаси за видами на підприємстві, 2023 рік

№	Вид виробничого запасу	Обсяг (сировина у кг, м, шт)	Ціна за одиницю	Загальна вартість (грн)
1	Тканина для одягу	1 045,00	217,60	227 392,00
2	Швейна фурнітура	1 415,08	53,40	75 565,27
3	Підкладкова тканина	1 058,50	110,00	116 435,00
4	Сумочна тканина	1 245,00	119,43	148 690,40
5	Пакувальні матеріали	5 194,00	15,2	78 948,80
6	Рідке паливо	843,00	56,58	47 696,94
7	Поліпропіленові матеріали, передані на переробку	3 580,00	12,63	45 215,40
8	Обладнання до встановлення	78,00	912,00	71 136,00
9	Паперові матеріали	2 748,00	13,54	37 207,92
10	Текстильні хімікати	238,50	83,20	19 843,2
Всього				868 130,90

Джерело: розроблено автором

Отже, визначено та згруповано наявні виробничі запаси на товаристві, а також розраховано загальну суму виробничих запасів, яка становить 868 130,90 грн.

Наступним кроком проведення аналізу є ранжування запасів за загальною вартістю та розрахування відсотків, який становить кожен вид запасу від загальної вартості усієї категорії (табл. 2.7).

Отримані відсоткові значення кожного виду сировини від загальної вартості матеріальних активів категорії виробничих запасів дозволяє виокремити найцінніші запаси від менш важливих матеріалів. На основі розрахованих даних розподілимо запаси товариства за категоріями системи ABC-аналізу (рис. 2.4).

Таблиця 2.7

Ранжування запасів за загальною вартістю та розрахунок відсотків

№	Вид виробничого запасу	Загальна вартість (грн)	Відсоток від загальної вартості
1	Тканина для одягу	227 392,00	26,19
2	Сумочна тканина	148 690,40	17,13
3	Підкладкова тканина	116 435,00	13,41
4	Пакувальні матеріали	78 948,80	9,09
5	Швейна фурнітура	75 565,27	8,70
6	Обладнання до встановлення	71 136,00	8,19
7	Рідке паливо	47 696,94	5,49
8	Поліпропіленові матеріали, передані на переробку	45 215,40	5,21
9	Паперові матеріали	37 207,92	4,29
10	Текстильні хімікати	19 843,2	2,29
Всього		868 130,90	100,00

Джерело: розроблено автором

З наведеної діаграми вбачаємо розподіл сировини та матеріалів за категоріями запасів, які мають різну цінність. Серед яких:

- Категорія А: найцінніші запаси, які охоплюють приблизно 70-80% загальної вартості наявних матеріальних цінностей. До складу цих запасів входить основна тканина (тканина верху) для одягу, сумочна поліестерова тканина та підкладка, яку застосовують при пошитті як одягу, так і виробів сумочної продукції (разом 56,73%);

- Категорія В: середньо важливі запаси, які складають близько 15-25% загальної вартості оборотних активів. До цієї категорії входять пакувальні матеріали та засоби допоміжного виробництва, а також запасні частини для обслуговування процесу швейного виробництва (разом 25,98%);

• Категорія С: найменш важливі запаси, що становлять приблизно 5-10% загальної вартості. До складу цієї категорії входить паливо, сировина на переробці, обробки тканини та інші (разом 17,29%).

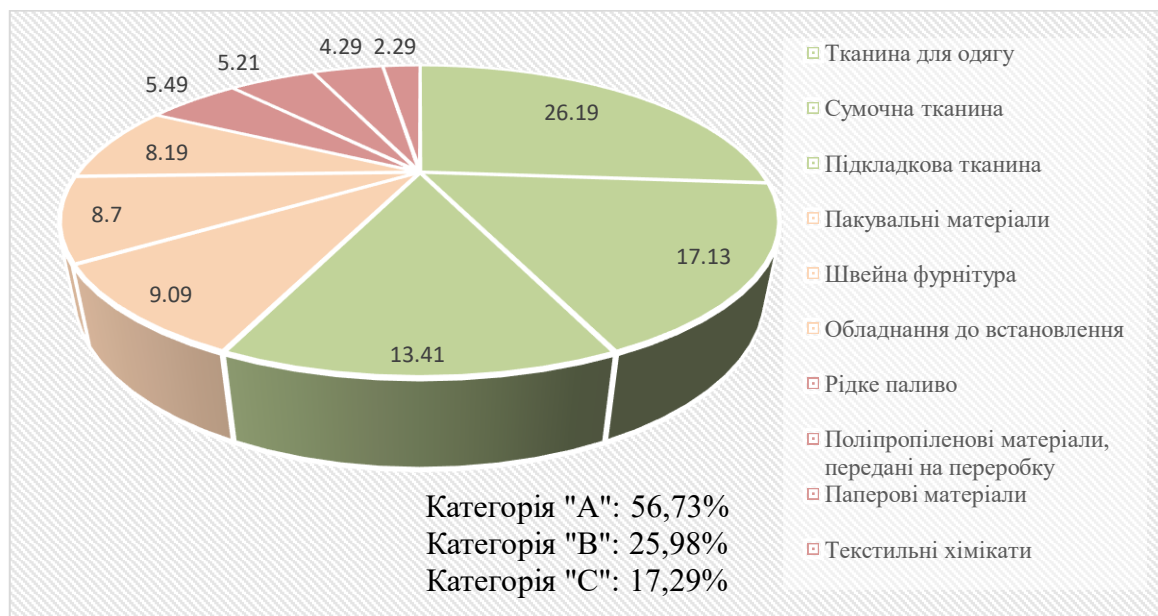

Рис. 2.4. Частка матеріальних цінностей за видами сировини у загальній структурі виробничих запасів

Джерело: розроблено автором

До обліково-аналітичного забезпечення управління матеріальних цінностей також включають аналіз оборотності виробничих запасів, який вважається ключовим інструментом для оцінки ефективності управління запасами на підприємстві. Він дозволяє визначити, як часто запаси повністю оновлюються за певний період часу, і дає змогу оцінити, наскільки раціонально використовуються матеріальні ресурси [51].

Загалом, існує два основних способи аналізу оборотності виробничих запасів: перший – розрахований на основі виручки від продажу продукції; другий – визначений за показниками собівартості виготовленої продукції. Розглянемо кожний з них окремо на основі даних балансу досліджуваного товариства протягом останніх трьох років, використовуючі наведені дані у Додатку А та Додатку Б.

Проведемо розрахунок оборотності виробничих запасів на ТОВ «Intruder» на основі виручки від продажу виготовленої швейної продукції та відобразимо отримані дані у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз оборотності виробничих запасів ТОВ «Intruder», 2021-2023 рр.

Фінансові показники	Роки			2023 в % до	
	2021	2022	2023	2021	2022
Виручка, тис. грн.	7976,5	6562,2	5457,4	68,42	83,16
Собівартість, тис. грн.	9032,8	12451,6	10361,2	114,71	83,21
Виробничі запаси, тис. грн.	922,6	670,8	548,4	59,44	81,75
Період обороту виробничих запасів	42	37	36	85,71	97,3
Коефіцієнт оборотності запасів на основі виручки від продажу	8,65	9,78	9,95	115,03	101,74
Коефіцієнт оборотності запасів на основі собівартості виготовленої продукції	9,79	18,56	18,89	192,95	101,78

Джерело: розроблено автором

Отримані дані свідчать про незначне, але стабільне прискорення оборотності матеріальних цінностей досліджуваного товариства протягом останніх трьох років у середньому на 8,52% відносно звітнього 2023-го року. Дані показники свідчать про підвищення ефективності використання сировини та матеріалів підприємством у процесі виробництва. У термінах зберігання виробничих запасів на складах підприємства спостерігається тенденції щодо зменшення на 5 днів в 2022 році відносно 2021-го та незначне зменшення на 1 день в 2023 році в порівнянні до 2022-го. Отримані результати періоду обороту запасів свідчать про збільшення потужностей швейних цехів за аналізовані періоди.

Отримані дані в результаті розрахунку оборотності виробничих запасів на основі собівартості виготовленої продукції підкріплюють результати попередніх розрахунків на основі виручки від продажу та показує тенденцію щодо збільшення коефіцієнту оборотності запасів майже у два рази більше в 2022 році

відносно 2021-го на 8,77; а також незначне збільшення протягом 2023-го року на 0,33 в порівнянні до 2022-го. Значний прріст оборотності матеріальних цінностей зумовлений ускладненням процесу виробництва більш трудомісткою продукцією, яка потребує більшої кількості швейної фурнітури та значного різноманіття підкладкових тканин.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами – це ключовий інструмент для оптимізації виробничих процесів, підвищення ефективності використання ресурсів та зниження витрат. Забезпеченню ефективного управління запасами сприяє безперервність та дотримання визначених умов ведення документообігу з метою відображення облікової інформації щодо обсягів запасів, їхнє переміщення, витрати і терміни поставки.

Класифікація виробничих запасів також є важливим елементом якісної системи управління, за допомогою якого здійснюється чіткий розподіл запасів за певними класифікаційними групами та видами, що значно підвищує якість системи управління. Забезпечує розподіл запасів за класифікаційними групами та надає можливість ефективно прогнозувати потреби сировини АВС-аналіз. Визначна роль даної системи полягає у спрямуванні підприємству своїх ресурсів на управління найбільш значущими запасами, що покращує ефективність використання запасів і мінімізує витрати на їхнє зберігання та управління.

До обліково-аналітичного забезпечення управління матеріальних цінностей також включають аналіз оборотності виробничих запасів, ключовим завданням якого є надання оцінки раціонального використання матеріальних ресурсів суб'єкта господарської діяльності.

Висновки до розділу 2

В другому розділі кваліфікаційної роботи проведено обліково-аналітичне дослідження сучасного стану системи управління виробничими запасами. Надано організаційно-економічну характеристику ТОВ «Intruder», основними

спеціалізаціями якого є виготовлення швейної продукції та ведення роздрібної торгівлі. Досліджуване товариство веде свою основну діяльність у м. Харків та вважається малим.

Підсумовуючи розрахунки основних фінансових показників підприємства, можна відзначити негативні тенденції у його діяльності, враховуючи виконання всіх вимог. Перш за все, необхідно розрахуватися з постачальниками та контрагентами, щоб зменшити обсяг кредиторської заборгованості. Важливо також збільшити обсяги випуску продукції власного виробництва. Велика частка незадіяних коштів вказує на їх неефективне використання. Не менш важливим є забезпечення підприємства трудовими ресурсами та оптимізація навантаження між підрозділами.

Облік руху виробничих запасів супроводжується обов'язковим оформленням первинної документації, за яку відповідають співробітники кожного підрозділу, що несуть матеріальну відповідальність за правильність оприбуткування та переміщення. Запаси класифікуються та обліковуються за первісною вартістю відповідно до П(С)БО 9. Розрахунок транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) для виробничих запасів, сировини та матеріалів здійснюється за середнім відсотком наприкінці звітнього місяця, а для МШП — за первісною вартістю.

Для більш чіткого контролю руху запасів і правильного розрахунку витрат на кожному етапі виробництва використовується рахунок 25 «Напівфабрикати», який узагальнює інформацію про витрати на кожному технологічному процесі окремо. Наприкінці місяця за допомогою програмного забезпечення автоматично розподіляються витрати виробництва разом із непрямыми витратами, що дозволяє визначити собівартість готової продукції. Обліково-аналітичне забезпечення управління запасами є ключовим інструментом для оптимізації виробничих процесів, підвищення ефективності використання ресурсів і зниження витрат. Ефективне управління запасами забезпечується безперервністю документообігу, що дозволяє відображати обсяги запасів, їхнє переміщення, витрати і терміни поставки.

Класифікація запасів також відіграє важливу роль в управлінні, оскільки дозволяє чітко розподіляти їх за класифікаційними групами та видами. Це підвищує якість управління запасами, дозволяючи ефективно прогнозувати потреби у сировині через ABC-аналіз. Основна мета такої системи — зосередження ресурсів на управлінні найбільш значущими запасами, що мінімізує витрати на їх зберігання та управління. До обліково-аналітичного забезпечення також входить аналіз оборотності запасів, який оцінює раціональність використання матеріальних ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Сучасні проблеми та напрямки удосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві

Значні зміни економічного стану України, важкі сучасні умови функціонування ринку товарів та послуг, складність пошуку та встановлення довгострокових відносин із новими зарубіжними контрагентами створюють нові вимоги до бухгалтерського обліку як інструменту контролю господарської діяльності підприємств. Одним із ключових факторів успішного розвитку виробництва залишається стабільне забезпечення підприємства матеріальними ресурсами та ефективне їх використання [52].

Особливого значення якісна організація управління запасами набуває на швейному виробництві, яка дозволяє тривалий час підтримувати оптимальний рівень сировини та матеріалів для забезпечення безперервної роботи швейних цехів. Нестача матеріалів при попередільному виробництві характеризується частими простоями, що впливає на обсяг та швидкість виконання замовлень, а також визначає загальну продуктивність виробництва за певний період або сезону.

Управлінському обліку сировини і матеріалів на товаристві «Intruder» приділяють особливу увагу через особливість системи виробництва, яка полягає у попередільному способі вироблення продукції та розподілені замовлень між цехами-підрядниками відповідно виробничої потужності кожного. Для ефективного виконання даного завдання необхідно дотримуватись вимог до наявних на досліджуваному підприємстві етапів обліку виробничих запасів:

1. Планування потреб виробництва – включає розрахунок обсягів основних та допоміжних матеріалів, визначення їх якісних характеристик, прогнозування

попиту на вироблену продукцію та підбивання підсумків кількості в розрізі кожної номенклатурної групи запасів для подальшого замовлення;

2. Замовлення постачальникам – після етапу планування потреб виробництва здійснюється закупівля визначеної кількості сировини та матеріалів у постачальників;

3. Зберігання – оприбутковані виробничі запаси передаються на місця тимчасового зберігання за кожним підрозділом підприємства. Належне управління складським обліком повино забезпечувати зменшення понесених витрат на зберігання запасів із дотриманням мінімального ризику від псування та втрати дороговартісного матеріалу;

4. Контроль виробничих запасів – забезпечення контролю належного виконання обов'язків комірниками щодо актуальності поточного рівня запасів, оскільки товариством використовується метод закупівлі матеріальних цінностей під поточні потреби виробництва;

5. Заходи оптимізації руху запасів – включає дотримання оптимального рівня замовлень на швейне виробництво для зменшення загальних витрат тканини, оскільки дана категорія є дороговартісним запасом. Завданням управлінської ланки є розподіл між швейними цехами обсяг роботи, яка зумовлює забезпечення матеріальними ресурсами та може призводити до надлишків або нестач необхідних запасів.

6. Проведення регулярного моніторингу та аналізу, які призначені виявленню тенденцій удосконалення процесу управління виробничими запасами.

Наявність виробничих запасів у межах встановлених норм позитивно впливає на ефективність використання засобів виробництва і трудових ресурсів, підвищує продуктивність праці, знижує собівартість продукції та підвищує рентабельність підприємства. Зайві запаси призводять до «заморожування» частини ресурсів, збільшують частку оборотних засобів у товарно-матеріальних цінностях, уповільнюють їх оборотність і знижують рентабельність. Натомість, недостатній рівень запасів спричиняє перебої у виробництві, призводячи до простоїв і втрат через недотримання термінів виконання виробничих завдань [53].

Таким чином, обсяг кожного виду виробничих запасів має бути чітко визначеним та достатнім для підтримки безперервного виробничого процесу. Оптимізація запасів вимагає аналізу ключових факторів, що впливають на їх рівень як у бік збільшення, так і зменшення. Для виконання дій щодо оптимізації, а також здійснення планування необхідного рівня запасів відповідно до потреб виробництва та своєчасного забезпечення контрагентів матеріальними цінностями на підприємстві призначено регіонального керівника виробничим процесом, основними завданнями якого є контроль та сприяння виконанню вказаних завдань.

Проте результати практичного керування процесом забезпечення підрядних цехів матеріальними ресурсами, необхідних для виконання замовлень швейного виробництва, досі залишаються невирішеними діючим керівництвом на відповідній ділянці відповідальності. Серед основних причин невдалого планування необхідних обсягів виробничих запасів та, як наслідок, формування понаднормованих залишків матеріальних цінностей на складах підприємства або їх нестача для потреб виробництва можна виділити наступні:

- зміна строків та обсягу виготовлення швейної продукції на різних етапах загального попередільного процесу швейного виробництва;

- допущення розрахункових помилок під час визначення поточних залишків сировини та матеріалів на складах товариства, що призводить до купівлі зайвої фурнітури;

- відсутність повноти даних та розбіжності облікової інформації в первинних документах під час оприбуткування виробничих запасів від постачальників [54].

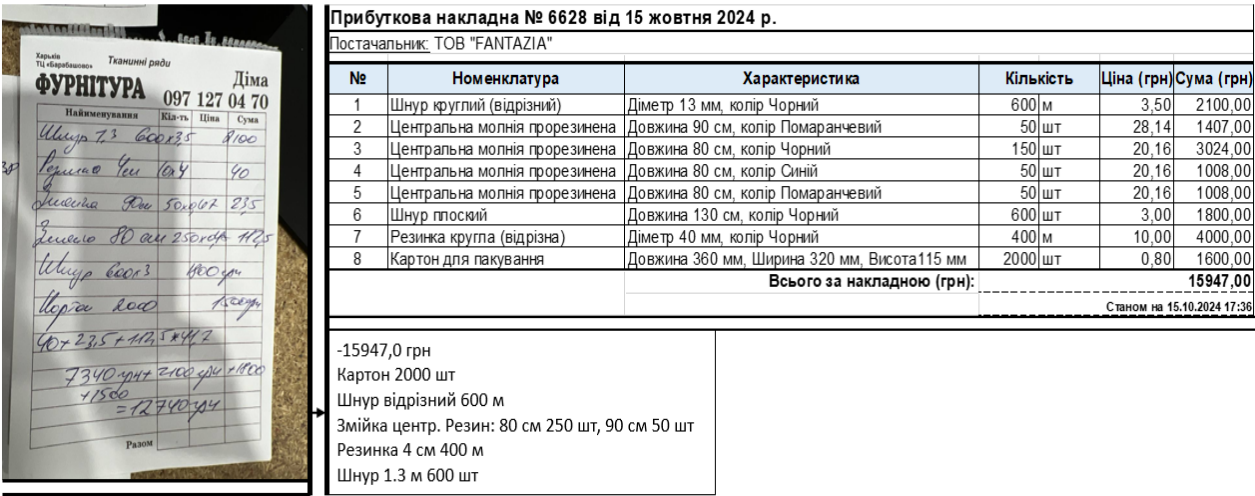
Утворенню надлишків або нестач матеріальних запасів через зміну поточного плану виробничого процесу сприяє безгосподарність та некомпетентність назначених відповідальних осіб в управлінській ланці товариства. Рішенням наведеної проблеми є підвищення рівня кваліфікації діючого керівництва або делегування частини посадових обов'язків управління процесом швейного виробництва на більш відповідального, досвідченого та

компетентного працівника, який спроможний здійснювати аналіз отриманих даних потужності виробництва та використовувати їх для майбутніх прогнозів.

Мінімізації виникнення розрахункових помилок при відображенні руху виробничих запасів сприяє автоматизована програма бухгалтерського обліку за галузевим направленням 1С (BAS): Швейне виробництво, редакція 1.6. Облік надходження запасів відображається оформленням прибуткової накладної на панелі вкладок придбання, який містить завчасно сформовану номенклатурну базу виробничих запасів із сформованими прайс-листами відповідного кожного договору з постачальником, що значно спрощує оприбуткування матеріалів [55].

Найбільш трудомісткою залишається завдання ідентифікувати та надати необхідну інформацію про придбаний запас робітниками складу для належного оформлення облікових реєстрів руху матеріальних цінностей.

Складність даного процесу визначається наявністю значного обсягу списку найменувань запасів для швейного виробства, які розподілені за властивостями, призначенням, способом виготовлення, рівнем якості, кольором, розміром та одиницею вимірювання; останній показник може змінюватися в залежності від етапу, на якому перебуває (наприклад: тканина при зберіганні вимірюється в кг та рулонах, при використанні у виробництві – в м та настилах). Різницю фактично поданої інформації та внесену в програму наведено на рисунку 3.1.

Для вирішення вищенаведених проблеми необхідним є застосування наступних рекомендацій:

- ознайомлення діючих комірників із номенклатурним рядом наявних запасів;

- надання обмеженого доступу до автоматизованого аналітично-облікового забезпечення підприємства, зокрема до модуля складського обліку через зміну інтерфейса на відповідний обов'язкам комірника;

- створення належного рівня стажування для нововлаштованих складських робітників із наявними посадовими інструкціями, рекомендаціями та супроводженням на період випробування;

- щонедільна звірка отриманих та внесених даних відділом бухгалтерії через перегляд інтерфейсу комірника з метою контролю успішності застосування обмеженого доступу на перший місяць впровадження.

Також, для дотримання необхідного порядку документування господарської діяльності щодо руху виробничих запасів обов'язковим залишається зазначення прізвища конкретних посадових осіб, які виписують, ставлять свій підпис та передають відповідний документ до бухгалтерії для його подальшої обробки і передачі до місць зберігання. Відповідальні співробітники мають здавати первинні документи на підставі складеного реєстру приймання-здачі документів форми М-13.

Ще одним важливим завданням обліку матеріальних цінностей на підприємстві є нормування запасів, оскільки виступає головним чинником процесу оптимізації виробничих запасів. Оптимальний рівень запасів, враховуючи специфіку підприємства і особливості його матеріально-технічного постачання, визначається через нормування, наявність якого є обов'язковим для промислових підприємств [56].

Нормування виробничих запасів передбачає розробку та встановлення оптимального обсягу запасів, необхідного для безперебійного функціонування швейного виробництва. Це має велике значення для фінансового стану

товариства, оскільки надмірні запаси на підприємствах можуть призводити до значного вилучення обігових коштів, збільшення витрат на зберігання, а також перетворення матеріалів у непридатні для технологічного процесу в результаті фізичних чи хімічних змін.

Дане завдання досить успішно реалізується шляхом використання вбудованого модулю робочого місця «Швейне виробництво», який значно полегшує ведення операційної господарської діяльності при списанні матеріальних цінностей (рис. 3.2).

Робоче місце «Швейне виробництво»

Вибір заповнення: Одержати дані, Заповнити по операціям, Сформувати документи, Сформувати завдання на виробництво, Налаштування, інформація про результат

Джерело: ☐ Видати завдань на виробництво

Параметри: Вид отримання даних: по виду номенклатури

Структурні одиниці: Списати з: Основний склад

Дані документа: Дата: 19.07.2022

Отримання даних по: ☒ специфікації

Значення вибору: Край: Виробник: Виробництво

Вид операції: оприлюднення полуфабрикатів

Одержувач: Харківська

Валюта документа: грн.

Власна організація, від імені якої складається акт і виходять дані

Продукція / напівфабрикати

Переналаштувати

Змінити резерв матеріалів

N	V	Покупець	Замовлення покупця	Замовлення на виробництво	Номенклатура	Характеристика	Партія	Од.	Кількість	Специфікація
1	☐	Fashionista	Замовлення покупця 1 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Бсмб" Край			шт	300,000	Комбінезон "Бсмб" Край
2	☐	Дітячі мрії	Замовлення покупця 2 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Бсмб" Край			шт	15,000	Комбінезон "Бсмб" Край
3	☐	Fashionista	Замовлення покупця 1 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Мандріник"	Білий/Чорний, 74 см		шт	150,000	Комбінезон "Мандріник"
4	☐	Дітячі мрії	Замовлення покупця 2 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Мандріник"	Білий/Чорний, 74 см		шт	30,000	Комбінезон "Мандріник"
5	☐	Fashionista	Замовлення покупця 1 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Мандріник"	Білий/Чорний, 80 см		шт	150,000	Комбінезон "Мандріник"
6	☐	Дітячі мрії	Замовлення покупця 2 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Мандріник"	Білий/Чорний, 80 см		шт	30,000	Комбінезон "Мандріник"
7	☐	Fashionista	Замовлення покупця 1 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Мандріник"	Білий/Чорний, 86 см		шт	150,000	Комбінезон "Мандріник"
8	☐	Дітячі мрії	Замовлення покупця 2 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Мандріник"	Білий/Чорний, 86 см		шт	30,000	Комбінезон "Мандріник"
9	☐	Fashionista	Замовлення покупця 1 від...	Замовлення на швейне виробн...	Комбінезон "Сонечко" Край	Жовтий, 74 см		шт	50,000	Комбінезон "Сонечко" Край

Матеріали (3) Операції (1)

Додати

Заповнити партії (ручні)

N	V	Номенклатура	Характеристика	Партія	Од.	Кількість	У резерв	Специфікація	Записи	Загальні записи
1	☐	Планировка Ланс	Бсмб		м	600,000			На складі	Вільно
2	☐	Наповнювач Холофайбер DOT...			кг	210,000			800 000,0...	800 000,0...
3	☐	Тканина підкладочна 190г	Білий		м	525,000			800 000,0...	800 000,0...

Рис. 3.2. Робоче місце «Швейне виробництво» в 1C (BAS). Редакція 1.6.

Джерело: розроблено автором

Робоче місце «Швейне виробництво» розроблено для цілей бухгалтерського обліку, здійснення контролю та прийняття управлінських рішень щодо наявних на місцях зберігання та задіяних у виробництві виробничих запасів за кожною виробничою ділянкою та технологічним процесом, що включає:

- автоматичне формування списку матеріальних цінностей по складу замовлення готової продукції в розрізі заказів та загалом на виробництві;
- здійснює списання наявних матеріалів та підбирає аналоги із формуванням супроводжуючих документів до швейного виробництва;

—відображає поставленні до черги напівфабрикати швейного виробництва на всіх його етапах щодо кожної ділянки переділу;

—полегшує облік виданих напівфабрикатів у роботу за кожним підрядним цехом та відображає приймання виконаних робіт. Переміщення напівфабрикатів між виконавцями у цеху обліковується разом із виданими матеріали;

—проводить повернення залишків матеріальних цінностей із незавершеного виробництва.

Сутність даної програмної доробки полягає у прив'язці до кожної картки (одиниці номенклатури) виготовленої продукції списку матеріалів, які використовуються на різних стадіях виготовлення відповідного товару. Маючи норматив використовуваних запасів за виробничою технологією можна легко розрахувати обсяг необхідних матеріалів на певне замовлення на швейне виробництво. До облікової ціни виробу входить вартість за виконання робіт власних або підрядних швачок та закрійника, а також підрядних послуг накшталт вишивки. Приклад нормування витрат на одиницю товарної продукції, понесених в результаті списання матеріальних цінностей та сплати виробничих послуг наведено на рисунку 3.3.

Розглянуте нормування витрат виробничих запасів шляхом автоматизованого обліково-аналітичного забезпечення галузевого призначення забезпечує контроль переданих матеріалів на досить впевненому рівні, проте ще потребує доробок в питаннях підбору аналогів та відображення переміщення за підрядними цехами у процесі виробництва. Рекомендована норма витрати запасів на досліджуваному підприємстві має базуватися на оптимальному рівні матеріальних витрат при максимальному виконанні замовлень швейного виробництва з наявними виробничими запасами з одного боку, а також закупівлі мінімального обсягу матеріальних цінностей з метою виконання запланових замовлень з іншого.

Нормативний склад виробу на 15 жовтня 2024 р. Виріб: Костюм SoftShell Intruder, Колір Чорний, Розмір М (ПЛАН) Собівартість: 1,082.06 грн.				
Номенклатура	Од. вим.	Кількість	Облікова ціна	Вартість
М	шт	1,000		657,06
SoftShell (Колір Чорний)	м	3,700	152,00	562,40
Підкладкова тканина	м	1,520	34,00	51,68
Молнія проризинена 90 см	шт	1,000	18,00	18,00
Змійка 18 см	шт	1,000	2,70	2,70
Липучка (2,5 см) Колір Чорний	м	0,120	8,80	1,06
Кнопка	шт	2,000	0,80	1,60
Фіксатор подвійний	шт	2,000	0,70	1,40
Хольнитен	шт	4,000	0,50	2,00
Шнурок відрізний	м	2,000	3,40	6,80
Шнурок (120 см)	шт	1,000	2,00	2,00
Резинка (4 см)	м	1,800	3,90	7,02
Розмірник пришивний	шт	2,000	0,20	0,40
Технологічна операція	Норма часу	Тривалість	Ціна	Вартість
М	1	2		425,00
Крій	1	1	25,00	25,00
Пошив	1	1	400,00	400,00
Виробнича послуга	Од. вим.	Кількість	Облікова ціна	Вартість
М	шт	1		
Підряд (робота в іншому цеху)	шт	1		

Рис. 3.3. Приклад нормативного складу одиниці товару за програмним модулем «Швейне виробництво» в 1С (BAS)

Джерело: розроблено автором

Рівень забезпеченості виробничими запасами суб'єктом господарської діяльності також значно залежить від взаємовідносин з контрагентами та станом розрахункових операцій з ними. Основними складниками діяльності між сторонами виступають розрахункові операції за придбані матеріальні цінності та надані послуги. Методологічні засади щодо формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання перед постачальниками і підрядниками та її розкриття у фінансовій звітності регулюються на законодавчому рівні П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Організація обліку розрахунків із постачальниками сировини та матеріалів у товаристві визначається правильно підібраними методами формування вихідної інформації, первинного обліку та контролю дотримання вимог, зазначених у складених договорах. Тому, за кожним контрагентом складений відповідний

договір, у якому чітко прописані додаткові умови, згідно яких забезпечується своєчасність розрахунків та зазначені відповідні санкції за порушення його умов. З метою правильного складання обліку первинних документів та прискоренню операцій із ними було рішення створення електронної форми картотеки постачальників та підрядників [57].

Аналітичний облік розрахунків із постачальниками та підрядниками ведеться в розрізі кожного документа на сплату. Облікову інформацію взаєморозрахунків між сторонами відображає програмне забезпечення, яке містить усю інформацію щодо кожного контрагента та підв'язаний договір о співпраці. Для забезпечення контролю своєчасності складання документів, зазначених договором між виконавцями, розроблено зведений графік руху документів. У даних документах зазначено строк та спосіб оплати, відповідальних за складання та одержання документів осіб.

Обов'язковими документами для супроводження виконаних робіт та наданих послуг є наступні:

- із підрядними закрійними та пошивними цехами – Акт виконаних робіт;
- із постачальниками – ТТН, Рахунок фактура.

З метою уникнення простроченої заборгованості із контрагентами проводиться зустрічна звірка. Сервіс «FREDO ДокМен» значно прискорює процес взаємної звірки щодо виникнення заборгованостей та термінів її погашення, оскільки забезпечує дистанційний форму взаємообміну первинної документації між більшістю контрагентів. Порядок звірки взаєморозрахунків на певну дату також залежить від обсягу наданих послуг.

Проте у досліджуваного товариства є ціла низка постачальників матеріальних цінностей, які не користуються відповідним обліковим сервісом. В даному випадку замість телефоної розмови рекомендовано здійснити заповнення та вивантаження із програми Акту взаємної звірки розрахунків між контрагентами для його подальшої передачі відповідному постачальнику. Зі свого боку, такий юридичній особі дозволяється передати документ довільної форми, але з вимогою про належну подачу інформації про виникнення заборгованості, фактичний

термін сплати та з посиланням на відповідний договором. Приклад проведення взаємозвірки розрахунків з постачальниками та підрядниками наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Акт взаємної звірки розрахунків із постачальником товариства

Результати звірки розрахунків ТОВ «Intruder» і ТОВ «Arteltex» за поставку тканини					
Укладання договору (дата, номер)	Дата погашення згідно договору	Дата погашення фактично	За даними ТОВ «Arteltex», грн.	За даними ТОВ «Intruder», грн.	Відхилення (+/-), грн.
04.02.2024	09.02.2024	12.02.2024	94 324,50	94 325,00	+0,5
07.02.2024	12.02.2024	12.02.2024	41 697,00	41 701,00	+4
Всього			136 021,50	136 026,00	+4,5
Керівник ТОВ «Intruder» <i>Русикович</i> (Підпис)			Керівник ТОВ «Arteltex» <i>Ковальчук</i> (Підпис)		
Головний бухгалтер <i>Хитрук</i> (Підпис)			Головний бухгалтер <i>Руденко</i> (Підпис)		

Джерело: розроблено автором

Застосування наведеної рекомендації проведення взаємозвірки розрахунків із постачальниками, які не використовують автоматизованого облікового забезпечення, на систематичній основі значно зменшує ймовірність виникнення випадків, коли заборгованість спричинює затримку виробничого процесу через нестачу матеріальних ресурсів.

Також, через низьку ціну пропонованих матеріалів виробництво ТОВ «Intruder» доволі часто стикається з недобросовістними постачальниками, які систематично утворюють порушення термінів постачання, невідповідність якості та кількості отриманих матеріалів, а також розбіжності в номенклатурі. У такому випадку виникає необхідність шукати більш надійних постачальників, які гарантуватимуть необхідну якість матеріалів, а також узгоджувати з ними найкращі терміни і умови постачання або ж якщо немає можливості знайти таких постачальників – підприємство може самотійно брати участь у підвищенні якості матеріальних ресурсів, що постачаються.

Таким чином, результат дослідження сучасного стану системи управління виробничими запасами на ТОВ «Intruder» вказує на існування проблемних

ділянок обліку, які потребують виконання наведених рекомендацій щодо поліпшення якості управління даною ділянкою господарської діяльності. Наявні проблеми щодо зміни планового виробництва швейної продукції, допущення розрахункових помилок, відсутність повноти даних та розбіжності облікової інформації призводять до формування понаднормованих залишків або нестачі рівня виробничих запасів на товаристві.

Вирішенню організаційних та методичних завдань обліку виробничих запасів сприяє використання можливостей сучасно програмного забезпечення на базі 1С (BAS): Бухгалтерія, зокрема додаткового модулю «Швейне виробництво», яке значно спрощує нормування витрат матеріальних цінностей для процесу виробництва. Надання обмеженого доступу до автоматизованого аналітично-облікового забезпечення підприємства, створення належного рівня стажування, розробка посадових інструкцій та періодичне проведення звірки облікової інформації значно підвищить ефективність складського обліку на товаристві.

3.2. Напрями вдосконалення системи внутрішньо-господарського контролю запасів на підприємстві

Сучасне виробництво значною мірою залежить від сукупності зовнішніх факторів, що впливають на діяльність кожного суб'єкта господарювання. З посиленням цього впливу зростає роль елементів, які забезпечують координацію та синхронізацію між виробництвом і споживанням, створюючи умови для ефективного функціонування окремих господарських одиниць та виробничих комплексів у цілому. Одним з таких важливих елементів є матеріальні ресурси виробничо-технічного призначення, без яких неможливо організувати виробничу систему. Вони також є ключовими факторами, що визначають технічну та економічну життєздатність підприємства, а також його масштаб.

Важливу роль відіграє внутрішньогосподарський контроль на підприємствах, які споживають значні обсяги матеріальних ресурсів та фінансових коштів у процесі попередільного виробництва. Тобто, внутрішній

контроль є особливо важливим для суб'єктів господарювання зі значними виробничими витратами [58].

Якісно організована система внутрішньо-господарського контролю на підприємстві має охоплювати увесь процес руху виробничих запасів від їх надходження до формування та використання у виробничому циклі. Контроль за використанням запасів у виробництві варто здійснювати за такими напрямками:

- документальне оформлення надходження, внутрішнього переміщення та відпуску матеріалів;

- здійснення контролю відповідності рівня використаних у виробництві запасів та їх фактичного відпуску згідно встановлених лімітів;

- належним чином організований облік відходів і повернення невикористаних матеріалів;

- правильність віднесення витрат сировини та матеріалів на собівартість швейної продукції [59].

Внутрішній контроль дозволяє оперативно виявляти порушення без залучення додаткового персоналу, тому є ефективним. Він виконує роль самостійної управлінської функції всередині підприємства, відрізняючись високою точністю і глибиною, оскільки реалізується безпосередньо там, де зосереджено управління. Особливо важливими є попередній та поточний контроль у системі управління запасами.

Результативне проявлення попереднього контролю відбувається через маркетингову діяльність, оскільки авдяки йому аналізуються основні ринкові тенденції, перспективи попиту і пропозиції, що допомагає визначити оптимальну структуру та обсяги закупівлі виробничих запасів, а також продажу виготовленої товарної продукції. Цей вид контролю також дозволяє встановити оптимальні обсяги придбаних матеріальних цінностей і нормувати їх використання в різних підрозділах та за стадіями виробництва на підприємстві.

Оскільки виробництво на підприємствах має масовий і безперервний характер, то поточний контроль відіграє найважливішу роль в системі управління матеріальними цінностями. Він сприяє щоденному виявленню резервів для

підвищення ефективності використання запасів у виробничому процесі [60]. Відповідальність за здійснення оперативного контролю несуть управлінці за ділянками відповідальності структурних підрозділів та виробничих цехів. Узагальнені результати оперативного контролю аналізуються фахівцями бухгалтерської служби на основі даних внутрішньо-господарського обліку, зафіксованих у регістрах документального обліку.

Важливо також вдосконалювати внутрішньогосподарський контроль, оскільки часто існує дублювання функцій у його організації, а також відсутня чітка координація дій контролюючих осіб. Брак єдиного методичного керівництва знижує ефективність використання результатів контролю для оперативного управління виробництвом, тому для покращення процесу контролю необхідно посилити організацію щоденного оперативного контролю, впровадивши чітку систему координації та управління цим процесом. Крім того, важливо впроваджувати автоматизовані системи контролю, що дозволить в режимі реального часу відстежувати ключові показники використання запасів, що в свою чергу сприятиме більш ефективному управлінню виробничими ресурсами та підвищенню рентабельності підприємства.

З метою забезпечення ефективності поточного контролю руху виробничих запасів важливо мати відповідні нормативні документи, які встановлюють порядок управлінського та бухгалтерського обліку наявними матеріальними цінностями організації загалом. В даних облікових регістрах повинні визначати права, обов'язки та відповідальність посадових осіб [61]. Оперативний контроль виступає потужним інструментом управління вітчизняними підприємствами, допомагаючи своєчасно запобігати нераціональному використанню виробничих запасів та виявляти порушення в оформленні облікових документів та здійсненні інших операцій. Важливими складовими підвищення ефективності контролю є раціональна організація обліку та автоматизація обробки облікових даних.

Внутрішній аудит виробничих запасів, як складова частина удосконалення обліково-господарського контролю, слугує інструментом проведення систематичних перевірок та здійсненням оцінювання ефективності виробничої

діяльності підприємства. Метою аудиту є виявлення відхилень, запобігання втратам і оптимізація процесів для підвищення продуктивності та зниження витрат [62]. Його функції значно ширші, ніж може здаватися, проте на практиці роль цього контролю часто недооцінюється, через що підприємства втрачають доступ до цінної інформації, яку надає внутрішній аудит:

—забезпечує керівництво підприємства важливою інформацією щодо його фінансово-господарської діяльності;

—допомагає створити ефективну систему обліку та внутрішнього контролю, яка мінімізує ризики порушень;

—підтверджує достовірність звітності, що подається структурними підрозділами підприємства [63].

На сьогоднішній день потреба у створенні відділів внутрішнього аудиту особливо актуальна для великих підприємств з різноманітними видами діяльності, складною організаційною структурою та численними територіально віддаленими філіями, дочірніми та залежними компаніями. Важливість місця аудиту внутрішньо-господарській діяльності підприємства визначається об'єктивністю та ефективністю визначення проблемних ділянок за різними підрозділами (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Здійснення контролю облікової інформації внутрішньою службою аудиту на підприємстві за підрозділами

Джерело: розроблено автором

Основним завданням фахівців внутрішнього аудиту в таких випадках є уніфікація та стандартизація облікових процесів, що дозволяє коректно формувати зведену чи консолідовану звітність. Часто працівники бухгалтерських служб відокремлених структурних підрозділів не дотримуються єдиної методики ведення обліку та як наслідок, через відсутність єдиного методологічного підходу відбувається різне відображення подібних операцій, що призводить до неточностей у консолідованій звітності [64].

Дослідження сучасної практики обліку та внутрішнього контролю за використанням запасів на підприємствах показали, що вона не повністю відповідає сучасним управлінським вимогам і не забезпечує своєчасне отримання інформації про стан і рух запасів. Для ефективного внутрішнього контролю за використанням запасів необхідно організувати роботу відділу внутрішнього аудиту на більшості підприємств України, що дозволить підвищити ефективність їх використання.

Проте, на досліджуваному товаристві «Intruder» відсутня служба для спеціального внутрішньо-господарського контролю, а лише створюється для процесу інвентаризації склад комісії на чолі з головним бухгалтером. Здійснюється контроль управління наявними матеріальними ресурсами на підприємстві безпосередньо керівників процесу виробництва, головним бухгалтером та його помічником в процесі виконання своїх посадових обов'язків.

У такий спосіб контроль за рухом виробничих запасів відбувається за допомогою відповідного документального супроводження в момент проставлення в ньому підписів головного бухгалтера та директора. Додатковий документальний контроль обліково-господарської операції матеріальних цінностей відбувається під час рознесення даних з відповідних реєстрів до наявного програмного забезпечення 1С (BAS): Бухгалтерія.

Контроль за якістю зберігання та відпуск виробничих запасів до виробничого процесу забезпечується періодичним проведенням інвентаризації за місцями зберігання матеріальних ресурсів товариства. Для належного проведення

даного заходу призначається інвентаризаційна комісія, склад якої затверджується керівництвом компанії.

Загалом, методи управління та контролю руху виробничих запасів на всіх етапах використання ТОВ «Intruder» забезпечується дотриманням наступних аспектів:

—укладення трудових договорів з усіма працівниками, які мають доступ до оформлення та ведення документації щодо руху запасів. У ТОВ «Intruder» своєчасно підписуються договори про повну матеріальну відповідальність з працівниками, що відповідають за приймання, зберігання та видачу сировини;

—забезпечення повного документального оформлення всіх операцій обліку виробничих запасів шляхом отримання, видачі та списання матеріалів;

—на товаристві створюється наказ про затвердження переліку найманих робітників, до функціональних обов'язків яких входить підпис отриманих первинних документів та реєстрів обліку щодо господарського руху матеріальних цінностей;

—організація обліку виробничих запасів за місцями зберігання запасів;

—вибіркове здійснення інвентаризаційних процесів.

Відділ бухгалтерії ТОВ «Intruder» здійснює контроль за зберіганням виробничих запасів на основі первинної документації. Вони регулярно перевіряють правильність оформлення документів на надходження та витрати запасів, достовірного та своєчасного оформлення складських карток обліку. Відповідальний бухгалтер досліджуваного товариства підтверджує правильність записів складських карток шляхом їх підписання, підтверджуючи відповідність матеріальних залишків комірником. Наприкінці кожного місяця всі лімітно-забірні карти передаються до бухгалтерії.

Під час роботи з первинною документацією контролюється взаємозв'язок між складським кількісним обліком та даними синтетичного обліку через ведення бухгалтерією відомості залишків сировини та матеріалів за кожним місцем зберігання. Надалі комірник або бухгалтер переносить дані про залишки матеріальних цінностей з карток складського обліку у відомості щомісяця.

Підсумкові дані обчислюються окремо для кожної групи матеріалів, субрахунків та синтетичного обліку.

Особливу увагу підприємство приділяє обліку та контролю за видачею довіреностей на отримання матеріальних цінностей. Проставлені дати у документах на оприбуткування матеріальних цінностей ретельно перевіряються з урахуванням попередньої інвентаризації. Отже, попередній та поточний контроль дозволяє уникнути можливих зловживань з боку матеріально відповідальних осіб, забезпечуючи збереження виробничих запасів на підприємстві.

У результаті проведеного дослідження вбачаємо, що вітчизняні підприємства приділяють значну увагу організації внутрішнього контролю за процесами надходження та списання матеріальних цінностей. Проте результати практичного застосування системи обліково-аналітичного забезпечення управління рухом запасів не в повній мірі відповідає потребам сучасного контролю.

З метою удосконалення внутрішньо-господарського управління за рівнем використаних матеріальних цінностей слід дотримуватись запланованого бюджетування під час придбання, що посприє значному заощадженню витрат на зберігання запасів [65]. На рисунку 3.5 запропонована схема внутрішнього контролю за правильністю обліку операцій з виробничими запасами складається з низки етапів, які можна розподілити на організаційну, методичну, результативну та заключну стадії.

Наведена модель господарського обліку за здійсненням контролю стану та руху виробничих запасів на підприємстві дозволяє здійснювати якісне управління у декілька етапів:

—організаційна стадія передбачає визначення суб'єктів і об'єктів контролю, встановлення основних завдань, джерел інформації для контролю та вибір методів його здійснення;

—методична стадія полягає у перевірці правильності оформлення первинних документів та відображенні активів у бухгалтерському обліку;

—на результативній стадії здійснюється виявлення причин нестач і нераціонального використання запасів, а також визначаються винні особи, що дозволяє отримати достовірну інформацію для подальшого вирішення проблем;

—заклучна стадія полягає у перевірці виконання рекомендацій і впровадженні запропонованих заходів [66].

Рис. 3.5. Модель обліково-господарського контролю руху виробничих запасів на вітчизняних підприємствах

Джерело: розроблено автором

Не менш важливого значення для ефективної системи внутрішньо-господарського контролю мають логістичні моделі управління матеріальними цінностями та додержанням норми їх витрат з метою уникнення нестач або надлишків на підприємстві разом із понесеними витратами на доставку, вивантаження та зберігання за створюваними замовленнями.

На вітчизняних підприємствах виробничої діяльності витрачається значна сума на зберігання, утримання та замовлення матеріальних цінностей. Витрачені кошти для замовлення необхідного рівня сировини та матеріалів включають витрати на роботу підрозділів закупівель, оформлення замовлень із подальшим розміщенням, укладання угод з вітчизняними та іноземними контрагентами, витрати на транспортування та розвантаження матеріалів, їх приймання за кількістю та якістю, складування та розрахунки за доставку [67].

На підприємстві на зберігання виробничих запасів використовується великий обсяг витрат, а також на їх утримання та замовлення. Витрати на замовлення матеріалів складаються з витрат на утримання закупівельних підрозділів, на оформлення та розміщення замовлень, на укладання господарчих угод з постачальниками, на відрядження, на комунікацію, на завезення і розвантаження предметів постачання, на кількісно-якісне приймання та складське розміщення, на проведення розрахунків за поставками.

Так, на досліджуваному товаристві «Intruder» обліковуються витрати замовлення матеріальних ресурсів у складі загальногосподарських витрат без їх подальшого виокремлення, проте обсяги понесених витрат мають значний вплив щодо розрахунку оптимальних розмірів закуплених партій основної та допоміжної сировини. Нижче запропоновано реєстр обліку понесених витрат на замовлення та зберігання матеріальних цінностей, яка передбачає накопичення облікової інформації щодо цих витрат із деталізацією за видами виробничих запасів підприємства (таблиця 3.2).

На основі даних з реєстру обліку понесених витрат на замовлення та зберігання виробничих запасів в розрізі календарного місяця можна обчислити вартість на розміщення одиниці замовлення, що є ключовим елементом у визначенні оптимальної кількості сировини та матеріалів за кожним наступним замовленням.

Таблиця 3.2

Обліковий реєстр понесених витрат на замовлення та зберігання
виробничих запасів на прикладі ТОВ «Intruder»

Виробничі запаси за видами	Відомість обліку замовлення виробничих запасів						
	Витрати на оренду складських приміщень	Витрата на комунальні послуги складу	Доставка матеріалів від постачальника	Оплата за розвантаження сировини та матеріалів	Разом витрат на замовлення	Кількість замовлень, од.	Ціна розміщення за одне замовлення, грн.
Тканина для одягу	23 547,0	5 230,6	13 709,0	8 560,0	5 1046,6	16,0	3 190,4
Сумочна тканина	28 302,0	5 230,6	19 706,7	10 005,0	63 244,3	23,0	2 749,8
Пакувальні матеріали	2 400,0	237,0	1 320,0	350,0	4 307,0	4,0	1 076,8
Швейна фурнітура	25 000,0	6 012,0	9 954,0	14 700,0	55 666,0	42,0	1 325,4
Рідке паливо	1 450,0	156,0	5 200,0	4 200,0	11 006,0	12,0	917,2
Текстильні хімікати	12 400,0	1 756,9	2 577,0	2 487,0	19 220,9	3,0	6 407,0
Поліпропіленові матеріали	935,0	156,0	1 015,0	350,0	2 456,0	7,0	350,9

Джерело: розроблено автором

Наведений реєстр надає можливість збирати та обліковувати інформацію щодо руху матеріальних цінностей за місцями зберігання на підприємстві, а також витрати на замовлення сировини та матеріалів за видами. Це дозволяє обчислювати загальний рівень понесених витрат в процесі господарської діяльності, більш точно визначати витрати на зберігання однієї одиниці запасу, а також розрахувати вартість на одиницю замовлення матеріалів. Це, у свою чергу, підвищує точність розрахунку партіного замовлення сировини у необхідній кількості для постачання та визначення рівня матеріальних цінностей, необхідних для зберігання на складах підприємства.

З метою покращення бухгалтерського обліку понесених витрат господарського призначення на обслуговування запасів необхідна деталізація

облікової інформації за субрахунками відповідно до виду виробничих запасів. На досліджуваному підприємстві вони можуть мати наступний вигляд:

- 201/011 – «Витрати на зберігання сировини, призначеної для основного виробництва»;
- 201/011 – «Витрати на матеріальні цінності основного призначення за замовленнями»;
- 201/021 – «Витрати на зберігання другорядних (допоміжних) запасів виробництва»;
- 201/022 – «Витрати на другорядні (допоміжні) запаси виробництва за замовленнями» [68].

Облікові дані, що накопичуються на зазначених рахунках аналітичного обліку матеріальних цінностей дозволяє більш точно обчислювати витрати на одиницю запасу, що допоможе у визначенні оптимального розміру майбутніх замовлень. Доцільним списання зазначених витрат буде на собівартість виготовленої продукції через розрахунок пропорційного відсотково розподілення відповідно до обсягів кожного виду готового товару. У такий спосіб розрахований відсоток витрат на зберігання та замовлення матеріальних цінностей перемножають на визначену вартість сировини та матеріалів, задіяних у виробничому процесі, розрахунок яких надає змогу визначити суму усіх понесених витрат для її кінцевого списання на собівартість виготовленого товару.

Таким чином, забезпечення ефективної системи внутрішньо-господарського контролю руху виробничих запасів на вітчизняних підприємствах є визначальним чинником їх стабільного та безперервного функціонування. Удосконаленню організаційного аспекту даної системи сприяє створення відділу внутрішнього контролю, мета якого забезпечувати підвищення ефективності управління наявними виробничим запасами шляхом систематичного проведення аудиту відповідальних відділів за поповнення, зберігання та облік матеріалів. Необхідним кроком до поліпшення обліково-господарської діяльності виступає розробка та дотримання бюджету щодо питань придбання матеріальних

цінностей. Також важливо впроваджувати модель внутрішньо-господарського контролю, спеціально адаптовану для кожної галузі вітчизняних компаній.

Так, у процесі запровадження системи контролю необхідно враховувати специфіку технологічних процесів виробництва та використовувати внутрішню документацію, яка б задовольняла інформаційні потреби користувачів. Контроль має здійснюватися за чітко визначеними етапами і охоплювати всі рівні організаційної структури облікового процесу.

3.3. Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві

Усунення проблем зростання ефективності основної діяльності суб'єкта господарської діяльності вимагає розробки методів управління виробничим процесом, які повинні базуватись на обліково-аналітичній інформації про матеріальні запаси підприємства. Впровадження системи основного напрямку збільшення обсягів виробничої діяльності підприємства включає дії щодо модернізації обліку та контролю руху матеріальних цінностей, аби своєчасно забезпечувати керівників вищої ланки управління актуальною інформацією про стан запасів для прийняття необхідних управлінських рішень.

До функцій, які виконує процес управління виробничими запасами відносять наступні:

- встановлення системи нормування матеріальних цінностей, які підлягають передачі до повного циклу виробничого процесу підприємства;

- рівномірний розподіл виробничих запасів на складі, належно до номенклатурного ряду та місць зберігання (стелажі, комірки);

- організація ефективного контролю за станом залишків запасів для основного виробництва, розроблення заходів щодо оперативного реагування на їх забезпечення;

- належним чином сформована матеріальна база запасів для можливості наочного відображення кількісного забезпечення та якісного розміщення [69].

Загалом, існує два основних аспекти управління виробничими запасами. Один із них пов'язаний із забезпеченням наявності у компанії необхідного рівня запасів для виробництва потрібної продукції в певному місці та у визначений час, інший – пов'язаний із забезпеченням необхідної кількості матеріальних цінностей на підприємстві та додержанням тривалої підтримки визначеного обсягу цих запасів [70].

Безперебійність постачання підприємств порушують деякі функціональні труднощі. До найпоширеніших чинників, що викликають відхилення від планових показників витрат виробництва відносять наступні:

- зміна виробничої потужності компанії, що потребує більшого та швидшого використання наявних матеріальних цінностей;
- затримки в постачаннях партій основних та допоміжних засобів основного виробництва;
- невірним чином визначений розмір замовлення [71].

Тобто, актуальним залишається питання розробки методичних рекомендацій щодо впровадження якісної системи управління з урахуванням наявних факторів впливу на неї.

З огляду на викладене вище, вбачаємо необхідність в оптимізації усіх процесів бухгалтерського та управлінського обліку запасів. Підвищенню ефективності якісного застосування виробничих запасів має сприяти належним чином складений документообіг із паралельним налагодженням виробничого процесу. На схемі нижче зображено приклад механізму успішно реалізованого обліково-аналітичного забезпечення організації матеріальними цінностями у повному виробничому циклі підприємства (рис. 3.6).

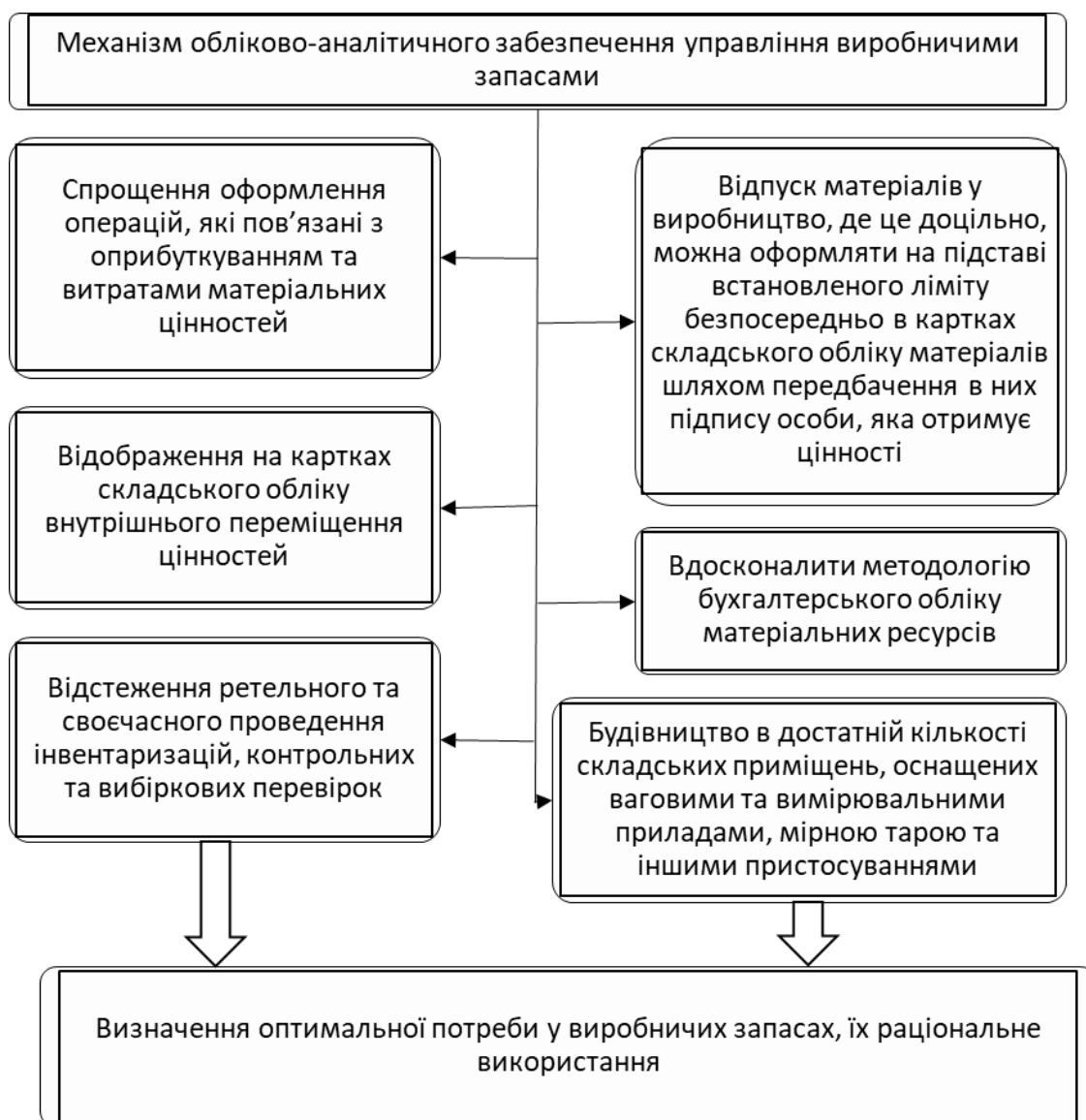

Рис. 3.6. Механізм обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами

Джерело: [72]

Наведений механізм поліпшення обліково-аналітичного управління матеріальними цінностями стає невід'ємною частиною складової успішного реалізованого процесу виробництва. Отже, оптимізації оформлених операцій руху матеріальних запасів надає можливість прослідкувати за необхідністю своєчасного проведення ретельної інвентаризації, яка впливатиме на рішення управлінської ланки щодо забезпечення необхідної кількості місць зберігання, визначення оптимальних потреб наявності рівня виробничих запасів та їх нормування під час подальшого списання до виробництва.

Забезпечити значне поліпшення матеріальних цінностей можна також за рахунок оптимізації процесу документообігу та ефективнішого використання вже накопичених реєстрів обліку. З метою уникнення шахрайства та значного зменшення помилок у розрахунках під час обліку руху виробничих запасів необхідністю є розробка докладних посадових інструкцій для конкретних працівників щодо проведення чітких процедур із визначеними термінами відображення облікових даних. Разом із посадовими інструкціями слід розробити системи бонусних заохочувань та грошових покарань, які безпосередньо залежатимуть від якості виконання своїх посадових обов'язків. Чітко реалізовані заходи контролю (інвентаризація, аудит, звірка) дають змогу знизити ризик неефективної системи накопичення та зберігання облікових даних [73].

Належним чином організоване обліково-аналітичне управління виробничими запасами викликає необхідність своєчасно та оперативно відображати рух матеріалів, що значно ускладнює роботу відділу бухгалтерії без застосування автоматизованої фінансово-облікової системи. Вище поставленні завдання системи методів та прийомів пошуку, збирання, обробки, накопичення та зберігання облікової інформації вирішуються автоматизацією за наявним програмним забезпеченням [74].

Впровадження автоматизованої облікової системи окрім бухгалтерії може також застосовуватись і до інших відділів підприємства. Наявність розробленої на базі бухгалтерської програми ERP-системи (enterprise resource planning system) дозволяє об'єднати наявні ресурси компанії за всіма відділами в єдину інформаційну базу, що значно полегшує процес бухгалтерського обліку та передачу необхідної інформації вищій ланці управління підприємством. Зокрема, підключення робочих місць (APM) складським робітникам до єдиної системи обліку з відділом бухгалтерії дозволить:

- зменшити обсяг виконання рутинних операцій відділом бухгалтерії, які фактично дублюють дії складського персоналу;

- значно підвищити швидкість збору та опрацювання даних, які містяться в первинній документації;

- автоматизувати підготовку та подачу регламентованої звітності, а також додатково формувати внутрішню звітність для керівництва компанії;
- деталізувати облік виробничих запасів на аналітичному рівні;
- відмовитися від використання типографських бланків первинної документації і звітності, що значно знизить матеріальні витрати та витрати часу на їх оформлення та зберігання [75].

Слід пам'ятати, що інтегрування обліково-аналітичного забезпечення можна вважати результатом вдалого вдосконалення обліку лише в тому разі, коли воно призводить до підвищення ефективності та поліпшення якості облікового процесу підприємства [76].

Удосконалення технічного рівня виконання посадових обов'язків бухгалтерів забезпечується автоматизацією обліково-аналітичної системи, оскільки можливе виконання великих обсягів операцій за певною ділянкою лише одним працівником, який лише в єдиній особі несе відповідальність за виконання цієї роботи, що значно зменшує кількість припустимих помилок. Діапазон часу, який відведено на проведення бухгалтерських операційних процесів з використанням ERP-системи дає змогу значно підвищити швидкість всього облікового процесу.

Незалежно від того, на якому робочому місці проводиться внесення даних, відображення результатів одразу ж стають доступними всім користувачам, яким надано дозвіл до перегляду відповідних модулів. Через такий взаємозв'язок робочих місць процеси в єдиній системі мають бути підпорядковані суворій дисципліні та вимагати відповідної кваліфікації від всіх її користувачів, що мають доступ до введення облікової інформації до загальної бази даних [77].

Єдина інформаційна система надає змогу обмінюватися нормативно-довідковою інформацією, такою як довідники сторонніх організацій, структурні підрозділи, об'єкти обліку, допустимі кореспонденції рахунків, номенклатури матеріальних цінностей, прайс-листів тощо.

В процесі використання автоматизованого обліково-аналітичного забезпечення поліпшення бухгалтерського обліку можна побачити в наступних результатах:

- раціоналізації бухгалтерського обліку;
- розширення обсягу обробленої облікової інформації;
- зменшення кількості допустимих розрахункових помилок;
- забезпечення оперативності облікових операцій;
- збільшення економічності матеріальних ресурсів, які супроводжують документообіг підприємства;
- інші фактори, які формуються відповідно до галузевих особливостей кожної компанії [78].

При практичному застосуванні допоміжних програм облікового забезпечення виробничих запасів виникає безліч варіацій провадження бухгалтерського обліку, адже їх застосування значною мірою залежить від облікових методів, визначених способів оцінювання надходження та списання матеріальних цінностей, специфіки згрупованих завдань, тонкощів та технічного забезпечення, яке використовуються в процесі обробки облікової інформації. Загальний вигляд технології обробки облікової інформації при застосуванні програми бухгалтерського обліку наведено на рисунку 3.7.

Наведену технологію обробки обліково-аналітичної бази на основі пропонованих інструментів, які доцільно використовувати для забезпечення механізму удосконалення обліково-господарських операцій руху виробничих запасів та розробки ефективної системи електронного документообігу необхідно здійснювати з метою належного управління оборотними активами суб'єкта господарської діяльності.

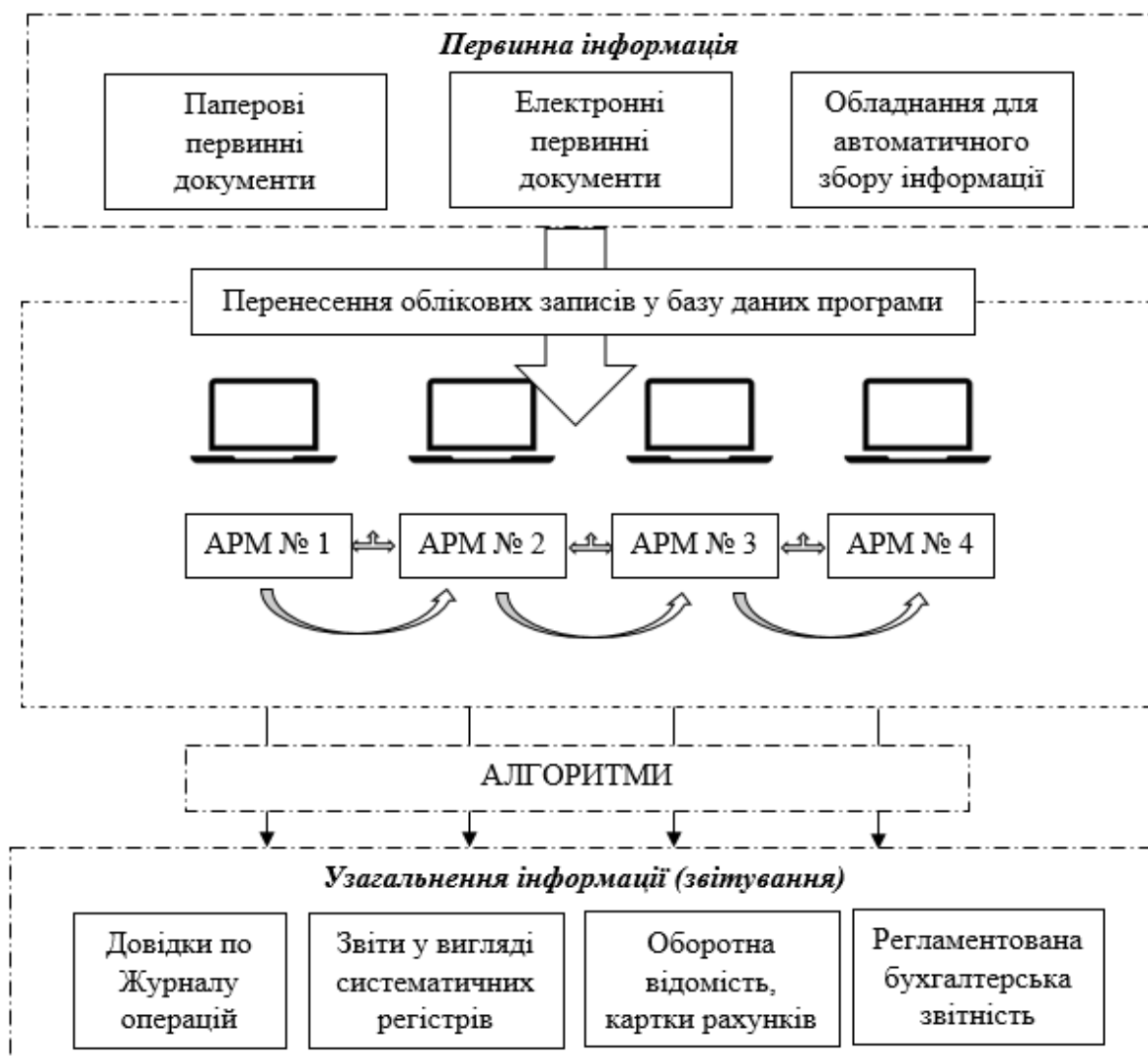

Рис. 3.7. Технологія обробки обліково-аналітичної бази

Джерело: розроблено автором

Таким чином, при обробці облікової інформації матеріально-виробничих цінностей слід групувати модульні реєстри наступним чином:

- облік та контроль за надходженням матеріальних запасів за комірками на складах компанії;
- облік та контроль за актуальною наявністю запасів на складах та участі у виробничому процесі;
- фіксування та забезпечення контролю за вибуттям матеріальних цінностей з місць зберігання компанії до зовнішнього середовища;
- здійснення переоцінки матеріальних запасів підприємства;
- ведення облікових реєстрів із відображенням руху виробничих запасів.

Здійснення бухгалтерського обліку сировини проваджується на підставі первинних документів, поданих працівниками складу та іншими підрозділами підприємства, які розносяться в розрізі матеріально-відповідальних осіб, синтетичних та аналітичних рахунків, номенклатурних груп у кількісному та вартісному вираженні. Єдина система також розраховує та формує первинну інформацію регламентованого характеру, аналізує та прогнозує необхідну забезпеченість матеріалами процесу виробництва, проводить аудит задля передачі інформації управлінській ланці по підприємству загалом та структурними підрозділами окремо.

Також для розрахунку необхідного обсягу забезпечення виробничими запасами процес виробництва використовують загальну формулу розрахунку потреб сировини суб'єкта господарської діяльності:

$$MP_i = \sum MP_{(i,j)} + MP_i \quad (3.1)$$

MP_i – сукупна потреба підприємств i -тому виді запасів;

$MP(i, j)$ – потреба i -того виду запасів на j -тий вид діяльності (на виконання виробничої програми);

MP_{i3} – необхідні для нормального функціонування підприємства запаси i -того виду ($i = 1, 2, 3$ тощо) [79].

Запропонована формула дозволяє здійснювати розрахунок потреб певного виробничого запасу для нормативного списання у процес виробництва на виготовлення відповідної готової продукції. Зокрема, даний розрахунок за своїм визначенням ефективний в галузях легкої промисловості.

Ще одним із найпростіших та найефективніших методів розрахунку необхідної кількості запасів для виробництва є прогноз обсягів майбутнього продажу, який визначає кількість необхідної готової продукції та найбільшу частку використовуваної сировини для її виготовлення. В залежності від плану продажів визначається загальна потреба в матеріальних запасах, яка вираховується від наявних залишків на підприємстві. У такий спосіб

розраховується чиста потреба сировини із додаванням резервного обсягу виробничих запасів.

Кожне завдання має бути розбите на ієрархічно побудовані пункти. При такому групуванні слід пам'ятати, що облік товарно-матеріальних цінностей ведеться як на складі підприємства, та і у відділі бухгалтерії [80]. Під час закупівлі товар надходить на склад компанії або до певного відділу відповідно до оформленої документації. На місцях зберігання відбувається документальне відображення операції, первинна обробка отриманих виробничих запасів та подальше рознесення даних по аналітичних рахунках.

Отже, виробничі запаси є основним компонентом ресурсного забезпечення підприємства, адже займає вагому частину у структурі оборотних активів та являється основою виробничого циклу будь-якого суб'єкта господарської діяльності. З огляду на це забезпечення організації бухгалтерського обліку та системи управління матеріальних цінностей є визначальними завданнями для досягнення підприємством поточних та довгострокових цілей своєї діяльності. Впровадження запропонованих методів поліпшення обліково-аналітичного управління матеріальними запасами не тільки призведе до удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства, а й забезпечить результативність формування найбільш дієвого та найменш трудомісткого обліку контролю, руху та списання матеріальних цінностей із досягненням завдання економії.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі кваліфікаційної роботи надані практичні рекомендації щодо вдосконалення сучасного стану системи управління виробничими запасами та вирішення завдань проблемних ділянок обліку на ТОВ «Intruder», серед яких: зміни планового виробництва швейної продукції, допущення розрахункових помилок, відсутність повноти даних та розбіжності господарської інформації в регістрах обліку.

Запропоновані напрями вдосконалення обліку запасів включають поширення автоматизації за рахунок можливостей сучасно програмного забезпечення на базі 1С (BAS): Бухгалтерія, зокрема додаткового модулю «Швейне виробництво», яке значно спрощує нормування витрат матеріальних цінностей для процесу виробництва. Вирішення питань розбіжностей та допущення помилок працівниками складу вирішується наданням обмеженого доступу до автоматизованого аналітично-облікового забезпечення підприємства, створенням належного рівня стажування, розробки посадових інструкцій та періодичне проведення звірки облікової інформації значно підвищить ефективність складського обліку на товаристві.

Запропоновано напрями поліпшення системи внутрішньо-господарського контролю руху виробничих запасів на вітчизняних підприємствах, яка включає дотриманням пропонованого організаційного аспекту даної системи через створення відділу внутрішнього контролю. Мета даного відділу полягає у забезпеченні підвищення ефективності управління наявними виробничим запасами шляхом систематичного проведення аудиту відповідальних відділів за поповнення, зберігання та облік матеріалів.

Ще одним необхідним кроком до поліпшення обліково-господарської діяльності є розробка та дотримання бюджету щодо питань придбання матеріальних цінностей. Також важливо впроваджувати модель внутрішньо-господарського контролю, спеціально адаптовану для кожної галузі вітчизняних компаній.

Запропонований механізм поліпшення обліково-аналітичного управління матеріальними цінностями сприяє оптимізації оформлених операцій руху матеріальних запасів та надає можливість прослідковувати за необхідністю своєчасного проведення ретельної інвентаризації, яка впливатиме на рішення управлінської ланки щодо забезпечення необхідної кількості місць зберігання, визначення оптимальних потреб наявності рівня виробничих запасів та їх нормування під час подальшого списання до виробництва.

Використання розробленої на базі бухгалтерської програми ERP-системи дозволяє об'єднати наявні ресурси компанії за всіма відділами в єдину інформаційну базу, що значно полегшує процес бухгалтерського обліку та передачу необхідної інформації вищій ланці управління підприємством. Зокрема, підключення робочих місць (АРМ) складським робітникам до єдиної системи обліку з відділом бухгалтерії дозволить запобігати шахрайству та значно зменшити кількість помилок у розрахунках під час обліку руху виробничих запасів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Запаси, як ключовий елемент ресурсного забезпечення підприємства, є важливою складовою структури оборотних активів та основою виробничого процесу будь-якого суб'єкта господарювання. Для підтримки виробництва на оптимальному рівні необхідне постійне забезпечення частини оборотних коштів у вигляді матеріальних запасів. Налагоджений безперервний цикл поповнення запасів гарантує стабільність, ритмічність і безперервність роботи підприємства, що позитивно впливає на його економічне становище. Тому від організації та ведення обліку запасів залежить точність визначення прибутку, фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та загальні результати діяльності підприємства.

1. В процесі розгляду економічної сутності «виробничих запасів» було досліджено наявні наукові підходи в сучасних економічних публікаціях та діючого нормативно-правового Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». На основі дослідження наукових робіт вітчизняних авторів та нормативно-правової бази сформоване узагальнене визначення виробничих запасів, які являють собою сукупність наявних на підприємстві предметів праці у матеріальному вигляді та становлять основу складової продукту підприємства, застосовуються у виробничому процесі протягом одного циклу і вважаються частиною матеріальних ресурсів підприємства.

Важливого значення у достовірності визначення виробничих запасів приділяють їх класифікації, оскільки від точності визначення класифікації залежить і правильність використання. У результаті дослідження було зібрано та впорядковано ознаки, за якими слід класифікувати досліджувану категорію в розрізі як основних класифікаційних груп, так і за галузевими особливостями основної діяльності підприємств.

2. Порядок ведення обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах регламентується цілою низкою нормативно-правових актів, які виконують регуляторну функцію обов'язкового дотримання суб'єктом

господарської діяльності єдиних правил бухгалтерського обліку. Державна політика у сфері бухгалтерського обліку та управління в Україні реалізується багатьма міністерствами, відомствами та іншими центральними органами управління в межах їх статутних повноважень. Порядок та способи обліку виробничих запасів встановлюється різними установами в межах їхньої компетенції та виражається на п'яти рівнях, що становить основу нормативної бази обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах.

3. У результаті проведеного організаційно-аналітичного дослідження вбачаємо, що дана система забезпечення управління запасами відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємства, в оцінці його економічного потенціалу. Ефективне управління запасами надає можливість значно скоротити операційний і виробничий цикл, що сприяє скороченню витрат, пов'язаних зі зберіганням виробничих запасів, та дозволяє вивільнити частину оборотних коштів.

4. Проведене обліково-аналітичне дослідження сучасного стану системи управління виробничими запасами показує позитивні тенденції діяльності ТОВ «Intruder». Проте, для поліпшення фінансового стану досліджуваного товариство необхідно виконати наступні завдання:

—розрахуватися з постачальниками та контрагентами, щоб зменшити обсяг кредиторської заборгованості;

—збільшити обсяги випуску продукції власного виробництва;

—зменшити частку незадіяних коштів шляхом направлення до виробничої діяльності;

—забезпечити підприємство трудовими ресурсами та оптимізувати навантаження між підрозділами.

5. Встановлено, що на досліджуваному товаристві облік руху виробничих запасів супроводжується обов'язковим оформленням первинної документації, за яку відповідають співробітники кожного підрозділу, що несуть матеріальну відповідальність за правильність оприбуткування та переміщення. Запаси класифікуються та обліковуються за первісною вартістю відповідно до П(С)БО 9.

Розрахунок транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) для виробничих запасів, сировини та матеріалів здійснюється за середнім відсотком наприкінці звітного місяця, а для МШП – за первісною вартістю.

Для більш чіткого контролю руху запасів і правильного розрахунку витрат на кожному етапі виробництва використовується рахунок 25 «Напівфабрикати», який узагальнює інформацію про витрати на кожному технологічному процесі окремо. Наприкінці місяця за допомогою програмного забезпечення автоматично розподіляються витрати виробництва разом із непрямими витратами, що дозволяє визначити собівартість готової продукції.

6. Класифікація запасів відіграє важливу роль в управлінні, оскільки дозволяє чітко розподіляти їх за групами та типами. Це покращує процес управління, забезпечуючи ефективне прогнозування потреб у сировині за допомогою ABC-аналізу. Основною метою такої системи є зосередження уваги на управлінні найбільш важливими запасами, що дозволяє мінімізувати витрати на їх зберігання та управління. До обліково-аналітичного забезпечення також належить аналіз оборотності запасів, який допомагає оцінити ефективність використання матеріальних ресурсів підприємства.

7. Надано практичні рекомендації щодо вдосконалення сучасного стану системи управління виробничими запасами та вирішення завдань проблемних ділянок обліку на ТОВ «Intruder», серед яких: зміни планового виробництва швейної продукції, допущення розрахункових помилок, відсутність повноти даних та розбіжності господарської інформації в реєстрах обліку.

Запропоновані напрями вдосконалення обліку запасів включають поширення автоматизації за рахунок можливостей сучасно програмного забезпечення на базі 1С (BAS): Бухгалтерія, зокрема додаткового модулю «Швейне виробництво», яке значно спрощує нормування витрат матеріальних цінностей для процесу виробництва. Вирішення питань розбіжностей та допущення помилок працівниками складу вирішується наданням обмеженого доступу до автоматизованого аналітично-облікового забезпечення підприємства, створенням належного рівня стажування, розробки посадових інструкцій та

періодичне проведення звірки облікової інформації значно підвищить ефективність складського обліку на товаристві.

8. Запропоновано напрями поліпшення системи внутрішньо-господарського контролю руху виробничих запасів на вітчизняних підприємствах, яка включає дотриманням пропонованого організаційного аспекту даної системи через створення відділу внутрішнього контролю. Мета даного відділу полягає у забезпеченні підвищення ефективності управління наявними виробничим запасами шляхом систематичного проведення аудиту відповідальних відділів за поповнення, зберігання та облік матеріалів.

Ще одним необхідним кроком до поліпшення обліково-господарської діяльності є розробка та дотримання бюджету щодо питань придбання матеріальних цінностей. Також важливо впроваджувати модель внутрішньо-господарського контролю, спеціально адаптовану для кожної галузі вітчизняних компаній.

Загалом, у процесі запровадження системи контролю необхідно враховувати специфіку технологічних процесів виробництва та використовувати внутрішню документацію, яка б задовольняла інформаційні потреби користувачів. Контроль має здійснюватися за чітко визначеними етапами і охоплювати всі рівні організаційної структури облікового процесу.

9. Запропонований механізм поліпшення обліково-аналітичного управління матеріальними цінностями сприяє оптимізації оформлених операцій руху матеріальних запасів та надає можливість прослідкувати за необхідністю своєчасного проведення ретельної інвентаризації, яка впливатиме на рішення управлінської ланки щодо забезпечення необхідної кількості місць зберігання, визначення оптимальних потреб наявності рівня виробничих запасів та їх нормування під час подальшого списання до виробництва.

Використання розробленої на базі бухгалтерської програми ERP-системи дозволяє об'єднати наявні ресурси компанії за всіма відділами в єдину інформаційну базу, що значно полегшує процес бухгалтерського обліку та передачу необхідної інформації вищій ланці управління підприємством. Зокрема,

підключення робочих місць (АРМ) складським робітникам до єдиної системи обліку з відділом бухгалтерії дозволить запобігати шахрайству та значно зменшити кількість помилок у розрахунках під час обліку руху виробничих запасів.

Таким чином, виробничі запаси є ключовим елементом ресурсного забезпечення підприємства, оскільки займають значну частку в структурі оборотних активів і є основою виробничого процесу будь-якого суб'єкта господарювання. Враховуючи це, організація бухгалтерського обліку та системи управління матеріальними цінностями стає пріоритетним завданням для досягнення як короткострокових, так і довгострокових цілей підприємства. Впровадження запропонованих методів покращення обліково-аналітичного управління матеріальними запасами не тільки сприятиме вдосконаленню фінансово-господарської діяльності підприємства, але й забезпечить ефективність формування найпростіших і найбільш ефективних методів контролю, обліку руху та списання матеріальних ресурсів із досягненням економії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балахонова О., Сенчук В. Економічна сутність та види виробничих запасів підприємств. *Подільський науковий вісник*. 2024. Т. 1(29). С. 12–19. DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2024-29-2> (дата звернення: 07.09.2024).
2. Кубік, В. (2020). Питання формування облікової політики щодо обліку виробничих запасів на підприємстві в сучасних умовах господарювання. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*, 74-76. DOI: <https://doi.org/10.36074/09.10.2020.v1.21> (дата звернення 07.09.2024).
3. Мовчанюк А. Економічна сутність виробничих витрат та їх роль у системі управління діяльністю сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-5> (дата звернення: 07.09.2024).
4. Mazur D., Mazur O., Mazur G. Economic essence of the concept financial potential of the enterprise. *Business Navigator*. 2024. № 2(75). DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-72> (дата звернення: 07.09.2024).
5. Гавриличенко Є. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43> (дата звернення: 07.09.2024).
6. Тесак О. В. Облікова політика щодо контролю за наявністю й використанням виробничих запасів. *Підприємництво і торгівля*. 2020. № 27. С. 72–75. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2020-27-13> (дата звернення: 07.09.2024).
7. Ткаченко О., Шендрик К. Вивчення методики проведення аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-48> (дата звернення: 07.09.2024).
8. Артюх О., Задніпряна А. Внутрішній контроль та внутрішній аудит запасів. *Науковий вісник*. 2023. № 5. С. 31–38. URL: <http://surl.li/kfihzk> (дата звернення: 07.09.2024).

9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ М-ва фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <http://surl.li/kbqrxk> (дата звернення: 07.09.2024).

10. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <http://surl.li/eyxenn> (дата звернення: 07.09.2024).

11. Косташ, Т. (2020). Розробка облікової політики для цілей управлінського обліку підприємства. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*, 50-51. DOI: <https://doi.org/10.36074/21.08.2020.v1.20> (дата звернення 07.09.2024).

12. Tesak O., Baranovska S. Formation of accounting policy of the enterprise in the management accounting system. *Market Infrastructure*. 2020. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure48-53> (дата звернення: 07.09.2024).

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 : станом на 3 січ. 2024 р. URL: <http://surl.li/drstaa> (дата звернення: 12.09.2024).

14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <http://surl.li/nwxxtz> (дата звернення: 12.09.2024).

15. Законодавчо-нормативне забезпечення ведення обліку виробничих запасів - Облік виробничих запасів. *Studwood*. URL: <http://surl.li/lqftlp> (дата звернення: 12.09.2024).

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <http://surl.li/bsgdbn> (дата звернення: 12.09.2024).

17. Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : Постанова Каб. Міністрів України від 26.04.1996 р. № 473 : станом на 16 трав. 2002 р. URL: <http://surl.li/dafhpb> (дата звернення: 12.09.2024).

18. Яременко Л. М., Малишко Д. О., Роженко А. П. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції. *Агросвіт*, 2023, № 3-4, С. 124–133. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.3-4.124> (дата звернення: 12.09.2024).
19. ІПС ЛІГА:ЗАКОН - система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. *LIGA: ZAKON*. URL: <http://surl.li/xrwiwg> (дата звернення: 12.09.2024).
20. Гончаренко О. О., Шинкаренко О. М., Троян Я. В. Економічна сутність, класифікація та оцінка фінансових активів. *Фінансовий простір*. 2020. № 4 (40). С. 245–253. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.4\(40\).2020.222456](https://doi.org/10.18371/fp.4(40).2020.222456) (дата звернення: 12.09.2024).
21. Облік запасів: практичні нюанси. *ibuhgalter.net* *Современный бухгалтерский портал*. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/material/139/2879> (дата звернення: 14.09.2024).
22. Прищепа, А. Д. Особливості податкового обліку запасів. *Науковий вісник*, 2023, № 4, С. 442–445. URL: <http://surl.li/yjnzpe> (дата звернення: 14.09.2024).
23. Поліщук, О. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами аграрних підприємств. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит*, 2020, № 42, С. 367–369. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-62> (дата звернення: 14.09.2024).
24. Бондарчук Н. В., Тенета А. В. Організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством. *Економіка, управління та адміністрування*, 2019, № 3(89), С. 106–113. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2019-3\(89\)-106-113](https://doi.org/10.26642/ema-2019-3(89)-106-113) (дата звернення: 20.09.2024).
25. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення системи управління виробничими запасами. *Інвестиції: практика та досвід*, 2024, № 5, С. 102–109. URL: <http://surl.li/sxzexq> (дата звернення 20.09.2024).
26. Кудлаєва Н., Андрицька В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. *Молодий вчений*, 2020, № 12(88), С. 142–145.

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-29> (дата звернення: 20.09.2024).

27. Козак В., Олійник М. Особливості екаунтингу виробничих запасів в умовах воєнного стану в Україні: уроки з міжнародного досвіду. Економіка та суспільство, 2023, № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-129> (дата звернення: 20.09.2024).

28. Подмешальська Ю. В., Шуваєва О. П. Удосконалення бухгалтерського та стратегічного управлінського обліку виробничих запасів на підприємстві будівельної галузі. Інвестиції: практика та досвід, 2022, № 23. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.23.67> (дата звернення: 20.09.2024).

29. Подмешальська Ю. В., Бабак С. С. Облік та контроль виробничих запасів для прийняття управлінських рішень на промисловому підприємстві. Інвестиції: практика та досвід, 2021, № 22. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.22.83> (дата звернення: 20.09.2024).

30. Китайчук Т. Проблеми синтетичного та аналітичного обліку запасів в аграрних формуваннях. Облік і фінанси АПК : веб-сайт. URL: <http://surl.li/fpwauiy> (дата звернення: 20.09.2024).

31. Гончарук С., Бойко О. Сучасний стан та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів за національними і міжнародними стандартами. Молодий вчений, 2023, № 7(119), С. 74–78. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-7-119-14> (дата звернення: 20.09.2024).

32. Онищенко В. Класифікація запасів в бухгалтерському обліку. Платформа бухгалтерія «Головбух» : веб-сайт. URL: <http://surl.li/nynvqp> (дата звернення: 20.09.2024).

33. Скорнякова Ю. Б., Мороз В. С. Визначення напрямів аналізу виробничих запасів підприємства. Сучасні наукові погляди, 2023, С. 60–62. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-325-8-15> (дата звернення: 20.09.2024).

34. Меліхова Т. О., Ярошенко О. В. Удосконалення обліку, оподаткування та контролю надходження виробничих запасів на малому підприємстві з врахуванням умов міжнародних програм з метою підвищення

ефективності автоматизованих процесів систем управління. Інвестиції: практика та досвід, 2024, № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.104> (дата звернення: 20.09.2024).

35. Писаренко Т. М., Московчук А. Т. Стратегічний облік виробничих запасів на промисловому підприємстві. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси, 2019, Вип. 16, С. 105–111. URL: <http://surl.li/lmfjeg> (дата звернення: 20.09.2024).

36. Класифікатор видів економічної діяльності: Наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 №457. URL: <http://surl.li/aaxvi> (дата звернення: 03.10.2024).

37. Ткаченко Т. П. Організаційно-методичні засади діагностики системи економічної безпеки промислових підприємств. Economic Synergy, 2022, № 3, С. 47–57. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2022-3-5> (дата звернення: 03.10.2024).

38. Меліхова Т. О., Ладуха Д. М. Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві для підвищення ефективності економічної безпеки. Інвестиції: практика та досвід, 2023, № 22. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.69> (дата звернення: 03.10.2024).

39. Подмешальська Ю. В., Стрижко О. С. Удосконалення обліку давальницької сировини на підприємстві. Ефективна економіка, 2022, № 11, С. 7–13. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.11.57> (дата звернення: 03.10.2024).

40. Кащена Н., Чміль Є. Теоретико-методичні засади аналізу інноваційного розвитку підприємства. Економіка та суспільство, 2022, № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-56> (дата звернення: 03.10.2024).

41. Бонарев В. Відображення збору й обробки інформації про трансакційні витрати в системі обліку. Економіка та суспільство, 2022, № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-37> (дата звернення: 03.10.2024).

42. Облік транспортно-заготівельних витрат, пов'язаних з придбанням та доставкою запасів. Платформа бухгалтерія «Головбух» : веб-сайт. URL: <http://surl.li/kfqgkj> (дата звернення: 03.10.2024).

43. Зведений облік витрат на виробництво та складання звітної калькуляції: веб-сайт. URL: <http://surl.li/fhmhz> (дата звернення 03.10.2024).

44. Подмешальська Ю. В., Васильєва Н. О. Теоретичні засади та практикум з фінансового обліку запасів. Інвестиції: практика та досвід, 2021, № 24. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.24.57> (дата звернення: 03.10.2024).

45. Шпінь В., Мельник Т. Методика оцінки запасів підприємства за вітчизняними і міжнародними стандартами обліку. Молодий вчений, 2021, № 1(89), С. 213–219. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-1-89-43> (дата звернення: 07.10.2024).

46. Овчарова Н., Горбань П. Внутрішній аудит доходів підприємства: організаційно-методичні засади. Економіка та суспільство, 2022, № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-20> (дата звернення: 07.10.2024).

47. Ізмайлов Я. О., Свірко С. В. Удосконалення методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів підприємств. Економіка, управління та адміністрування, 2021, № 1(95), С. 39–44. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-1\(95\)-39-44](https://doi.org/10.26642/ema-2021-1(95)-39-44) (дата звернення: 07.10.2024).

48. Непран А., Осьмірко І. Використання статистичних методів для розрахунку страхових виробничих запасів промислового підприємства. Проблеми і перспективи розвитку підприємства, 2022, № 28, С. 92–98. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2022.28.92> (дата звернення: 03.10.2024).

49. Документальне оформлення операцій руху запасів. Бухгалтерський електронний журнал «Фактор» : веб-сайт. URL: <http://surl.li/mvucvl> (дата звернення: 07.10.2024).

50. Шендерівська Л. П., Варварова А. К. ABC-XYZ аналіз в системі управління запасами підприємства. Підприємництво і торгівля, 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-16> (дата звернення: 07.10.2024).

51. Дутчак І., Гордієнко М., Коверза В. Порівняльний аналіз методів оцінки запасів в бухгалтерському обліку та їх вплив на фінансові результати. Економіка та суспільство, 2024, № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-63> (дата звернення: 03.10.2024).

52. Нечипорук Н. В., Фесун І. Ю., Абрамова О. С., Аванесова Н. Е. Сучасний підхід до організації обліку запасів на підприємстві [Електронний ресурс]. Агросвіт, 2023, № 24, С. 10–16. URL: <http://surl.li/ywados> (дата звернення: 07.10.2024).

53. Меліхова Т. О., Люсін В. С. Удосконалення бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту доходів від реалізації продукції для підвищення ефективності податкового планування на підприємстві. Інвестиції: практика та досвід, 2022, № 23. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.23.39> (дата звернення: 07.10.2024).

54. Панченко О. М., Горох А. О. Організація обліку запасів: аспекти облікової політики для ефективного управління в умовах переходу до МСФЗ. Ефективна економіка, 2024, № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.60> (дата звернення: 07.10.2024).

55. Стасенко Я., Сезонова І. Автоматизація обліку робочого часу з використанням QR-кодів. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ», Zurich, Switzerland, 2023, Жовтень 27, С. 120–122. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-27.10.2023.36> (дата звернення: 07.10.2024).

56. Сабліна Н., Кузенко Т., Литовченко О. Реалізація контролінгу в промисловому бізнесі України. Цифрова економіка та економічна безпека, 2023, № 8(08), С. 188–198. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-32> (дата звернення: 07.10.2024).

57. Шевчук А. Л. Логістичні принципи формування запасів підприємства. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки, 2021, № 4(63), С. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/63-11> (дата звернення: 07.10.2024).

58. Богатчик Л., Лопатовський В., Німчук О. Напрями удосконалення внутрішнього контролю операцій з давальницькою сировиною на підприємстві. Modeling the Development of the Economic Systems, 2022, № 2, С. 92–100. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-4-12> (дата звернення: 11.10.2024).

59. Долішня Т., Хома С., Шумей Я. Вітчизняний та міжнародний досвід обліку запасів на малих підприємствах: порівняльна характеристика. Наукові інновації та передові технології, 2023, № 14(28). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)-607-616](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)-607-616) (дата звернення: 11.10.2024).

60. Демченко Т. Проблемні аспекти управління та обліку виробничих витрат підприємства. Наукові інновації та передові технології, 2023, № 13(27), С. 465–473. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13\(27\)-465-474](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13(27)-465-474) (дата звернення: 11.10.2024).

61. Орлова В. М., Мазіашвілі А. Р., Шепель К. К. Сучасний стан обліку та напрями вдосконалення документального оформлення використання запасів в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості, 2022, № 80, С. 60–66. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.80.286808> (дата звернення: 11.10.2024).

62. Даценко Г., Кудирко О. Методика проведення аудиту й внутрішньогосподарського контролю товарних запасів на торговельних підприємствах. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, 2022, № 12, С. 84–90. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2022.12.12> (дата звернення: 11.10.2024).

63. Stepanenko O. Accounting aspect of classification construction production inventories. Herald UNU International Economic Relations And World Economy, 2020, № 30, С. 166–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-30-32> (дата звернення: 11.10.2024).

64. Азарова А., Краєвська А., Міронова Ю., Літун М. Моделі та методи управління залученим капіталом на підприємстві. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2024, № 326(1), С. 27–31. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-5> (дата звернення: 11.10.2024).

65. Царенко О. В. Організаційно-функціональні засади внутрішньогосподарського контролю на підприємствах. Економічна система країни: зовнішні та внутрішні фактори впливу. 2022, С. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-253-4-25> (дата звернення: 11.10.2024).

66. Гавриленко В. О., Чиж В. І., Доценко Т. Управління виробничими запасами підприємства у забезпеченні беззбиткової діяльності. Formation of Competencies of Gifted Individuals in the System of Extracurricular and Higher Education, 2023, С. 27–33. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-823.1.17490> (дата звернення: 11.10.2024).

67. Король С. Я. Цифрова трансформація бізнесу: вибір бухгалтерського програмного продукту. Інвестиції: практика та досвід, 2024, № 17, С. 5–11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.17.5> (дата звернення: 18.10.2024).

68. Бондаренко О., Руденко Л. Організація і методологія проведення аудиту запасів та шляхи його вдосконалення. Економіка та суспільство, 2022, № 39, С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-39> (дата звернення: 18.10.2024).

69. Шевченко Л. Я., Мулява В. Р. Сутність виробничих запасів, проблеми обліку та напрями його вдосконалення на підприємстві. Економіка, управління та адміністрування, 2022, № 4(102), С. 72–76. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-72-76](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-72-76) (дата звернення: 18.10.2024).

70. Пеняк Ю. С., Калиниченко О. А. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами підприємств швейної промисловості : мат. III Міжнарод. науково-практичної конференції «Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем», 19 травня 2024 р. / ННІ «Каразінський банківський інститут» ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: <http://surl.li/nzkeix>. (дата звернення: 18.10.2024).

71. Пеняк Ю. С., Калиниченко О. А. Особливості бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах інституційних змін : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 31 жовтня 2024 р. / ПДАУ. URL: <http://surl.li/aowkdm>. (дата звернення: 18.10.2024).

72. Пеняк Ю. С., Калиниченко О. А. Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві. Проблеми сучасних трансформацій.

Серія: економіка та управління, 2024, № 15. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-09-01> (дата звернення: 18.10.2024).

73. Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством для підвищення ефективності господарської діяльності. Агросвіт, 2023, № 20. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.20.37> (дата звернення: 18.10.2024).

74. Меліхова Т. О., Алексєєв І. Є. Удосконалення документування обліку та контролю виробничих запасів для підвищення якості організації бухгалтерського процесу на підприємстві. Ефективна економіка, 2023, № 11, С. 5–11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.21> (дата звернення: 18.10.2024).

75. Макаренко А. П., Максименко О. В. Удосконалення оподаткування, організації обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів для підвищення ефективності податкового планування на підприємстві. Агросвіт, 2022, № 22, С. 55–59. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.22.55> (дата звернення: 18.10.2024).

76. Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics, 2023, № 4, С. 569–575. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-4-563-577> (дата звернення: 18.10.2024).

77. Герасимович А. М. Нові інструменти обліково-аналітичного забезпечення управління сучасним підприємством. Інвестиції: практика та досвід, 2019, № 7, С. 13–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2019_7_4 (дата звернення: 18.10.2024).

78. Куць Т., Кондаревич І. Стратегії оптимізації виробничих запасів, як інструмент ефективного управління. Молодий вчений, 2023, № 9(121), С. 22–25. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-9-121-5> (дата звернення: 18.10.2024).

79. Пеняк Ю. С., Беляєва Л. А., Рудь О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2022, № 5, С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-09-01> (дата звернення: 18.10.2024).

80. Пушкаръ І., Шишкіна А. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. Економіка та суспільство, 2022, № 44, С. 1–6.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-74> (дата звернення: 18.10.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва за 2022 р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
			2023 01 01
Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ENTRIDER"	за ЄДРПОУ	39775228
Територія	ХАРКІВСЬКА	за КАТОТТГ ¹	3021025109
Організаційно-правова форма господарювання	товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Виробництво одягу й аксесуарів	за КВЕД	14.19
Середня кількість працівників, осіб	8		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон: проспект Перемоги, буд. 65Б, м. ХАРКІВ, ХАРКІВСЬКА обл., 61204			

1. Баланс на 31 грудня 2022 р. Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2.0	1.0
первісна вартість	1001	9.0	9.0
накопичена амортизація	1002	(7.0)	(8.0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	435.1	296.8
первісна вартість	1011	5250.4	5268.0
знос	1012	(4815.3)	(4971.2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	1655.0	1655.0
Усього за розділом I	1095	2092.1	1952.8
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1250.0	1015.8
у тому числі готова продукція	1103	327.4	345.0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	715.0	1301.7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	12.0
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8.0	17.0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	5423.6	6109.5
Витрати майбутніх періодів	1170	7.0	8.0
Інші оборотні активи	1190	25.0	28.0
Усього за розділом II	1195	7428.6	8492.0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	9520.7	10444.8

Закінчення додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3500.0	3500.0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4999.4	5607.4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	8494.4	9107.4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	14.0	6.0
розрахунками з бюджетом	1620	327.1	452.0
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	89.4	140.0
розрахунками з оплати праці	1630	335.8	461.4
Доходи майбутніх періодів	1665	250.0	272.0
Інші поточні зобов'язання	1690	5.0	6.0
Усього за розділом III	1695	1218.3	1660.4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	9520.7	10444.8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16930.2	15420
Інші операційні доходи	2120	3884	2901.4
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	20814.2	18321.4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12451,6)	(9032,8)
Інші операційні витрати	2180	(1800,4)	(1312,1)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(14252,0)	(10344,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	6562,2	7976,5
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	6562,2	7976,5

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

(підпис)

(підпис)

Гуров Микита Валентинович
(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

Додаток Б

Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва за 2023 р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
			2024 01 01
Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ENTRIDER"	за ЄДРПОУ	39775228
Територія	ХАРКІВСЬКА	за КАТОТТГ ¹	3021025109
Організаційно-правова форма господарювання	товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Виробництво одягу й аксесуарів	за КВЕД	14.19
Середня кількість працівників, осіб		§	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон		проспект Перемоги, буд. 65Б, м. ХАРКІВ, ХАРКІВСЬКА обл., 61204	

1. Баланс на 31 грудня 2023 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1.0	0.4
первісна вартість	1001	9.0	9.0
накопичена амортизація	1002	(8.0)	(8.6)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	296.8	147.6
первісна вартість	1011	5268.0	5268.0
знос	1012	(4971.2)	(5120.4)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	1655.0	1655.0
Усього за розділом I	1095	1952.8	1803.0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1015.8	947.2
у тому числі готова продукція	1103	345.0	398.8
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1301.7	1814.9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	12.0	16.0
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17.0	23.0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	6109.5	7053.8
Витрати майбутніх періодів	1170	8.0	9.1
Інші оборотні активи	1190	28.0	34.0
Усього за розділом II	1195	8492.0	9898.0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	10444.8	11701.0

Закінчення додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3500.0	3500.0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5607.4	6793.0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	9107.4	10193.0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6.0	4.2
розрахунками з бюджетом	1620	452.0	540.5
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	140.0	161.3
розрахунками з оплати праці	1630	461.4	493.0
Доходи майбутніх періодів	1665	272.0	301.0
Інші поточні зобов'язання	1690	6.0	8.0
Усього за розділом III	1695	1337.4	1508.0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	10444.8	11701.0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15010.0	16930.2
Інші операційні доходи	2120	2108.6	3884.0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	17118.6	20814.2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(10361,2)	(12451,6)
Інші операційні витрати	2180	(1300,0)	(1800,4)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(11661,2)	(14252,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	5457,4	6562,2
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	5457,4	6562,2

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Гуров Микита Валентинович
(ініціал, прізвище)

(ініціал, прізвище)

Облік руху виробничих запасів за видами операцій на ТОВ «Intruder» 2023 р.

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ				
1	Оприбуткована тканина від постачальника: Тринитка з начосом чорна, 28 кг Тканина підкладкова, 500 м	2011 2012	6311 6312	11 760,00 10 500,00
2	Відображено ПДВ з придбаної тканини: - по передоплаті за тринитку - по фактичному надходженню за підкладкову тканину	644 641	6311 6312	2 352,00 2 100,00
3	Віднесено до первісної вартості швейної фурнітури товарно-транспортні витрати	2014	6312, 685	11 340,20
4	Відображено надходження світловідбиваючої стрічки від підзвітної особи	2014	372	500,00
5	Відображено суму ПДВ	641	372	100,00
6	Передані стелажі, як внесок до статутного капіталу	207	46	40 418,50
7	Безоплатно отримані напівфабрикати крою	2021	718	670,00
8	В результаті інвентаризації виявлено надлишки дизельного пального	2032	719	1540,00
9	Оприбуткування запасних частин при списанні швейного обладнання	207	746	814,00
СПИСАННЯ ЗАПАСІВ З БАЛАНСУ У ЗВ'ЯЗКУ З ЇХ РЕАЛІЗАЦІЄЮ (ПЕРША ПОДІЯ – НАДХОДЖЕННЯ)				
1	Отримано передоплату за підкладкову тканину, 250 м	311	681	5 250,00
2	Відображення податкових зобов'язань з ПДВ	643	641	1 050,00
3	Дохід від продажу підкладкової тканини	377	712	5 250,00
4	Списано раніше нараховані податкові зобов'язання з ПДВ	712	643	1 050,00
5	Відображено облікову вартість реалізованої підкладкової тканини	943	2012	4 200,00
6	Списано на фінансовий результат собівартість підкладкової тканини, 250 м	791	943	4 200,00
7	Списаний на фінансовий результат дохід від реалізації підкладкової тканини, 250 м	712	791	4 200,00
8	Відображено взаємне зарахування заборгованостей	681	377	5 250,00

Закінчення додатку В

СПИСАННЯ ЗАПАСІВ З БАЛАНСУ У ЗВ'ЯЗКУ З ЇХ РЕАЛІЗАЦІЄЮ (ПЕРША ПОДІЯ – ОПЛАТА)				
1	Відображений дохід від реалізації тринитки з начосом, 28 кг	377	712	14 900,00
2	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ	712	641	2 980,00
3	Списана облікова вартість реалізованої тканини	943	2011	11 760,00
4	Списана на фінансовий результат собівартість реалізованої тринитки, 28 кг	791	943	11 760,00
5	Списаний на фінансовий результат дохід від реалізації тринитки, 28 кг	712	791	11 920,00
6	Отримана оплата за тканину	311	377	14 900,00
СПИСАННЯ ЗАПАСІВ, ВИКОРИСТАНИХ ДЛЯ ВИРОБНИЧИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОТРЕБ				
1	Використано паливо для роботи генератора під час виробництва продукції	231	2032	10 140,83
2	Списані запаси для загальновиробничих потреб	91	20	642,95
3	Списання матеріалів для ремонту приміщення відділу бухгалтерії	92	205	7 012,42
БЕЗОПЛАТНА ПЕРЕДАЧА МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ				
1	Безоплатно передана швейна фурнітура на пошив одягу підрядному цеху	949	2014	1 587,10
2	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ	949	641	317,42
3	Відображений фінансовий результат	791	949	1 904,52
ПОВЕРНЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ				
1	Повернення підрядним цехом тканини для пошиття одягу при виявленні невідповідного браку	631	2011	3 045,00

ДОДАТОК Д

Типова форма № М-4

Затверджена
наказом Мінстату України
від 21 червня 1996 р. № 193

____ ТОВ “Intruder” ____
підприємство, організація

Ідентифікаційний

код ЄДРПОУ

39775228

Код за УКУД

ПРИБУТКОВИЙ ОРДЕР № 98

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад	Постачальник		Кореспондуючий рахунок		Номер супро-відного документа	
				наймену-вання	к о д	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку		
116	09.10.24		1	М-н «Будматеріали»		6311		320142	
Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Номер паспорт а	Порядковий номер запису за складською картотекою
наймену-вання, сорт, розмір, марка	номен-клатур-ний номер	код	наймену-вання	за доку-ментом	прийнято фактично				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Молнія тип 5	2015336		м	300	300	4,86	1458,00		1
Бігунок тип 5	2015339		шт	30	30	1,20	36,00		2
Застібка	2015221		шт	55	55	18,00	990,00		3
Резинка (2 см)	2015241		м	500	497	3,70	1850,00		4
Резинка (5 см)	2015244		м	500	499,8	5,00	2500,00		5
Хольнітен	2015400		шт	1000	1000	4,73	4730,00		6

Синтетичний рахунок для

віднесення зносу код по МШП

КОД

Принняв *Грохольский В.В.*

Здав *Кямілович М. Д.*

Кореспонденція типових бухгалтерських проводок процесу виробництва
на ТОВ «Intruder», вересень 2024 р.

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Етап виготовлення напівфабрикату крою (100 од. кожного)				
1	Зі складу передано тканину на закрійних відділ:			
	Штани “Grins” піксель крій н/ф	231/1	2011	18 144,00
	Жилетка “Clip” чорна крій н/ф	231/2	2011	10 045,62
2	Передано закрійній бригаді дрібний інструмент (леза, маркери, крейду тощо)	91	221	301,20
3	Нараховано заробітну плату закрійній бригаді:			
	Штани “Grins” піксель крій н/ф	231/1	661	1 000,00
	Жилетка “Clip” чорна крій н/ф	231/2	661	1 700,00
4	Відрахування утримань і віднесення витрат до:			
	Штани “Grins” піксель крій н/ф	231/1	6411,	415,00
	Жилетка “Clip” чорна крій н/ф	231/2	6421, 651	705,50
5	Визначено собівартість виробів НЗВ:			
	Штани “Grins” піксель крій н/ф	251/1	231/1	19 559,00
	Жилетка “Clip” чорна крій н/ф	251/2	231/2	12 451,12
Етап пошиття одягу (100 од. кожного)				
1	Переміщення н/ф крою до пошивного цеху:			
	Штани “Grins” піксель крій н/ф	232/1	251/1	19 559,00
	Жилетка “Clip” чорна крій н/ф	232/2	251/2	12 451,12
2	Списано зі складу фурнітуру на пошиття одягу:			
	Штани “Grins” піксель пошив н/ф	232/1	2012	14 916,00
	Жилетка “Clip” чорна пошив н/ф	232/2	2012	25 807,00
3	Нараховано заробітну плату швачкам за пошив:			
	Штани “Grins” піксель пошив н/ф	232/1	661	13 000,00
	Жилетка “Clip” чорна пошив н/ф	232/2	661	15 000,00
4	Відрахування утримань і віднесення витрат до:			
	Штани “Grins” піксель пошив н/ф	232/1	6411,	5 395,00
	Жилетка “Clip” чорна пошив н/ф	232/2	6421, 651	6 225,00
7	Визначено собівартість виробів НЗВ:			
	Штани “Grins” піксель пошив н/ф	252/1	232/1	52 870,00
	Жилетка “Clip” чорна пошив н/ф	252/2	232/2	59 483,12

Закінчення додатку Е

Передача продукції до відділу ОТК (100 од. кожного)				
1	Переміщення н/ф пошиву до відділу ОТК:			
	Штани “Grins” піксель пошив н/ф	233/1	252/1	52 870,00
	Жилетка “Clip” чорна пошив н/ф	233/2	252/2	59 483,12
2	Передача пакувальних матеріалів до ОТК			
	Штани “Grins” піксель	233/1	2041/1	200,00
	Жилетка “Clip” чорна	233/2	2041/2	340,00
3	Нараховано заробітну плату працівникам ОТК:			
	Штани “Grins” піксель	233/1	661	2 500,00
	Жилетка “Clip” чорна	233/2	661	2 500,00
4	Відрахування утримань і віднесення витрат до:			
	Штани “Grins” піксель	233/1	6411,	1 037,50
	Жилетка “Clip” чорна	233/2	6421, 651	1 037,50
5	Передано готову продукцію на склад за нормативною собівартістю:			
	Штани “Grins” піксель	236/1	233/1	56 607,50
	Жилетка “Clip” чорна	236/2	233/2	63 360,62